

[Περιβαλλοντική αδειοδότηση Μεταλλείων Χρυσού στη Χαλκιδική]

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Αικ. Σακελλαροπούλου*

Δικηγόροι: *Μ. Ασημακοπούλου, Κ. Βαρδακαστάνης, Σ. Διαμαντοπούλου, Γ. Γρυλωνάκης, Αγγ.*

Καστανά, Ελ. Τροβά, Π. Σκουρής, Ν. Αλιβιζάτος, Α. Κιουσοπούλου, Κ. Γώγος

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της υπ' αριθμ. 201745/26.7.2011 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Πολιτισμού και Τουρισμού περί εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων του έργου «α) Μεταλλευτικές-Μεταλλουργικές Εγκαταστάσεις Μεταλλείων Κασσάνδρας και β) Απομάκρυνση, Καθαρισμός και Αποκατάσταση Χώρου Απόθεσης Παλαιών Τελμάτων Ολυμπιάδας» με δικαιούχο την εταιρεία «..... Α.Ε.Μ.Β.Χ.».

3. Επειδή, με προφανές έννομο συμφέρον παρεμβαίνει υπέρ του κύρους της προσβαλλόμενης πράξεως η δικαιούχος της μεταλλευτικής εκμετάλλευσης εταιρεία «..... Α.Ε.Μ.Β.Χ.». Επίσης, με έννομο συμφέρον παρεμβαίνουν, με χωριστά δικόγραφα, το Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Ν. Χαλκιδικής που έχει ως καταστατικό σκοπό την προάσπιση των επαγγελματικών συμφερόντων των μελών του και ο Σύνδεσμος Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων με καταστατικό σκοπό την ενίσχυση των μεταλλευτικών επιχειρήσεων και την αξιοποίηση του ορυκτού δυναμικού της χώρας, μέλος του οποίου είναι και η πρώτη παρεμβαίνουσα εταιρεία, οι οποίοι ισχυρίζονται ότι η ματαίωση της επένδυσης θα θίξει άμεσα τα μέλη τους και θα έχει δυσμενείς επιδράσεις στην ανάπτυξη της χώρας και στην αξιοποίηση του ορυκτού της πλούτου.

4. Οι λοιποί αιτούντες με έννομο συμφέρον ασκούν την κρινόμενη αίτηση υπό την ιδιότητά τους, όπως προκύπτει από τα προσκομισθέντα στοιχεία, ως κατοίκων, ιδιοκτητών ακινήτων και απασχολουμένων σε αγροτικές και τουριστικές επιχειρήσεις στην ευρύτερη περιοχή του επίμαχου έργου.

5. Επειδή, η κρινόμενη αίτηση ασκείται εμπροθέσμως, καθ' όσον δεν προκύπτει κοινοποίηση ή πλήρης γνώση της προσβαλλόμενης πράξεως εκ μέρους των αιτούντων σε χρόνο πέραν των εξήντα ημερών από την άσκησή της, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα από την παρεμβαίνουσα περί του εκπροθέσμου αυτής είναι απορριπτέα προεχόντως ως αόριστα.

6. Επειδή, κατά τα προκύπτοντα από τα στοιχεία του φακέλου, η αδειοδοτούμενη με την προσβαλλόμενη απόφαση δραστηριότητα αφορά στην εκμετάλλευση των μεταλλείων Κασσάνδρας

και αναπτύσσεται στην ανατολική ακτή της Χαλκιδικής εντός των διοικητικών ορίων των Δήμων Αρναίας, Παναγιάς και Σταγείρων-Ακάνθου και ήδη Δήμου Αριστοτέλη. Η μεταλλευτική δραστηριότητα στην εν λόγω περιοχή ανάγεται στις αρχές της κλασικής αρχαιότητας. Στη σύγχρονη εποχή η εκμετάλλευση των μεταλλείων είχε αρχικώς παραχωρηθεί στην Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Χημικών Προϊόντων & Λιπασμάτων, η οποία το 1953 εκμεταλλεύθηκε το υπόγειο μεταλλείο του Μαντέμ Λάκκου και εν συνεχεία το υπόγειο μεταλλείο των Μαύρων Πετρών, ενώ κατασκεύασε εργοστάσιο εμπλουτισμού στο Στρατώνι και διαμόρφωσε λιμενικές εγκαταστάσεις για τη μεταφορά των παραγόμενων προϊόντων. Το 1972 η δραστηριότητα επεκτάθηκε και στην Ολυμπιάδα με την εκμετάλλευση του χρυσοφόρου κοιτάσματος και την κατασκευή μονάδας κατεργασίας των παραγόμενων προϊόντων που προωθούνταν στις λιμενικές εγκαταστάσεις Στρατωνίου. Η εταιρεία αυτή λόγω ζημιών τέθηκε σε ειδική εκκαθάριση το 1991 υπό το καθεστώς του ν. 1892/1990. Μετά από δύο άγονους διαγωνισμούς, η συγκεκριμένη οικονομική μονάδα των μεταλλείων Κασσάνδρας αποκτήθηκε τελικώς από την εταιρεία TVX GOLD Inc., την οποία υποκατέστησε στην υπογραφή της σχετικής σύμβασης η θυγατρική της TVX Hellas Ανώνυμη Εταιρεία Μεταλλείων και Βιομηχανίας Χρυσού. Η σύμβαση που υπεγράφη αφορούσε τη μεταβίβαση του συνόλου του ενεργητικού των εν λόγω μεταλλείων και κυρώθηκε με το ν. 2436/1996, ενώ με το π.δ. 266/1996 εγκρίθηκε η εισαγωγή κεφαλαίων από το εξωτερικό υπέρ της εν λόγω εταιρείας, προκειμένου να υλοποιήσει σχέδιο επένδυσης των μεταλλείων. Εκδόθηκαν σχετικώς, και κατόπιν εκπονήσεως Μ.Π.Ε., η υπ' αριθμ. 45129/14.1.1999 Κ.Υ.Α. περί εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων των μεταλλευτικών εγκαταστάσεων Στρατωνίου, που περιελάμβαναν τα υπόγεια μεταλλεία Μαύρων Πετρών και Μαντέμ Λάκκου, το εργοστάσιο εμπλουτισμού και συνοδά έργα, καθώς και η υπ' αριθμ. 110005/18.9.2000 απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. περί εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων των εγκαταστάσεων παραγωγής χρυσού στην Ολυμπιάδα. Η τελευταία αυτή απόφαση ακυρώθηκε με την 613/2002 απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, με την οποία κρίθηκε ότι, εν όψει της Μ.Π.Ε. που είχε τότε υποβληθεί, το αδειοδοτούμενο έργο αντίκειται στην αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης λόγω της επαπειλούμενης βλάβης στις δασικές εκτάσεις και τα υδατορεύματα, καθώς και των περιβαλλοντικών κινδύνων που ενείχε η επιλεγείσα μεταλλουργική μέθοδος (συνδυασμένη εφαρμογή βιοξειδώσεως και υδατικής οξειδώσεως υπό πίεση) λόγω της δημιουργίας αερίων κυανιούχων ενώσεων και της ανάγκης μεταφοράς μεγάλων ποσοτήτων διαλύματος αρσενικού. Μετά την ακύρωση της εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων, με τις 614-615/2002 αποφάσεις της Ολομελείας ακυρώθηκαν οι αποφάσεις των δασικών υπηρεσιών περί διανοίξεως δασικών οδών για την εξυπηρέτηση της ως άνω εκμετάλλευσης και η απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, με την οποία εγκρίθηκε, από πλευράς αρχαιολογικού νόμου, η χωροθέτηση του έργου, αντίστοιχα. Ακολούθως, η ως άνω εταιρεία επιχείρησε την επέκταση των εγκαταστάσεων Στρατωνίου και

ειδικότερα την επέκταση της εξόρυξης στο κοίτασμα Μαύρων Πετρών εντός των ορίων του οικισμού και σε ένα τμήμα της κάτω από τον δομημένο οικισμό Στρατονίκης χωρίς να υποβάλει νέα Μ.Π.Ε. Οι σχετικώς εκδοθείσες πράξεις ακυρώθηκαν με την 3615/2002 απόφαση της Ολομελείας, καθ' όσον δεν στηρίζονταν σε νέα έγκριση περιβαλλοντικών όρων για το τμήμα της επέκτασης, αλλά ούτε είχε αρμοδίως εκδοθεί απόφαση των συναρμόδιων υπουργών που να βεβαιώνει αιτιολογημένα ότι δεν επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την εν λόγω επέκταση. Η Διοίκηση αποκατέστησε την πλημμέλεια αυτή με την Κ.Υ.Α. 130910/11.2.2003, με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι της επέκτασης της εκμετάλλευσης στο κοίτασμα Μαύρων Πετρών και η οποία αντικαταστάθηκε με την Κ.Υ.Α. 143088/11.4.2005, εν όψει και της μεταβιβάσεως του εν λόγω μεταλλείου στην παρεμβαίνουσα. Η τελευταία αυτή απόφαση και η έγκριση της σχετικής τεχνικής μελέτης προσβλήθηκαν με αιτήσεις ακυρώσεως ενώπιον του Δικαστηρίου από κατοίκους της περιοχής, επ' αυτών δε εκδόθηκαν οι 461-3/2010 απορριπτικές αποφάσεις της Ολομελείας του Δικαστηρίου. Εν τω μεταξύ, η TVX Hellas, εν όψει και της ακυρώσεως των περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων, δεν μπόρεσε να υλοποιήσει το επενδυτικό σχέδιο που αποτέλεσε όρο της συναφθείσας με το Δημόσιο συμβάσεως, με αποτέλεσμα την καταγγελία αυτής εκ μέρους του Δημοσίου και τον εξωδικαστικό συμβιβασμό των εκατέρωθεν αξιώσεων. Ο συμβιβασμός κυρώθηκε με το άρθρο 51 του ν. 3220/2004, με το επόμενο δε άρθρο 52 κυρώθηκε η νέα σύμβαση του Δημοσίου με την ήδη παρεμβαίνουσα εταιρεία, βάσει της οποίας το σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού των μεταλλείων Κασσάνδρας μεταβιβάστηκε σε αυτή έναντι τιμήματος 11.000.000 ευρώ, επιβλήθηκε δε στην εταιρεία η υποχρέωση να εκπονήσει και να υποβάλει σχέδιο εκμετάλλευσης των μεταλλείων, το οποίο θα μεριμνά ειδικώς για την περιβαλλοντική αποκατάσταση των προγενέστερων εκμεταλλεύσεων και την απασχόληση των εργαζομένων στις λειτουργούσες εκμεταλλεύσεις. Προς εκπλήρωση της συμβατικής της υποχρέωσης η παρεμβαίνουσα υπέβαλε ολοκληρωμένο επενδυτικό σχέδιο ανάπτυξης των μεταλλείων Κασσάνδρας, επί του οποίου γνωμοδότησε θετικά η Δ/ση Μεταλλευτικών και Βιομηχανικών Ορυκτών του Υπουργείου Ανάπτυξης με το από 27.3.2006 έγγραφό της. Ακολούθως, κινήθηκε η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης για την αξιοποίηση των κοιτασμάτων Ολυμπιάδας, Μαύρων Πετρών και Σκουριών με την υποβολή Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Π.Π.Ε.), συνοδευόμενης από ειδική μελέτη απογραφής κατάστασης περιβάλλοντος της περιοχής. Το έργο έλαβε θετική γνωμοδότηση επί της προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης (Π.Π.Ε.Α.) με την υπ' αριθμ. 144824/24.9.2009 απόφαση του Γενικού Διευθυντή της Ε.Υ.Π.Ε., ενώ με την υπ' αριθμ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ16/55765/2902/29.7.2009 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού εγκρίθηκε η Π.Π.Ε. του έργου. Τέλος, κατόπιν εκπονήσεως Μ.Π.Ε., η οποία περιελάμβανε Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων και συνοδευόταν από ειδική μελέτη για την «Απομάκρυνση, καθαρισμό &

αποκατάσταση χώρου απόθεσης παλαιών τελμάτων Ολυμπιάδας», και αφού η Διοίκηση έλαβε υπ' όψιν τις γνωμοδοτήσεις των αρμοδίων υπηρεσιών και τα πορίσματα της διαβούλευσης, καθώς και τις θέσεις της παρεμβαίνουσας επ' αυτών, εκδόθηκε η ήδη προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι του έργου, καταργουμένων των προϋφισταμένων εγκρίσεων και αδειών των μεταλλευτικών εγκαταστάσεων Στρατωνίου. Μετά την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως εκδόθηκαν και οι Δ8-Α/Φ.7.49.13/30258ΠΕ/10.2.2012 και Δ8-Α/Φ.7.49.132/2809/349/10.2.2012 αποφάσεις του Υφυπουργού Ανάπτυξης περί εγκρίσεως των τεχνικών μελετών για ένα τμήμα των τεχνικών έργων στις θέσεις Ολυμπιάδας και Σκουριών, αντίστοιχα, καθώς και η υπ' αριθμ. 7633/29.3.2012 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας-Θράκης περί εγκρίσεως παραχώρησης δημοσίου δάσους για την υλοποίηση των επίμαχων έργων στη θέση Σκουριές και Μαντέμ Λάκκος. Ειδικότερα, το επίμαχο επενδυτικό σχέδιο αφορά στην εκμετάλλευση των κοιτασμάτων Ολυμπιάδας, Σκουριών και Μαύρων Πετρών των μεταλλείων Κασσάνδρας, που εκτείνονται εντός συνολικής μεταλλευτικής παραχώρησης 264.000 στρεμμάτων, μέσω καθετοποιημένης διαδικασίας παραγωγής συμπυκνωμάτων μολύβδου, ψευδαργύρου, πυριτών, χαλκού/χρυσού, καθώς και μεταλλικού χρυσού, χαλκού και αργύρου, τα οποία θα διοχετεύονται στην αγορά από τις λιμενικές εγκαταστάσεις Στρατωνίου, καθώς και στην αποκατάσταση των χώρων απόθεσης παλαιών τελμάτων της Ολυμπιάδας. Η επένδυση εκλαμβάνεται ως ενιαία και αδιαίρετη και συνίσταται σε επεμβάσεις σε υφιστάμενες και νέες μεταλλευτικές εγκαταστάσεις, καθώς και σε μέτρα περιβαλλοντικής αποκατάστασης προγενέστερων εκμεταλλεύσεων. Για το σκοπό αυτό στο έργο ενσωματώνονται οι υφιστάμενες μεταλλευτικές εγκαταστάσεις Στρατωνίου, οι οποίες ήδη λειτουργούν με εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους, και οι αντίστοιχες της Ολυμπιάδας που είναι ανενεργείς. Το σχέδιο περιλαμβάνει τα εξής υποέργα: 1) Υποέργο Ολυμπιάδας: Ανάπτυξη υφιστάμενου μεταλλείου χρυσοφόρου κοιτάσματος με υπόγεια εκμετάλλευση, επαναλειτουργία του υφιστάμενου εργοστασίου εμπλουτισμού για περιορισμένο χρονικό διάστημα, κατασκευή σήραγγας προσπέλασης που θα συνδέει το υπόγειο μεταλλείο με τις εγκαταστάσεις του Μαντέμ Λάκκου, αποκατάσταση χώρου απόθεσης παλαιών τελμάτων και λοιπά συνοδά έργα. 2) Υποέργο Σκουριών: Εκμετάλλευση νέου χρυσοφόρου-χαλκούχου κοιτάσματος με συνδυασμό επιφανειακής και υπόγειας εκμετάλλευσης, κατασκευή εργοστασίου εμπλουτισμού, δημιουργία χώρου απόθεσης αδρανών εξορυκτικών αποβλήτων και λοιπά συνοδά έργα. 3) Υποέργο Μαύρων Πετρών – Μαντέμ Λάκκου: Ανάπτυξη υφιστάμενου μεταλλείου με υπόγεια εκμετάλλευση, υφιστάμενο εργοστάσιο εμπλουτισμού που θα λειτουργήσει για περιορισμένο χρονικό διάστημα, νέο εργοστάσιο εμπλουτισμού, εγκατάσταση απόθεσης στερεών αποβλήτων στον χείμαρρο Κοκκινόλακκα και λοιπά συνοδά έργα. 4) Υποέργο μεταλλουργίας Μαντέμ Λάκκου: Κατασκευή εργοστασίου μεταλλουργίας για την παραγωγή χρυσού, αργύρου και χαλκού που θα λειτουργεί με τη μέθοδο της

ακαριαίας τήξης. 5) Υποέργο επέκτασης λιμενικών εγκαταστάσεων Στρατωνίου. Η συνολική έκταση της επιφάνειας του εδάφους που καταλαμβάνουν οι υφιστάμενες, νέες και προς αποκατάσταση εγκαταστάσεις ανέρχεται σε 3.315 στρέμματα και δεν εμπίπτει, κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, ούτε σε ειδικά προστατευόμενες ζώνες του δικτύου Natura ούτε σε περιοχές αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Βασικές επιλογές του σχεδιασμού, όπως προκύπτει από τη μελέτη, είναι, μεταξύ άλλων: α) η χρήση της μεθόδου της υπόγειας, κατά βάση, εκμετάλλευσης, με την οποία επιτυγχάνεται η ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών οχλήσεων, β) η κατασκευή υπόγειας στοάς για τη μεταφορά των προϊόντων και αποβλήτων από την Ολυμπιάδα στον Μαντέμ Λάκκο, κατά τρόπο ώστε αφ' ενός να απελευθερώνεται η δημόσια οδός που χρησιμοποιούνταν για τις μεταφορικές ανάγκες των υφιστάμενων εκμεταλλεύσεων, η οποία επιβάρυνε τόσο το πολιτιστικό όσο και το φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον της περιοχής και αφ' ετέρου να αποτρέπεται η διατάραξη του Τόπου Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) «Όρος Στρατωνικό-Κορυφή Σκαμνί» που βρίσκεται στην άμεση περιοχή των έργων, γ) η χωρική συγκέντρωση του μεγαλύτερου μέρους των δραστηριοτήτων στην περιοχή του Μαντέμ Λάκκου όπου βρίσκεται η βιομηχανική ζώνη που θεσμοθετήθηκε με το από 18.10.1979 π.δ. και η παύση λειτουργίας και αποκατάσταση παλαιών εργοστασίων και χώρων απόθεσης στις περιοχές Ολυμπιάδας και Στρατωνίου, ώστε να επιτυγχάνεται γεωγραφικός περιορισμός των περιβαλλοντικών οχλήσεων και εξυγίανση των περιβαλλοντικά ευαίσθητων περιοχών και δ) η υιοθέτηση των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών που έχουν αναπτυχθεί σε όλες τις εκφάνσεις της επίμαχης δραστηριότητας (εξόρυξη, μέθοδος μεταλλουργίας, διαχείριση αποβλήτων, υδάτων, μείωση εκπομπών, κατασκευή χώρων απόθεσης κ.λπ.). Ως απαραίτητη προϋπόθεση για την αξιοποίηση των παραγόμενων συμπυκνωμάτων πυριτών Ολυμπιάδας και χαλκού-χρυσού Σκουριών στο νέο εργοστάσιο μεταλλουργίας, που εγκαθίσταται εντός της βιομηχανικής ζώνης Στρατωνικής-Στρατωνίου, τίθεται η εφαρμογή της πυρομεταλλουργικής μεθόδου ακαριαίας τήξης (flash smelting), αποκλεισμένης της χρήσης κυανίου ή ενώσεων του κατά τη λειτουργία της μεταλλουργίας. Με την προσβαλλόμενη απόφαση τίθενται γενικοί όροι για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων που αναμένεται να προκληθούν τόσο στο φυσικό (αέρας, επιφανειακά, υπόγεια και θαλάσσια ύδατα, έδαφος, χλωρίδα/πανίδα), όσο και στο ανθρωπογενές περιβάλλον (οικισμοί, αρχαιολογικοί χώροι) και ειδικοί όροι για κάθε υποέργο με ιδιαίτερη έμφαση στη διαχείριση των αποβλήτων. Επίσης υπάρχει πρόβλεψη για τη σταδιακή αποκατάσταση των περιοχών κατά τη διάρκεια λειτουργίας της εκμετάλλευσης και τίθενται γενικοί και ειδικοί, ανά υποέργο, όροι προς διασφάλιση της επιτυχούς περιβαλλοντικής αποκατάστασης, μεταξύ των οποίων και η ύπαρξη πυκνότητας φυτοκάλυψης 80% για 3 συνεχόμενα έτη (βλ. όρους δ3.1 επ. και κυρίως δ3.11), με προτεραιότητα στην αποκατάσταση των ιστορικών αποθέσεων και λιμνών τελμάτων (βλ. όρο δ1.41). Κατά την αποκατάσταση των περιοχών λαμβάνεται υπ' όψιν το συνολικό σχέδιο ρύθμισης των μετα-μεταλλευτικών χρήσεων γης των περιοχών επέμβασης, το

οποίο εκπονείται από την προβλεπόμενη στον όρο δ1.39 Επιστημονική Επιτροπή Ελέγχου Τήρησης των Περιβαλλοντικών Όρων και εξετάζει τη δυνατότητα ένταξης εγκαταστάσεων και περιοχών σε πρόγραμμα αξιοποίησής τους από την τοπική κοινωνία, με ειδική δε μελέτη του φορέα εκμετάλλευσης καθορίζονται τα τεχνικοοικονομικά στοιχεία για την επανένταξη των περιοχών επέμβασης στις προβλεπόμενες από το ρυθμιστικό σχέδιο χρήσεις (βλ. όρους δ3.4 και δ3.6). Περαιτέρω, οργανώνεται ειδικό πρόγραμμα παρακολούθησης του έργου και της ποιότητας του περιβάλλοντος με αναλυτική καταγραφή των μεταβλητών που θα καταγράφονται για κάθε υποέργο και για κάθε περιβαλλοντικό μέσο (ατμόσφαιρα, ύδατα επιφανειακά/υπόγεια/θαλάσσια, έδαφος, ακουστικό περιβάλλον, δονήσεις/ακτινοβολίες, γλωρίδα/πανίδα) και καθορισμό της συχνότητας των μετρήσεων, τα σχετικά δε στοιχεία, πέραν της υποβολής τους στις αρμόδιες υπηρεσίες, δημοσιοποιούνται άμεσα στο διαδίκτυο, ώστε να είναι προσιτά στο ευρύ κοινό, ενώ ετησίως ο οικείος Δήμος ενημερώνεται για την πορεία του έργου με ειδική έκθεση περιβαλλοντικής παρακολούθησης (βλ. όρους δ4.6 και δ4.11.ii-iii). Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στο μηχανισμό ελέγχου της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων, προς τούτο δε προβλέπεται η σύσταση, με κοινή υπουργική απόφαση, Επιστημονικής Επιτροπής Ελέγχου Τήρησης των Περιβαλλοντικών Όρων με συμμετοχή και εκπροσώπου του δήμου όπου υπάγεται το έργο, η οποία θα ελέγχει, μέσω των ετήσιων εκθέσεων που θα εκπονεί ο φορέας του έργου και των τεχνικών μελετών και των αποτελεσμάτων των αναλύσεων που κατατίθενται στις αρμόδιες υπηρεσίες, τον τρόπο υλοποίησης της προσαλλόμενης απόφασης, αλλά και εσωτερικής Επιστημονικής Ομάδας Ελέγχου Τήρησης των Περιβαλλοντικών Όρων που υποχρεούται να συστήσει προς το σκοπό αυτό ο φορέας του έργου (βλ. περιβαλλοντικούς όρους δ1.39 και δ1.40). Εξ άλλου, σε συμφωνία με την αρχή της περιβαλλοντικής ευθύνης, η προσαλλόμενη απόφαση επιβάλλει την κατάθεση εγγυητικής επιστολής ύψους 50.000.000 ευρώ, την υποχρεωτική ασφαλιστική κάλυψη στο πλαίσιο του π.δ. 148/2009, καθώς και πρόσθετη ασφαλιστική κάλυψη τουλάχιστον 1.500.000 ευρώ ετησίως για την εγκατάσταση απόθεσης αποβλήτων στον Κοκκινόλακκα, ενώ προβλέπει την υποχρέωση τροποποίησης των περιβαλλοντικών όρων ή προσθήκης νέων σε περίπτωση που δημιουργηθούν σοβαρά προβλήματα υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Ειδικοί περιβαλλοντικοί όροι έχουν τεθεί προς διασφάλιση της κοινωνικής διάστασης της επίμαχης δραστηριότητας και της διοχέτευσης των κοινωνικοοικονομικών ωφελειών, κατά βάση, προς την τοπική κοινωνία (βλ. δ1.32, δ1.37, δ1.38, δ3.4).

7. Επειδή, με τις διατάξεις του άρθρου 24 του Συντάγματος, του ν. 1650/1986, όπως ισχύει μετά την εναρμόνισή του προς τις οδηγίες 84/360, 85/337/ΕΟΚ και 97/11, 96/61/ΕΕ, και των κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδιδόμενων κανονιστικών αποφάσεων, το φυσικό περιβάλλον έχει αναχθεί σε αυτοτελώς προστατευόμενο αγαθό προκειμένου να εξασφαλισθεί η οικολογική ισορροπία και η διαφύλαξη των φυσικών πόρων προς χάρη και των επόμενων γενεών. Εν όψει της υποχρέωσής του

αυτής ο συντακτικός νομοθέτης οφείλει να προβαίνει σε θετικές ενέργειες για τη διαφύλαξη του προστατευομένου αγαθού, σταθμίζοντας ωστόσο κατά τις επιταγές των άρθρων 106 και 22 παρ. 1 του Συντάγματος και άλλους παράγοντες αναγόμενους στο γενικότερο εθνικό και δημόσιο συμφέρον, όπως είναι εκείνοι που σχετίζονται με τους σκοπούς της οικονομικής αναπτύξεως, της αξιοποίησεως του εθνικού πλούτου, της ενισχύσεως της περιφερειακής αναπτύξεως και της εξασφαλίσεως εργασίας στους πολίτες, σε συμμόρφωση προς την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία επιβάλλει, σύμφωνα με τις αρχές της προλήψεως και προφυλάξεως στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος να λαμβάνεται προεχόντως υπόψη η τυχόν ύπαρξη ιδιαίτερου κινδύνου για το φυσικό περιβάλλον από την κατασκευή και λειτουργία συγκεκριμένου έργου ή την ανάπτυξη συγκεκριμένης δραστηριότητας. Προκειμένου δε η στάθμιση αυτή να γίνεται κατά τρόπο ανταποκρινόμενο στην ανάγκη προστασίας των εκατέρωθεν διακυβευομένων εννόμων αγαθών θα πρέπει να εκτίθενται και να συνεκτιμώνται κατά τρόπο επαρκή αφ' ενός μεν ο τρόπος και η μέθοδος κατασκευής και λειτουργίας του συγκεκριμένου έργου και αφ' ετέρου ο ειδικότερος χαρακτήρας του δημοσίου συμφέροντος, το οποίο προσδοκάται ότι θα εξυπηρετηθεί, δεδομένου ότι η κατά τα ανωτέρω επιβαλλόμενη στάθμιση συναρτάται σε κάθε περίπτωση με το είδος και την έκταση της επαπειλούμενης βλάβης και την φύση της εξυπηρετούμενης με την εκτέλεση του έργου ανάγκης. Περαιτέρω, κατά την άσκηση του ακυρωτικού ελέγχου, στον οποίο περιλαμβάνεται και η πλάνη περί τα πράγματα, σε περίπτωση προσβολής με αίτηση ακυρώσεως διοικητικών πράξεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, ο δικαστής εξετάζει, μεταξύ άλλων, αν η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, που αποτελεί το βασικό μέσο εφαρμογής της αρχής της προλήψεως και προφυλάξεως, ανταποκρίνεται προς τις απαιτήσεις του νόμου και αν το περιεχόμενό της είναι επαρκές, ώστε να παρέχεται στα αρμόδια διοικητικά όργανα η δυνατότητα να διακριβώνουν και να αξιολογούν τους κινδύνους και τις συνέπειες του έργου ή της δραστηριότητος και να εκτιμούν αν η πραγματοποίησή του είναι σύμφωνη με τις διατάξεις της οικείας νομοθεσίας και τις συνταγματικές επιταγές, καθώς και αν το προσδοκώμενο από αυτό όφελος τελεί σε σχέση αναλογίας με την τυχόν επαπειλούμενη βλάβη του φυσικού περιβάλλοντος. Η ευθεία, όμως, αξιολόγηση εκ μέρους του δικαστή των συνεπειών ορισμένου έργου ή δραστηριότητος και η κρίση αν η πραγματοποίησή του αντίκειται στην αρχή της βιώσιμης αναπτύξεως εξέρχονται των ορίων του ακυρωτικού ελέγχου, διότι προϋποθέτουν διαπίστωση πραγματικών καταστάσεων, διερεύνηση τεχνικών θεμάτων, ουσιαστικές εκτιμήσεις και στάθμιση στηριζόμενη στις εκτιμήσεις αυτές. Κατ' ακολουθίαν, παράβαση της αρχής της βιώσιμης αναπτύξεως μπορεί να ελεγχθεί ευθέως από τον ακυρωτικό δικαστή μόνον αν από τα στοιχεία της δικογραφίας και με βάση τα διδάγματα της κοινής πείρας προκύπτει ότι η προκαλούμενη από το έργο ή τη δραστηριότητα βλάβη για το περιβάλλον είναι μη επανορθώσιμη ή είναι προφανώς δυσανάλογη με το προσδοκώμενο όφελος και έχει τέτοια έκταση και συνέπειες ώστε προδήλως να αντιστρατεύεται την ανωτέρω

συνταγματική αρχή (πρβλ. Ολομ. ΣτΕ 462-3/2010, Ολομ. 613/2002, Ολομ. 3478/2000, 1990/2007 7μ., 4491/2009 7μ., 293/2009).

8. Επειδή, ως προς την εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου της χώρας, το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (υπ' αριθμ. 6877/4872/2008 απόφαση της Ολομελείας της Βουλής, Α' 128) θέτει ως κατευθύνσεις τη διατήρηση της εξορυκτικής δραστηριότητας στις υφιστάμενες περιοχές και την επέκτασή της σε περιοχές που εντοπίζονται νέα κοιτάσματα, κατά το δυνατόν μέσω καθετοποιημένης παραγωγής στους χώρους εξόρυξης, υπό τον όρο προστασίας του περιβάλλοντος και συνύπαρξης με τις λοιπές χρήσεις, ιδιαίτερη δε μνεία γίνεται στους ορυκτούς πόρους που καλύπτουν είτε εγχώριες ανάγκες ή απευθύνονται σε διεθνείς αγορές, μεταξύ άλλων και αυτών της Χαλκιδικής (μικτά θειούχα, χρυσός). Προς εξειδίκευση των κατευθύνσεων αυτών, το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού για τη Βιομηχανία (υπ' αριθμ. 11508/2009 απόφαση της Επιτροπής Συντονισμού της Κυβερνητικής Πολιτικής στον Τομέα του Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Αειφόρου Ανάπτυξης, ΑΑΠ 151) προωθεί με τις προτάσεις του την καθετοποίηση της παραγωγής στις περιοχές εξόρυξης και προβλέπει τη δυνατότητα χωροθέτησης εγκαταστάσεων πρωτογενούς επεξεργασίας ορυκτών πρώτων υλών και μονάδων μεταποίησης, συμπεριλαμβανομένων και των χώρων επεξεργασίας λυμάτων και απορριμμάτων, ακόμη και εντός περιοχών που εμπίπτουν στο δίκτυο Natura (εκτός των οικοτόπων προτεραιότητας) υπό τους όρους που επιβάλλονται από τα νομικά καθεστώτα προστασίας τους, καθώς και εντός δασών και δασικών εκτάσεων, στο πλαίσιο των διατάξεων της δασικής νομοθεσίας, κατόπιν εξετάσεως εναλλακτικών λύσεων, ενώ θέτει ειδικούς κανόνες για την προστασία των περιβαλλοντικών μέσων και τη χρήση βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών (άρθρα 5 και 9). Ειδικώς ως προς την εξορυκτική δραστηριότητα στο Ν. Χαλκιδικής διαλαμβάνεται στο Παράρτημα Ι ότι πρέπει να διασφαλισθούν οι όροι για την ομαλή λειτουργία της εκμετάλλευσης ορυκτών πόρων, συμπεριλαμβανομένης της επέκτασής τους και της συνδεδεμένης βιομηχανικής δραστηριότητας με την εξασφάλιση διεξόδου στο βασικό οδικό δίκτυο και στο θαλάσσιο μέτωπο, καθώς και καθετοποίησης της παραγωγής, κατόπιν λεπτομερούς σχεδιασμού σε επίπεδο νομού, ώστε να ρυθμιστούν οι σχέσεις μεταξύ των χρήσεων και κυρίως του τουρισμού. Εξ άλλου, και το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού για τον Τουρισμό (υπ' αριθμ. 24208/2009 απόφαση της Επιτροπής Συντονισμού της Κυβερνητικής Πολιτικής στον Τομέα του Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Αειφόρου Ανάπτυξης, Β' 1138) αναγνωρίζει την ανάγκη άσκησης των δραστηριοτήτων αυτών, επέκτασής τους, εξασφάλισης των αναγκαίων θαλάσσιων διεξόδων για τη διακίνηση των προϊόντων, θέτει δε ως όρους τη συνεκτίμηση όλων των κοινωνικοοικονομικών και περιβαλλοντικών παραμέτρων. Περαιτέρω, αναλυτικές αναφορές και συγκεκριμένες κατευθύνσεις για την επίμαχη εκμετάλλευση περιέχει και το Περιφερειακό Πλαίσιο Κεντρικής Μακεδονίας (υπ' αριθμ. 674/2004 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., Β' 218). Οι κατευθύνσεις αυτές

συνίστανται στην ορθολογική αξιοποίηση του πόρου, τα αποθέματα του οποίου υπολογίζονται σε εκατομμύρια τόνους, την αποκατάσταση του περιβάλλοντος και τη λήψη μέτρων για την αποφυγή ρύπανσης του υδροφόρου ορίζοντα και ορθολογικής διαχείρισης των υδάτων, εν όψει του ελλειμματικού υδατικού ισοζυγίου, καθώς και την υιοθέτηση των αναγκαίων μέτρων για τη διαχείριση των αποβλήτων. Ο περιφερειακός σχεδιασμός κάνει ειδική μνεία στην υπογραφείσα για την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων και την ανάπτυξη μεταλλουργίας χρυσού σύμβαση του 1996 μεταξύ του Δημοσίου και της TVX και τονίζει την ανάγκη περιβαλλοντικής διαχείρισης των χιλιάδων τόνων αρσενικού που θα παράγονται ετησίως από την εκμετάλλευση. Εξ άλλου, στην περιοχή ανάπτυξης της επίμαχης δραστηριότητας έχουν καθορισθεί βιομηχανικές ζώνες με το π.δ. της 18.10.1979 (Δ' 614), εντός των οποίων χωροθετείται το μεγαλύτερο μέρος των έργων στις περιοχές Μαύρων Πετρών/Στρατωνίου και Ολυμπιάδας, όπως βεβαιώνεται στην Π.Π.Ε.Α. του έργου, ενώ η χωροθέτηση εξορυκτικών και συναφών δραστηριοτήτων επιτρέπεται, όχι μόνο στις ζώνες μεταλλευτικού και εξορυκτικού ενδιαφέροντος, αλλά και σε όλες τις περιοχές του Δήμου Σταγείρων-Ακάνθου, βάσει του Γ.Π.Σ. του Δήμου αυτού (υπ' αριθμ. 4789/2010 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ΑΑΠ 332). Όσον αφορά στην ανάπτυξη της επίμαχης δραστηριότητας στη θέση Σκουριές, αυτή γίνεται σε περιοχή που εντάσσεται στις Περιοχές Ειδικής Προστασίας Δάσους και Δασικών Εκτάσεων του Γ.Π.Σ. Δήμου Παναγιάς (υπ' αριθμ. 830/2007 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ΑΑΠ 420). Το σχέδιο αυτό τροποποιήθηκε μετά την έκδοση της προσβαλλόμενης αποφάσεως, με την υπ' αριθμ. 6000/5.9.2011 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας Θράκης (ΑΑΠ 227), κατά τρόπο ώστε να προβλέπεται η χωροθέτηση της αδειοδοτούμενης μεταλλευτικής δραστηριότητας στην περιοχή αυτή, σε συμφωνία με τα διαλαμβανόμενα στο Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τη Βιομηχανία.

9. Επειδή, από τις προεκτεθείσες γενικές, ειδικές και περιφερειακές χωροταξικές κατευθύνσεις συνάγεται ότι αυτές προωθούν την αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου της χώρας με ειδική αναφορά στο μεταλλευτικό πλούτο της Β.Α. Χαλκιδικής, αναγνωρίζοντας την ιδιαίτερα σημαντική συμβολή της στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, και δη υπό το μοντέλο της καθετοποιημένης παραγωγής με δυνατότητα χωροθέτησης των απαραίτητων υποστηρικτικών εγκαταστάσεων (επεξεργασίας των εξορυχθέντων προϊόντων, διαχείρισης αποβλήτων) πλησίον των χώρων εξόρυξης, κατά τρόπο ώστε οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της δραστηριότητας να συγκεντρώνονται σε περιορισμένο χώρο και να μην διαχέονται σε εκτεταμένη έκταση, ακόμα κι αν η εγκατάσταση της δραστηριότητας χωροθετείται εντός δασών και δασικών εκτάσεων ή περιοχών του δικτύου Natura, υπό την απαραίτητη ωστόσο προϋπόθεση τήρησης των δεσμεύσεων που τίθενται από τα ειδικά νομοθετικά καθεστώτα που διέπουν τις περιοχές αυτές, εξέτασης εναλλακτικών λύσεων και λήψης όλων των αναγκαίων μέτρων για την προστασία των

περιβαλλοντικών μέσων. Εξ άλλου, ούτε το Χωροταξικό Πλαίσιο του Τουρισμού περιέχει αντίθετες ρυθμίσεις, αλλά και τούτο αναγνωρίζει την ανάγκη διατήρησης των εξορυκτικών δραστηριοτήτων υπό τους όρους που αυτές οργανώνονται από το οικείο Ειδικό Πλαίσιο για τη Βιομηχανία, το οποίο είναι ειδικότερο και υπερισχύει του πρώτου ως προς τους όρους και τις προϋποθέσεις ανάπτυξης και οργάνωσης των σχετικών δραστηριοτήτων. Το γεγονός δε ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν έχει προηγηθεί ο προβλεπόμενος από το Ειδικό Πλαίσιο για τη Βιομηχανία λεπτομερής σχεδιασμός σε επίπεδο νομού, ο οποίος να ρυθμίζει τα ζητήματα συγκρούσεων των εξορυκτικών δραστηριοτήτων με άλλες χρήσεις και κυρίως του τουρισμού, δεν καθιστά πάντως πλημμελή τη χωροθέτηση της επίμαχης δραστηριότητας, η οποία αναπτύσσεται αφ' ενός σε ήδη υπάρχουσες μεταλλευτικές περιοχές (Ολυμπιάδα, Μαντέμ Λάκκου, Μαύρες Πέτρες) και στις ήδη υφιστάμενες και επεκτεινόμενες λιμενικές εγκαταστάσεις Στρατωνίου και αφ' ετέρου σε δασική περιοχή (Σκουριές), για την οποία δεν προβάλλεται ότι παρουσιάζει τουριστικό ενδιαφέρον, ούτε από το Χωροταξικό Πλαίσιο του Τουρισμού προκύπτει κάτι τέτοιο, εν πάση δε περιπτώσει στη Μ.Π.Ε. έχουν εκτιμηθεί οι επιπτώσεις στις λοιπές χρήσεις, οι οποίες αναμένονται αμελητέες ως προς τις δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα, αφού μόλις 70 στρέμματα γεωργικής γης θα καταληφθούν για τις ανάγκες του έργου, σημαντικά θετικές για τις δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα λόγω της αύξησης των υποστηρικτικών της εκμετάλλευσης δραστηριοτήτων (κατασκευαστικών, χωματουργικών, μεταφορικών, επισκευών, συντηρήσεων κ.λπ.), ενώ δεν αξιολογούνται ως ασύμβατες με τον τουρισμό της περιοχής, ο οποίος επικεντρώνεται κυρίως στην Ιερισσό και την Ολυμπιάδα, είναι ιδιαίτερα περιορισμένος σε επίπεδο νομού (0,8% τουριστικής κίνησης και 2% των κλινών του νομού χωρίς δυνατότητα ανάπτυξης μαζικού τουρισμού) και μπορεί να ενισχυθεί με τη δημιουργία θεματικού τουρισμού σχετικού με τη μεταλλευτική δραστηριότητα, σύμφωνα και με τις κατευθύνσεις του Ειδικού Χωροταξικού για τον Τουρισμό. Άλλωστε, στην από μακρού χρόνου ύπαρξη μεταλλευτικής δραστηριότητας στην περιοχή αυτή οφείλεται, μεταξύ άλλων, η διατήρηση της συγκεκριμένης φυσιογνωμίας της περιοχής, σε αντίθεση με την οικιστική αλλοίωση που υπέστη η υπόλοιπη περιοχή της Χαλκιδικής. Περαιτέρω, το επίμαχο έργο αναμένεται να έχει έμμεσα και θετικές επιπτώσεις στην τουριστική κίνηση και υποδομή λόγω της αύξησης της απασχόλησης και της ενίσχυσης των εισοδημάτων των κατοίκων (βλ. Κεφάλαιο 7.8 της Μ.Π.Ε.). Οι δε κατευθύνσεις του Γ.Π.Σ. Δήμου Παναγιάς, κατά το μέρος που αντίκεινται στο μεταγενεστέρως εκδοθέν Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τη Βιομηχανία, το οποίο, ειδικά για τη μεταλλευτική δραστηριότητα του Ν. Χαλκιδικής, προβλέπει την διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της και της επέκτασής της σε συνδυασμό με την υποστηρικτική βιομηχανία, δεν μπορούν να τύχουν, εν προκειμένω, εφαρμογής, αφού κατά το άρθρο 9 του ν. 2742/1999 (Α' 207) γενικά πολεοδομικά σχέδια που εγκρίνονται μετά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού οφείλουν να εναρμονίζονται προς τις επιλογές ή κατευθύνσεις των εγκεκριμένων Γενικού και Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου

Ανάπτυξης. Εν πάση δε περιπτώσει, οι ρυθμίσεις του πολεοδομικού αυτού σχεδίου, καθορίζουσες ζώνες για την προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων της περιοχής, δεν αποκλείουν, εκ προοιμίου, την ανάπτυξη της εξορυκτικής δραστηριότητας, εφ' όσον, πάντως, τηρηθούν οι απαιτήσεις της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων (άρθρο 57 του ν. 998/1979). Εν όψει των ανωτέρω και δεδομένου ότι το επίμαχο επενδυτικό σχέδιο ενσωματώνει περιβαλλοντικό σχεδιασμό που διασφαλίζει, κατά την εκτίμηση της Διοίκησης, τις χωροταξικές κατευθύνσεις για την ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και την προστασία των περιβαλλοντικών μέσων, η κρίση της Διοίκησης που εμπεριέχεται στην Π.Π.Ε.Α. του έργου σχετικά με τη συμβατότητά του προς τις υφιστάμενες χωροταξικές κατευθύνσεις είναι αιτιολογημένη και ανέλεγκτη περαιτέρω από τον ακυρωτικό δικαστή ως προς την επιλογή και διαμόρφωση του προτύπου ανάπτυξης της συγκεκριμένης περιφέρειας, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα.

10. Επειδή, περαιτέρω, η αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου και η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της εξορυκτικής βιομηχανίας, μέσω βελτιωμένων περιβαλλοντικών επιδόσεων και συστημάτων για την πρόληψη των ατυχημάτων, καθώς και η διαμόρφωση κατάλληλων εθνικών στρατηγικών αποτέλεσαν αντικείμενο σχετικών ανακοινώσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στις οποίες αναγνωρίζεται η συμβολή της δραστηριότητας αυτής στην απασχόληση και την περιφερειακή ανάπτυξη, η δυνατότητα συγκερασμού της βιώσιμης ανάπτυξης του κλάδου και υψηλής περιβαλλοντικής προστασίας χάριν της τεχνολογικής ανάπτυξης που έχει καταστήσει δυνατή την ασφαλέστερη επεξεργασία και διάθεση των επικίνδυνων αποβλήτων, (ΕΕ (COM 2000) 265 για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης στην μη ενεργειακή εξορυκτική βιομηχανία και COM (2008), 699 πρωτοβουλία για τις πρώτες ύλες-κάλυψη των ουσιωδών αναγκών για ανάπτυξη και απασχόληση). Σε συμφωνία με τις κατευθύνσεις αυτές και με την επιταγή για ορθολογική και βιώσιμη αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου της χώρας, κατά τα άρθρα 24 και 106 του Συντάγματος, οι οποίες ενσωματώνονται στις ρυθμίσεις του Γενικού Χωροταξικού Πλαισίου και του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τη Βιομηχανία, το Ελληνικό Δημόσιο, με την κυρωθείσα με το άρθρο 52 του ν. 3220/2004 σύμβαση, επιδίωξε όχι μόνο τη συνέχιση της ήδη υφιστάμενης μεταλλευτικής δραστηριότητας, αλλά και την αξιοποίηση όλων των διερευνημένων και οικονομικά αξιοποιήσιμων κοιτασμάτων των μεταλλείων Κασσάνδρας μέσω καθετοποιημένης παραγωγής και με τα εχέγγυα προστασίας του περιβάλλοντος που διασφαλίζει η τήρηση της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδοτήσεως του ν. 1650/1986, η δε παρεμβαίνουσα στο πλαίσιο των συμβατικών δεσμεύσεων εκπόνησε μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στην οποία εξέτασε, μεταξύ άλλων, εναλλακτικών λύσεων, και τη μηδενική λύση, ήτοι τη μη εκμετάλλευση των διερευνημένων κοιτασμάτων και τη διακοπή κάθε δραστηριότητας στα μεταλλεία Κασσάνδρας. Σύμφωνα με τη μελέτη (Κεφάλαιο 4, σελ. 4.1-7 επ.), η λύση αυτή ενέχει ιδιαίτερα δυσμενείς επιπτώσεις τόσο για το φυσικό και

πολιτιστικό περιβάλλον λόγω της μη αποκατάστασης των θιγείσων από προηγούμενες εκμεταλλεύσεις περιοχών όσο και για το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον λόγω απώλειας θέσεων εργασίας. Αντίθετα, εκτιμάται ότι η υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου θα έχει ιδιαίτερα θετικές επιπτώσεις, στηρίζεται δε σε σχεδιασμό που διασφαλίζει την ορθολογική αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου της περιοχής χωρίς να διακυβεύεται το φυσικό και πολιτιστικό κεφάλαιο, το οποίο θα προστατευθεί και θα ανακάμψει με την αποκατάσταση των θιγόντων από προγενέστερες εκμεταλλεύσεις χώρων. Εξ άλλου, κατά την κρίση της αδειοδοτούσας αρχής και σύμφωνα με τα δεδομένα της Μ.Π.Ε., ο σχεδιασμός της αξιοποίησης των τριών κοιτασμάτων Ολυμπιάδας, Σκουριών και Μαύρων Πετρών έγινε κατά τρόπο ενιαίο και αδιαίρετο ως προς όλες τις εκφάνσεις ανάπτυξης και λειτουργίας της εκμετάλλευσης και κυρίως ως προς τη συνδυαστική μεταλλουργική καθετοποίηση της αξιοποίησης του συνολικού μεταλλευτικού δυναμικού και των τριών κοιτασμάτων, κατά τρόπο ώστε να μην χωρεί εξέταση εναλλακτικών λύσεων ως προς το εύρος της εκμετάλλευσης, αφού η μη έγκριση εκμετάλλευσης ενός από τα κοιτάσματα αυτά οδηγεί στη ματαίωση όλου του σχεδίου. Περαιτέρω, η αποκατάσταση μόνο του χώρου απόθεσης Ολυμπιάδας και η αξιοποίηση των εκεί αποτεθέντων μεταλλευμάτων, να μεν συνιστά κερδοφόρα δραστηριότητα που θα μπορούσε να επιδιωχθεί αυτοτελώς, όπως ισχυρίζονται οι αιτούντες, ωστόσο τούτο θα σήμαινε τη μη αξιοποίηση του χρυσοφόρου κοιτάσματος της Ολυμπιάδας σε αντίθεση προς τις κατευθύνσεις της ευρωπαϊκής και εθνικής αναπτυξιακής και χωροταξικής πολιτικής και μάλιστα παρά το γεγονός ότι η αξιοποίηση αυτή είναι δυνατόν να υλοποιηθεί κατά τρόπο ορθολογικό και βιώσιμο βάσει υπόγειας εκμετάλλευσης και μεταφοράς των υλικών ώστε να προστατεύονται τόσο οι αρχαιολογικοί χώροι της περιοχής όσο και ο παρακείμενος Τ.Κ.Σ. του δικτύου Natura και το φυσικό περιβάλλον εν γένει, σύμφωνα με την αιτιολογημένη κρίση της Διοίκησης, συνεκτιμωμένου και του γεγονότος ότι ο σχεδιασμός ενσωματώνει και την περιβαλλοντική αποκατάσταση και διαχείριση όλων των ιστορικά διαταραγμένων χώρων της περιοχής που δεν περιέχουν εμπορικά αξιοποιήσιμες αποθέσεις, η αποκατάσταση των οποίων, κατά τη μηδενική λύση, θα επιβάρυνε κατά κύριο λόγο το Ελληνικό Δημόσιο, με εξαίρεση τους χώρους που έχει ήδη χρησιμοποιήσει η παρεμβαίνουσα για τη δραστηριότητά της στις μεταλλευτικές εγκαταστάσεις Στρατωνίου. Ως εκ τούτου, η πλήρης αξιοποίηση των ήδη διαπιστωμένων και αξιόλογων κοιτασμάτων, όπως αυτά περιγράφονται στο επενδυτικό σχέδιο και στην υποβληθείσα Μ.Π.Ε., μέσω μεταλλουργικής επεξεργασίας, σύμφωνα με τις συμβατικές δεσμεύσεις της παρεμβαίνουσας, και η μη εξέταση, πέραν της μηδενικής, άλλων εναλλακτικών λύσεων ως προς την έκταση εκμετάλλευσης των διερευνημένων κοιτασμάτων, δεν καθιστά πλημμελώς αιτιολογημένη την προσβαλλόμενη απόφαση, αφού εναρμονίζεται με τις προπαρατεθείσες κατευθύνσεις της ευρωπαϊκής πολιτικής και του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού για την αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου και έχει σχεδιασθεί ώστε να επιτυγχάνεται αποτελεσματική

προστασία του περιβάλλοντος μέσω της χρήσης βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών και ορθών πρακτικών και των εγκριθέντων περιβαλλοντικών όρων, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.

11. Επειδή, περαιτέρω, κατά το άρθρο 4 παρ. 6 περ. στ του ν. 1650/1986, ως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, σε περιοχές που εντοπίζονται κοιτάσματα μεταλλευτικών ορυκτών, βιομηχανικών ορυκτών και μαρμάρων, σύμφωνα με την περ. Α' της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 2837/2000 (Α' 178), καθώς και σε μεταλλευτικές και λατομικές περιοχές που έχουν καθορισθεί σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, δεν απαιτείται προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση. Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, ερμηνευομένων υπό το φως των διατάξεων του άρθρου 24 του Συντάγματος και των οδηγιών 84/360/ΕΟΚ, 85/337/ΕΟΚ, 97/11/Ε.Ε. και 96/61/ Ε.Ε. του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καταργείται μεν το αυτοτελές στάδιο της προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης της μεταλλευτικής δραστηριότητας, μετατίθεται όμως η εξέταση όλων των κατά νόμο στοιχείων στο στάδιο της εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων, ήτοι η συμβατότητα προς τις γενικότερες κατευθύνσεις του χωροταξικού σχεδιασμού και προς τις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος, η επιλογή των ειδικότερων θέσεων χωροθέτησης των επιμέρους μονάδων και υποδομών της εξορυκτικής δραστηριότητας, καθώς και η εξέταση εναλλακτικών λύσεων, συμπεριλαμβανομένης της μηδενικής (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 998/2005, 1990/2007 7μ., 4491/2009 7μ.).

12. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, στο Κεφάλαιο 4 της μελέτης εξετάζονται εναλλακτικές λύσεις για όλες τις βασικές υποδομές/μονάδες και παραγωγικές και διαχειριστικές μεθόδους ανά υποέργο, οι λύσεις δε αυτές αξιολογούνται βάσει περιβαλλοντικών κριτηρίων και επιλέγεται αυτή που παρουσιάζει τη λιγότερο αρνητική επίδραση στα περιβαλλοντικά μέσα της περιοχής. Ειδικότερα, όσον αφορά στο υποέργο Σκουριών εξετάζονται εναλλακτικές μέθοδοι τόσο ως προς τον τρόπο εκμετάλλευσης, όσο και ως προς τις μεθόδους εξόρυξης και επεξεργασίας του μεταλλεύματος, τις θέσεις των χώρων απόθεσης των αποβλήτων, την επιλογή της διαδρομής μεταφοράς των προϊόντων στις εγκαταστάσεις Στρατωνίου και της όδευσης της γραμμής μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, όσον αφορά στο υποέργο Ολυμπιάδας, τεκμηριώνεται, μέσω της εξέτασεως εναλλακτικών, η επιλογή της μεθόδου εκμεταλλεύσεως του κοιτάσματος, της υπόγειας εξόρυξης, της χαράξεως της νέας υπόγειας στοάς προσπέλασης για τη μεταφορά των υλικών και αποβλήτων, ενώ ως προς το υποέργο Μαντέμ Λάκκου εναλλακτικές εξετάζονται τόσο για τη θέση των εργοστασίων εμπλουτισμού και μεταλλουργίας όσο και για το χώρο αποθέσεως επικίνδυνων αποβλήτων στον Κοκκινόλακκα. Εξ άλλου, στην Π.Π.Ε. (σελ. 6-114 επ.) και τη Μ.Π.Ε. (σελ. 5.6-1) μελετήθηκε η σκοπιμότητα χρησιμοποίησης λιμενικών εγκαταστάσεων για τις ανάγκες της επίμαχης δραστηριότητας, οι οποίες, πάντως, προϋπάρχουν και εξυπηρετούν επί σειρά ετών τη μεταλλευτική δραστηριότητα της περιοχής, η δε χρησιμοποίησή τους κρίθηκε ως απολύτως

απαραίτητη για την ανταγωνιστικότητα της σχεδιαζόμενης επένδυσης με παράλληλη επέκταση της δυναμικότητάς τους, ώστε να ανταποκριθούν στην αναμενόμενη αύξηση της παραγωγής προϊόντων και θειικού οξέος μέσω της δημιουργίας υπεράκτιων εγκαταστάσεων, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Γενικού Χωροταξικού Πλαισίου. Ως εκ τούτου, η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε κατόπιν αξιολογήσεως όλων των πρόσφορων εναλλακτικών λύσεων που εξετάστηκαν για όλες τις βασικές συνιστώσες της σχεδιαζόμενης επένδυσης, τόσο ως προς τη χωροθέτηση των βασικών μονάδων και υποδομών, όσο και ως προς τις χρησιμοποιούμενες μεθόδους στην εξορυκτική και παραγωγική δραστηριότητα, καθώς και στη διαχείριση των αποβλήτων, αξιολόγηση που στηρίχθηκε, όπως προκύπτει από τα ανωτέρω στοιχεία, σε αμιγώς περιβαλλοντικά κριτήρια, γεγονός που διασφαλίζει ότι οι προκριθείσες τελικώς λύσεις είναι αυτές που ενέχουν τις μικρότερες δυνατές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, ενώ αιτιολογείται επαρκώς και η ανάγκη επέκτασης των λιμενικών εγκαταστάσεων σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Γενικού Χωροταξικού Πλαισίου, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα.

13. Επειδή, εξ άλλου, η επιλογή της μεθόδου μεταλλουργίας αποτέλεσε προϊόν ενδεδειγμένης εξετάσεως και συγκριτικής αξιολογήσεως των διαθέσιμων τεχνικών με κριτήριο την βέλτιστη περιβαλλοντικά και τεχνικοοικονομικά κατεργασία των συγκεκριμένων μεταλλευμάτων και διαχείριση των παραγόμενων αποβλήτων, αφού ελήφθησαν υπ' όψιν και τα κριθέντα με την 613/2002 απόφαση της Ολομελείας. Σύμφωνα με τη Μ.Π.Ε. (Κεφ. 4.4.1 και 5.5.2), για την πρόκριση της τελικώς επιλεγείσας μεθόδου της ακαριαίας τήξης (Flash Smelting) ελήφθησαν, μεταξύ άλλων, υπ' όψιν ότι η μέθοδος αυτή αναπτύχθηκε από τη φινλανδική εταιρεία Outotec με εκτεταμένη βιομηχανική εφαρμογή 70 και πλέον χρόνων, χρησιμοποιείται ήδη στο 50% της παγκόσμιας παραγωγής χαλκού (μεταξύ των οποίων στην Φινλανδία, Σουηδία, Γερμανία, Ισπανία, Πολωνία και Βουλγαρία) και το 30% της παγκόσμιας παραγωγής νικελίου, όπου παράγονται με υψηλά ποσοστά καθαρότητας ως παραπροϊόντα, χρυσός και άργυρος, δεν απαιτεί τη χρήση κυανίου ή ενώσεών του και θεωρείται από τεχνολογικής απόψεως η «state of the art» μέθοδος και από περιβαλλοντικής απόψεως η καθαρότερη πυρομεταλλουργική μέθοδος, καθ' όσον εμφανίζει αξιόπιστη και λειτουργική παραγωγική διαδικασία, δυνατότητα κατεργασίας διαφορετικών τύπων πρώτων υλών και εύκολης μεταβολής ρυθμών τροφοδοσίας, υψηλές ανακτήσεις των περιεχομένων μεταλλικών αξιών, συμπαγή σχεδιασμό των μονάδων με μικρότερες εκπομπές ρύπων, ελαχιστοποίηση των αποβλήτων, εκ των οποίων το σημαντικότερο τμήμα είναι πλήρως αδρανές με τη μορφή σκωρίας, αξιοποίηση του παραγόμενου θείου με την παραγωγή εμπορεύσιμου θειικού οξέος, χαμηλή ενεργειακή κατανάλωση και ασφαλές και υγιεινό περιβάλλον εργασίας. Για τη βέλτιστη περιβαλλοντική διαχείριση του αρσενικού που παράγεται ως απόβλητο από τη μεταλλουργική επεξεργασία των χρυσοφόρων πυριτών επελέγη η βέλτιστη διαθέσιμη τεχνική της μετατροπής του αρσενικού σε κρυσταλλικό σκοροδίτη, με την οποία επιτυγχάνεται μείωση της

προς απόθεση ποσότητας και ασφάλεια της απόθεσης λόγω της μικρής διαλυτότητας του ορυκτού και της μακροχρόνιας σταθερότητας της ορυκτολογικής δομής του, για τη βελτιστοποίηση δε της τεχνικής αυτής έχει εκτελεστεί εκτεταμένο πρόγραμμα εργαστηριακών δοκιμών στο Εργαστήριο Μεταλλουργίας του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, καθώς και στα ερευνητικά εργαστήρια της Outotec. Σύμφωνα με τα στοιχεία της μελέτης, η επιλογή της συγκεκριμένης μεθόδου καθίσταται δυνατή λόγω της δυνατότητας αξιοποίησης του κοιτάσματος Σκουριών που περιέχει θειούχο χαλκό, ορυκτό απαραίτητο για τη λειτουργία της μεθόδου, η δε εφαρμοσιμότητά της στα συγκεκριμένα συμπυκνώματα των μεταλλείων Κασσάνδρας και ειδικότερα στους δυσκατέργαστους αρσενοπυρίτες της Ολυμπιάδας έχει ήδη δοκιμασθεί επιτυχώς σε ημιβιομηχανική κλίμακα βάσει δοκιμών που διενεργήθηκαν στα εργαστήρια της φινλανδικής εταιρείας Outotec, η οποία έχει αναπτύξει τη μέθοδο (βλ. σελ. 4.4-3, 5.5-11). Εξ άλλου, οι ενστάσεις που διατυπώθηκαν με την με αρ. πρωτ. 22343/3949/2.12.2010 θετική γνωμοδότηση της Διεύθυνσης Μεταλλευτικών & Βιομηχανικών Ορυκτών του Υ.Π.Ε.Κ.Α. και σε εκθέσεις του Τμήματος Κεντρικής Μακεδονίας του Τ.Ε.Ε., του Ι.Γ.Μ.Ε. και Επιτροπής Καθηγητών του Α.Π.Θ. που υποβλήθηκαν κατά το στάδιο της διαβούλευσης σχετικά με την καταλληλότητα της μεθόδου για την παραγωγή χρυσού και την εφαρμοσιμότητά της στα συγκεκριμένα συμπυκνώματα, απαντήθηκαν διεξοδικά με συμπληρωματικά υπομνήματα της παρεμβαίνουσας στο στάδιο αυτό, στα οποία επεσήμανε ότι με τη μέθοδο αυτή παράγεται ως κύριο προϊόν χαλκός και ως παραπροϊόντα χρυσός και άργυρος, δίδεται δε το παράδειγμα της μεταλλουργίας χαλκού Auzubis στο Αμβούργο, η οποία είναι από τις μεγαλύτερες παραγωγούς χρυσού και αργύρου στην Ευρώπη και χρησιμοποιεί την ίδια μέθοδο, η εφαρμοσιμότητά της έχει αποδειχθεί σε ημιβιομηχανική κλίμακα με τα συγκεκριμένα συμπυκνώματα βάσει των δοκιμών που διενεργήθηκαν, ενώ, πέραν των αναλυτικών στοιχείων που περιέχονται στο Κεφάλαιο 5.5.2 της Μ.Π.Ε., έχει εκπονηθεί και ειδική τεχνικοοικονομική μελέτη για όλα τα στάδια της μεταλλουργικής επεξεργασίας. Κατόπιν αξιολογήσεως όλων των ανωτέρω στοιχείων, η Διοίκηση, με την ήδη προσβαλλόμενη απόφασή της, ενέκρινε την εφαρμογή της πυρομεταλλουργικής μεθόδου της ακαριαίας τήξης, καθ' όσον, κατά την κρίση της, η μέθοδος αυτή εξασφαλίζει βέλτιστη προσαρμογή στις διακυμάνσεις της περιεκτικότητας των κοιτασμάτων, άριστη αξιοποίηση των μεταλλευμάτων της περιοχής, καθώς και υψηλή ανάκτηση μετάλλων, ενώ οδηγεί σε σταθεροποίηση του αρσενικού που περιέχεται στο συμπύκνωμα Ολυμπιάδας στην σταθερή και περιβαλλοντικά αποδεκτή μορφή του σκοροδίτη, καθώς και σε ανάκτηση του θείου που περιέχεται και στα δύο συμπυκνώματα υπό μορφή θειϊκού οξέος (βλ. όρους α1 και δ2.329), αποκλειομένης της χρήσης κυανίου ή ενώσεων του κατά τη λειτουργία της μεταλλουργίας (βλ. όρους δ1.2 και δ2.324). Η κρίση αυτή της Διοίκησης ως προς το χαρακτηρισμό της επιλεγείσας μεθόδου ως βέλτιστης διαθέσιμης και ως προς την εφαρμοσιμότητά της στα συγκεκριμένα συμπυκνώματα αιτιολογείται νομίμως με βάση τα δεδομένα της Μ.Π.Ε., τη θετική γνωμοδότηση

της Δ/σης Μεταλλευτικών και Βιομηχανικών Ορυκτών και τις διευκρινίσεις που παρέσχε η παρεμβαίνουσα στις ενστάσεις που διατυπώθηκαν, ενώ επιβεβαιώνεται και με το με αρ. πρωτ. 11977/873/31.5.2012 έγγραφο απόψεων της Διεύθυνσης Μεταλλευτικών & Βιομηχανικών Ορυκτών προς το Δικαστήριο. Δεν κλονίζεται δε η αιτιολογία αυτή, όπως αβασίμως ισχυρίζονται οι αιτούντες, από το γεγονός ότι με την απόφαση περί εγκρίσεως της τεχνικής μελέτης του οικείου υποέργου, η αρμόδια Διεύθυνση έθεσε ως όρο την προηγούμενη εκτέλεση προγράμματος δοκιμών σε ημιβιομηχανική μονάδα επί τόπου του έργου και την εκπόνηση μελέτης εφαρμογής και ειδικών μελετών που να καλύπτουν όλες τις διεργασίες της μεταλλουργικής διαδικασίας, καθ' όσον, όπως διευκρινίζεται και στο ανωτέρω έγγραφο απόψεων της εν λόγω Διεύθυνσης, οι όροι αυτοί τέθηκαν ώστε να επιτευχθεί η πλήρης προσαρμογή της μεθόδου στις συγκεκριμένες συνθήκες και την τροφοδοσία και να αντιμετωπισθούν όλες οι τεχνικές λεπτομέρειες των σταδίων της μεταλλουργικής επεξεργασίας πριν την κατασκευή των εγκαταστάσεων. Συνεπώς, τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα, κατά το μέρος δε που αμφισβητούν ευθέως την τεχνική κρίση της Διοίκησης ως προς την καταλληλότητα της μεθόδου μεταλλουργίας, είναι απορριπτέα ως απαράδεκτα. Τέλος, αβασίμως προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη είναι πλημμελής, διότι δεν προβλέπει εναλλακτική μέθοδο σε περίπτωση που η προκρινόμενη αποδειχθεί τεχνικώς ή οικονομικώς ανεφάρμοστη, σύμφωνα και με τη σχετική παρατήρηση της Δ/σης Μεταλλευτικών & Βιομηχανικών Ορυκτών. Και τούτο διότι, όπως προκύπτει από το σύνολο της Μ.Π.Ε., η μέθοδος μεταλλουργίας είναι βασική συνιστώσα του επενδυτικού σχεδίου και επηρεάζει το συνολικό σχεδιασμό τόσο ως προς την αναγκαιότητα εκμετάλλευσης του κοιτάσματος Σκουριών, το οποίο και μόνο περιέχει θειούχο χαλκό απαραίτητο για τη λειτουργία της μεθόδου, όσο και ως προς τις προβλέψεις της για την ποσότητα και ποιότητα των παραγόμενων αποβλήτων, τον περιβαλλοντικό χαρακτήρισμό και τη διαχείρισή τους, τα τεχνικοοικονομικά δεδομένα, ισοζύγια τροφοδοσίας και λοιπά στοιχεία που παρατίθενται στη μελέτη. Ως εκ τούτου, η τυχόν εφαρμογή άλλης μεθόδου ή η ουσιώδης, ως προς τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, τροποποίησή της, σε οποιοδήποτε στάδιο και αν ανακύψει η ανάγκη αυτή, θα πρέπει να στηρίζεται σε νέα έγκριση περιβαλλοντικών όρων, εκδοθείσα κατόπιν τηρήσεως εκ νέου της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησεως, λόγω ουσιώδους τροποποίησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου.

14. Επειδή, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 10 του ν. 3028/2002 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» (Α' 153), ερμηνευομένων υπό το φως του άρθρου 24 παρ. 6 του Συντάγματος, είναι, κατ' αρχήν, επιτρεπτές επεμβάσεις πλησίον μνημείου, αλλά μόνο κατόπιν εγκρίσεως του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία χορηγείται εάν η απόσταση από το ακίνητο μνημείο και το άμεσο περιβάλλον του ή η σχέση με αυτό είναι τέτοια ώστε να μην κινδυνεύει να επέλθει άμεση ή έμμεση βλάβη σε αυτό. Ωστόσο, ο

Υπουργός Πολιτισμού δύναται και να απαγορεύει κάθε έργο ή δραστηριότητα που μπορεί να βλάψει, αμέσως ή εμμέσως, και δη τόσο από απόψεως ασφάλειας όσο και από αισθητικής απόψεως, τις αρχαιότητες ή τα νεότερα μνημεία, με γνώμονα την εις το διηνεκές διατήρηση και προστασία τους και πάντοτε εν όψει αφ' ενός του χαρακτήρα των προστατευτέων μνημείων και αφ' ετέρου του συγκεκριμένου έργου που πρόκειται να επιχειρηθεί. Η έγκριση της αρμόδιας αρχαιολογικής υπηρεσίας, η οποία αποτελεί την προϋπόθεση εκδόσεως των τυχόν απαιτούμενων για τη λειτουργία των δραστηριοτήτων λοιπών διοικητικών πράξεων, χορηγείται μόνον εάν, κατά την αιτιολογημένη κρίση του αρχαιολογικού οργάνου, το έργο ή η δραστηριότητα, είτε καθ' εαυτό είτε εν όψει των συνθηκών που υφίστανται στην περιοχή, δεν συνεπάγεται δυσμενείς επιπτώσεις στη διατήρηση, την προβολή και την εν γένει προστασία του μνημείου, αλλά και του χώρου που το περιβάλλει (βλ. μεταξύ άλλων ΣτΕ 3824/2007, 1580/2007 7μ.).

15. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, με το με αρ. πρωτ. 105629/10.7.2006 έγγραφό της η Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος (Ε.Υ.ΠΕ.) του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. διαβίβασε την Π.Π.Ε. του επίμαχου έργου στις αρμόδιες αρχαιολογικές υπηρεσίες προς γνωμοδότηση. Η ΙΣΤ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (Ε.Π.Κ.Α.) με το με αρ. πρωτ. 9347/7.8.2006 έγγραφό της απάντησε, καθ' αρχήν, ότι δεν συμφωνεί με την ανάπτυξη νέου μεταλλείου στις Σκουριές, δεν έχει αντίρρηση για την κατασκευή του έργου στην Ολυμπιάδα υπό τον όρο της παρακολούθησης των εργασιών, ενώ επιφυλάχθηκε για το έργο των Μαύρων Πετρών προκειμένου να διενεργήσει αυτοψία. Η 10η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων (Ε.Β.Α.) γνωμοδότησε αρνητικά (4373/7.8.2006) με την αιτιολογία ότι η περιοχή ανάπτυξης της επίμαχης δραστηριότητας αποτελεί στο σύνολό της ένα βασικό ιστορικό και αρχαιολογικό χώρο της Χαλκιδικής, η μελέτη και αξιολόγηση του οποίου βρίσκεται σε εξέλιξη, αλλά δεν έχει ολοκληρωθεί, η δε υλοποίηση του έργου θα είχε ως αποτέλεσμα να καταστεί αδύνατη στο μέλλον οποιαδήποτε έρευνα και αξιοποίηση των αρχαιοτήτων. Περαιτέρω, η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων Κεντρικής Μακεδονίας στη με αρ. πρωτ. 1948/11.8.2006 γνωμοδότησή της βεβαίωσε ότι στις περιοχές των εγκαταστάσεων των υποέργων δεν υπάρχουν νεότερα κτίσματα χαρακτηρισμένα ως μνημεία, αλλά ούτε και χαρακτηρισμένοι ιστορικοί τόποι, ωστόσο τάχθηκε αρνητικά, υπό την επιφύλαξη της διενέργειας αυτοψίας, με την αιτιολογία ότι η περιοχή των πρώην «Μεταλλείων Κασσάνδρας» είναι γνωστή ιστορική μεταλλευτική περιοχή, στην οποία διασώζονται τεκμήρια από την αρχαιότητα, η δε υλοποίηση του έργου θα έχει ως αποτέλεσμα να αλλοιωθεί το ιστορικό μεταλλευτικό τοπίο ώστε να αποκλεισθεί οποιαδήποτε δυνατότητα έρευνάς του στο μέλλον. Μετά την ολοκλήρωση των αυτοψιών, η μεν Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων δεν εξέφρασε αντιρρήσεις ως προς την υλοποίηση του έργου λόγω μη υπάρξεως κηρυγμένων μνημείων στην περιοχή (146/17.1.2007), οι δε ΙΣΤ' Ε.Π.Κ.Α. (725/22.3.2007) και 10η Ε.Β.Α. (2687/25.4.2007) επανέλαβαν τις επιφυλάξεις τους όσον αφορά στο υποέργο των Μαύρων Πετρών, καθ' όσον

διαπίστωσαν ότι εντός του ορίου κατάληψης του υποέργου βρίσκεται ο αρχαιολογικός χώρος Καρακόλι, ο περιβάλλον χώρος του οποίου έχει αλλοιωθεί σημαντικά από τις υφιστάμενες λίμνες τελμάτων, ενώ εκτός του ορίου κατάληψης αλλά στην άμεση περιοχή μελέτης βρίσκεται κηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος, νότια του σημερινού οικισμού του Στρατωνίου, καθώς και μη κηρυγμένοι χώροι όπου εντοπίστηκαν αρχαιολογικά ευρήματα και παρατίθενται αναλυτικά στα ως άνω έγγραφα, η δε υφιστάμενη αλλοίωση του περιβάλλοντος χώρου υποβαθμίζει τις αρχαιότητες και καθιστά αδύνατη κάθε μελλοντική ανάδειξη της θέσης Καρακόλι, προς προστασία δε αυτής έθεσαν συγκεκριμένους όρους για την υποχρέωση σωστικής ανασκαφικής έρευνας, από τα αποτελέσματα της οποίας θα εξαρτηθεί η συνέχιση των εργασιών και παρακολούθησης της κατασκευής του έργου. Αντίθετα, τάχθηκαν αρνητικά ως προς το υποέργο στη θέση Σκουριές λόγω εντοπισμού σκωριών και άλλων καταλοίπων σε επιφανειακή εκδήλωση μεταλλοφόρου κοιτάσματος σε υψόμετρο 650 μ. μέσα σε δάσος οξιάς και δρυός, αλλά και άλλων ευρημάτων στη θέση Κάτσουρας ή Καστελούδι, στα υψώματα Καστέλλι και Καμήλα και στη θέση Παλαιόχωρα. Εξ άλλου, με το με αρ. πρωτ. 3972/26.11.2007 έγγραφό της η Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων γνωμοδότησε θετικά για τις λιμενικές εγκαταστάσεις του επίμαχου έργου. Η παρεμβαίνουσα επανήλθε καταθέτοντας στις αρχαιολογικές υπηρεσίες αναφορά του Αναπληρωτή Καθηγητή Κλασικής Αρχαιολογίας στο Α.Π.Θ., Π. Φ., ο οποίος, κατόπιν διενέργειας αυτοψίας, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα αρχαία κατάλοιπα που παρατηρούνται στη θέση Σκουριές έχουν μεταφερθεί από αλλού και δεν αποτελούν ένδειξη υπάρξεως αρχαιοτήτων στην περιοχή. Το θέμα εισήχθη ενώπιον του Κ.Α.Σ., τα μέλη του οποίου διενήργησαν αυτοψία και αποφάσισαν αφ' ενός την έγκριση της δραστηριότητας στις θέσεις Ολυμπιάδας και Μαύρων Πετρών, σύμφωνα με τους όρους των αρχαιολογικών υπηρεσιών και αφ' ετέρου τη διενέργεια επιφανειακής αρχαιολογικής έρευνας, ώστε να διερευνηθεί η ύπαρξη ή μη συγκεκριμένων αρχαιολογικών καταλοίπων στην επιφανειακή εκδήλωση μεταλλοφόρου κοιτάσματος στη θέση Σκουριές, καθώς ουδέν εντοπίσθη κατά την αυτοψία. Δεδομένου ότι από την ανασκαφική έρευνα που διενεργήθηκε δεν εντοπίστηκαν άλλες αρχαιότητες, η ΙΣΤ' Ε.Π.Κ.Α. με την με αρ. πρωτ. 2448/112.3.2009 γνωμοδότησή της τάχθηκε υπέρ της κατασκευής του έργου στη θέση Σκουριές υπό τον όρο ανασκαφικής έρευνας σε περίπτωση εντοπισμού και άλλων αρχαιοτήτων, περισυλλογής και μεταφοράς των ήδη εντοπισμένων και παρακολούθησης των εργασιών, ενώ έθεσε πρόσθετους όρους για την προστασία του μνημείου που εντοπίσθη στη θέση Καρακόλι, στην περιοχή του υποέργου Μαύρων Πετρών, για το οποίο πρότεινε την ολοκλήρωση της ανασκαφής, την ανάδειξη, οπτική απομόνωση και επισκεψιμότητά του, δαπάναις της παρεμβαίνουσας, και την αντίστοιχη μείωση της έκτασης των προβλεπόμενων έργων. Ακολούθησε, η υπ' αριθμ. 21/16.6.2009 θετική, κατά πλειοψηφία, γνωμοδότηση του Κ.Α.Σ., η οποία υιοθετήθηκε από την πρώτη προσβαλλόμενη απόφαση που έθεσε τους προτεινόμενους από τις αρχαιολογικές υπηρεσίες πρόσθετους όρους, προκειμένου να

διασφαλισθεί η προστασία των αρχαιοτήτων αποκαλυφθεισών ή μη. Ακολούθως, στο στάδιο της εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων, οι αρμόδιες εφορείες γνωμοδότησαν εκ νέου επί της Μ.Π.Ε. του έργου, του Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων και της Μ.Π.Ε. για την αποκατάσταση των παλαιών χώρων απόθεσης της Ολυμπιάδας. Με το δε με αρ. πρωτ. 119353/5572/18.1.2011 έγγραφό της η Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, αφού έλαβε υπ' όψιν τις 12662/18.11.2010 και 15241/17.12.2010 γνωμοδοτήσεις της ΙΣΤ' Ε.Π.Κ.Α. και την 262/18.1.2011 γνωμοδότηση της 10ης Ε.Β.Α., ενέκρινε το επίμαχο έργο με την αιτιολογία ότι στην Ολυμπιάδα οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις παραμένουν ως έχουν, στο Στρατώνι η νέα χωροθέτηση των εργοστασίων εμπλουτισμού και μεταλλουργίας έγινε σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού που ενέκρινε την Π.Π.Ε. του έργου ώστε να προστατεύεται το οχυρωματικό μνημείο στη θέση Καρακόλι και στις Σκουριές υπό την προϋπόθεση ότι θα εξαιρεθούν από τη μεταλλευτική δραστηριότητα οι θέσεις «Νταμπίζ», «Παλαιοχώρα», «Καμήλα», «Καστέλλι» και «Καστελούδι», λόγω των επιφυλάξεων που διατυπώθηκαν από τη 10η Ε.Β.Α. Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση αυτή, όλα τα προτεινόμενα έργα δεν οχλούν οπτικά ή με οποιονδήποτε τρόπο τις αρχαιότητες που βρίσκονται στην άμεση και στην ευρύτερη περιοχή, δηλαδή τους κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους «Πετρόλακκου», αρχαίων Σταγείρων, Βίνα και νότια του Στρατωνίου, ενώ οι εγκαταστάσεις απόθεσης στον Κοκκινόλακκα και στις Σκουριές δεν προκαλούν οπτική ή άλλη όχληση ούτε επηρεάζουν άμεσα τον κηρυγμένο αρχαιολογικό χώρο νότια του Στρατωνίου και τις αρχαιότητες στις θέσεις «Λοτσάνικο», «Καμήλα» και «Καστελούδι», η δε αποκατάσταση των θιγόντων χώρων στην Ολυμπιάδα θα εξαλείψει την οπτική όχληση στον αρχαιολογικό χώρο «Πετρόλακκος». Εξ άλλου, η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων Κεντρικής Μακεδονίας με το με αρ. πρωτ. 3996/14.3.2011 έγγραφό της επανέλαβε τις προηγούμενες θέσεις της. Σε συμμόρφωση προς τις υποδείξεις της αρχαιολογικής υπηρεσίας, με την ήδη προσβαλλόμενη απόφαση υιοθετήθηκαν οι όροι που κρίθηκαν αναγκαίοι για την προστασία των αρχαιοτήτων της περιοχής και οι οποίοι περιλαμβάνουν εποπτεία των εργασιών από αρχαιολόγο, διακοπή τους σε περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων και διενέργεια ανασκαφικής έρευνας, από τα αποτελέσματα της οποίας θα εξαρτάται η συνέχιση των εργασιών και κάλυψη του κόστους παρακολούθησης των εργασιών, ανασκαφών, συντήρησης, μελέτης και δημοσίευσης των ευρημάτων από τον προϋπολογισμό του έργου (βλ. όρους δ1.34-36). Ειδικώς, ως προς τη θέση Σκουριές, τα εντοπισμένα κατάλοιπα αρχαίων σκουριών και κεραμικής που βρίσκονται στην περιοχή της επιφανειακής εκδήλωσης του μεταλλοφόρου κοιτάσματος θα περισυλλεγούν και θα μεταφερθούν σε κατάλληλο σημείο, ώστε να μην αποκόπτονται από το περιβάλλον τους, ενώ καμία παρέμβαση δεν θα γίνει στις θέσεις «Νταμπίζ», «Παλαιοχώρα», «Καμήλα», «Καστέλλι» και «Καστελούδι» χωρίς προηγούμενη έγγραφη άδεια των αρμοδίων εφορειών (βλ. δ2.113) και ως προς τη θέση Στρατωνίου, θα ολοκληρωθεί η ανασκαφική έρευνα στη θέση Καρακόλι με χρηματοδότηση του φορέα του έργου, σε περίπτωση αποκάλυψης

επιπλέον αρχαιοτήτων, ο αρχαιολογικός χώρος θα οριστεί εκ νέου με ταυτόχρονη μείωση της έκτασης των εγκαταστάσεων, ενώ μετά την ολοκλήρωση της ανασκαφής ο κύριος του έργου θα προβεί σε περίφραξη του χώρου, τοποθέτηση ενημερωτικής πινακίδας και στην ανάδειξη του μνημείου, απομονώνοντάς το οπτικά από τις επιφανειακές εγκαταστάσεις με φύτευση δένδρων σε ενίσχυση της υπάρχουσας εικόνας του τοπίου και θα φροντίσει για την επισκεψιμότητά του προτείνοντας εναλλακτικό οδικό δίκτυο, υπό τις οδηγίες των αρμόδιων εφορειών (βλ. δ2.325). Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι οι αρμόδιες αρχαιολογικές υπηρεσίες γνωμοδότησαν τόσο στο στάδιο της προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης όσο και στο στάδιο οριστικοποίησης των περιβαλλοντικών όρων, παραθέτοντας ειδικώς όλες τις αρχαιότητες και τα αρχαιολογικά ευρήματα που βρίσκονται στην άμεση και ευρύτερη περιοχή των έργων και χρήζουν προστασίας από απόψεως αρχαιολογικού νόμου, αξιολογώντας τις επιπτώσεις των έργων σε αυτές και θέτοντας συγκεκριμένους όρους, οι οποίοι, κατά την ουσιαστική τους κρίση, διασφαλίζουν ότι η ανάπτυξη της επίμαχης δραστηριότητας δεν θα προκαλέσει άμεση ή έμμεση βλάβη στις εντοπισθείσες αρχαιότητες και στην αρχαιολογική έρευνα της καταληφθείσας από τα έργα περιοχής και δεν θα αποκλείσει τη δυνατότητα αξιοποίησης και ανάδειξής τους. Ειδικότερα, όσον αφορά στη θέση Σκουριές, η αρχική αρνητική γνωμοδότηση της αρμόδιας εφορείας βασίστηκε κατά κύριο λόγο στον εντοπισμό σκωριών από εκκαμίνευση κατά την αρχαιότητα και κεραμικής σε επιφανειακή εκδήλωση μεταλλοφόρου κοιτάσματος και στην πιθανολόγηση ανεύρεσης αρχαίων εγκαταστάσεων συνδεδεμένων με τα ευρήματα αυτά, η οποία όμως αποκλείστηκε κατόπιν ειδικής ανασκαφικής έρευνας σε όλη την έκταση που πρόκειται να θιγεί. Προς προστασία δε των ευρημάτων αυτών τέθηκε ως όρος η μεταφορά τους σε σημείο κατάλληλο ώστε να μην αποκόπτονται από το περιβάλλον τους (βλ. όρο δ2.113 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Πέραν τούτου, ελήφθησαν υπ' όψιν και τα υπόλοιπα αρχαιολογικά ευρήματα σε τοποθεσίες της ίδιας περιοχής, επιβλήθηκε απαγόρευση επέμβασης στις τοποθεσίες αυτές και κατά τα λοιπά επετράπη η ανάπτυξη της επίμαχης δραστηριότητας, καθ' όσον κατά την κρίση του αρχαιολογικού οργάνου δεν υφίσταται οπτική ή άλλη όχληση στις αποκαλυφθείσες αρχαιότητες εν όψει της αποστάσεως και της θέσεως αυτών σε σχέση με την περιοχή ανάπτυξης των έργων. Όσον αφορά στη θέση Ολυμπιάδας, κατά την ουσιαστική κρίση του αρμοδίου οργάνου, η ανάπτυξη της δραστηριότητας δεν θα επιφέρει οπτική ή άλλη όχληση στις περιοχές που βρίσκονται στην άμεση και ευρύτερη περιοχή του έργου, ήτοι στους κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους «Πετρόλακκος», αρχαία Στάγειρα και Βίνα, καθ' όσον δεν υπάρχει μεταβολή στις υφιστάμενες επιφανειακές εγκαταστάσεις του μεταλλείου και τα νέα έργα είναι υπόγεια, η δε επιφανειακή κατάληψη θα βαίνει σταδιακά μειούμενη από τα πρώτα χρόνια υλοποίησης της επένδυσης. Τέλος, και η όχληση που θα προκληθεί στους αρχαιολογικούς χώρους αρχαίων Σταγείρων και Βίνα από το γεγονός ότι η διακίνηση των προϊόντων, μέχρι την ολοκλήρωση της σήραγγας προς το Μαντέμ Λάκκο, θα γίνεται μέσω της Ε.Ο. που διέρχεται από τα

όρια των εν λόγω αρχαιολογικών χώρων (βλ. Κεφάλαιο 7.7-4 της Μ.Π.Ε.), πέραν του προσωρινού της χαρακτήρα, αντιμετωπίζεται, κατά την αιτιολογημένη κρίση της Διοίκησης, με τον όρο δ2.24 της προσβαλλόμενης που προβλέπει πυκνή δενδροφύτευση στο τμήμα αυτό. Όσον αφορά στη θέση Στρατώνι, έγινε ειδική μνεία και καταγραφή όλων των αρχαιολογικών χώρων και θέσεων, κηρυγμένων ή μη, αξιολογήθηκαν οι επιπτώσεις ανάπτυξης του υποέργου στα προστατευτέα στοιχεία του πολιτιστικού περιβάλλοντος και τέθηκαν οι αναγκαίοι όροι, οι οποίοι διασφαλίζουν, κατά την κρίση του αρχαιολογικού οργάνου, την κατασκευή και λειτουργία του υποέργου κατά τρόπο ώστε να μην επέρχεται βλάβη στις αρχαιότητες. Ειδικότερα, ελήφθη υπ' όψιν η αλλοίωση του περιβάλλοντος από τη λειτουργία των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, τέθηκαν ειδικοί όροι για την προστασία, ανάδειξη και επισκεψιμότητα του αρχαιολογικού χώρου Καρακόλι που βρίσκεται εντός των ορίων κατάληψης του έργου και, κατά τα λοιπά, επιτράπη η κατασκευή τόσο των μεταλλευτικών εγκαταστάσεων όσο και του χώρου απόθεσης στον Κοκκινόλακα με την αιτιολογία ότι δεν δημιουργείται οπτική ή άλλη όχληση στον κηρυγμένο αρχαιολογικό χώρο νότια του Στρατωνίου, όπως εξ άλλου τεκμηριώνεται στη Μ.Π.Ε. (βλ. Κεφάλαιο 7). Οι δε επιφυλάξεις της 10ης Ε.Β.Α. περί της ελλιπούς αρχαιολογικής έρευνας στην περιοχή των υποέργων και των δραστικών επεμβάσεων που θα επέλθουν στα μορφολογικά χαρακτηριστικά του τοπίου ώστε να καθίσταται αδύνατη η μελλοντική έρευνα αντιμετωπίζονται πλήρως με τον όρο που έχει τεθεί περί διακοπής των εργασιών σε περίπτωση εντοπισμού αρχαιοτήτων και συνέχισής τους αναλόγως με τα αποτελέσματα της ανασκαφικής έρευνας, ενώ η αλλοίωση του τοπίου τόσο από τις υφιστάμενες όσο και από τις νέες εγκαταστάσεις θα αποκατασταθεί σταδιακά μέχρι το πέρας της εκμετάλλευσης, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που περιγράφεται στο Κεφάλαιο 6 της Μ.Π.Ε. Ως εκ τούτου, όλα τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα περί πλημμελούς αιτιολογίας της προσβαλλόμενης ως προς την προστασία των αρχαιοτήτων της περιοχής, είναι απορριπτέα ως αβάσιμα. Εξ άλλου, εφ' όσον το Κ.Α.Σ. έχει ήδη γνωμοδοτήσει στο στάδιο της Π.Π.Ε., λαμβάνοντας υπ' όψιν και αξιολογώντας όλες τις προαναφερθείσες γνωμοδοτήσεις των αρμοδίων εφορειών, δεν απαιτούνταν η τήρηση εκ νέου του τύπου αυτού και στο στάδιο εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων, καθ' όσον από κανένα στοιχείο του φακέλου δεν προκύπτει, αλλά ούτε και προβάλλεται, ουσιώδης μεταβολή των πραγματικών δεδομένων, επί των οποίων στηρίχθηκε η γνωμοδότηση, ενώ όπως ρητώς βεβαιώνεται σε όλες τις γνωμοδοτήσεις της αρμόδιας Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων δεν υπάρχουν χαρακτηρισμένα νεώτερα μνημεία στην περιοχή ώστε να υπάρχει αντικείμενο γνωμοδότησης της εν λόγω εφορείας ή του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων, όπως αβασίμως προβάλλουν οι αιτούντες. Τέλος, είναι αβάσιμος ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση περιέχει ανεπαρκή αιτιολογία ως προς τις επιπτώσεις του επίμαχου έργου στα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους «Λιοτόπι», «Βίνα» και «Πετρόλακκος», ο χαρακτηρισμός των οποίων δεν ελήφθη υπ' όψιν από τη Μ.Π.Ε. κατά παράβαση

των απαιτήσεων που απορρέουν από τη Σύμβαση του Τοπίου, καθ' όσον, όπως προκύπτει από το με αρ. πρωτ. 119353/5572/18.1.2011 έγγραφο της Διεύθυνσης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, τον χάρτη Θεσμοθετημένων Χρήσεων Γης (Μέρος Ι) (Σχ. 10-2.1) και το με αρ. πρωτ. 11977/873/31.5.2012 έγγραφο της Δ/σης Μεταλλευτικών & Βιομηχανικών Ορυκτών του Υ.Π.Ε.Κ.Α., οι ως άνω θέσεις, οι οποίες έχουν ληφθεί υπ' όψιν από τη Μ.Π.Ε. και αποτυπώνονται στον ως άνω χάρτη, αποτελούν κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους ή εμπίπτουν σε κηρυγμένο αρχαιολογικό χώρο, ως εκ τούτου η αιτιολογημένη, κατά τα ανωτέρω, κρίση του αρχαιολογικού οργάνου περί μη οπτικής όχλησης ή άλλης άμεσης ή έμμεσης βλάβης στους χώρους αυτούς αρκεί για να τεκμηριώσει ότι δεν προκαλείται βλάβη στον προστατευόμενο χαρακτήρα των τοπίων αυτών, σύμφωνα δε με το ειδικό Παράρτημα VIII «Εκτίμηση Οπτικής Όχλησης Εγκαταστάσεων», οι οπτικές επιπτώσεις που ενδέχεται να προκαλέσει η αδειοδοτούμενη δραστηριότητα έχουν μελετηθεί υπό το πρίσμα των προβλεπομένων στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Τοπίου που κυρώθηκε με το ν. 3827/2010 (Α' 30) και έχουν προταθεί, όπου απαιτούνται, τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία του.

16. Επειδή, εξ άλλου, με το τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 24 του Συντάγματος, ανατίθεται στον κοινό νομοθέτη να θεσπίσει τις αναγκαίες ρυθμίσεις για την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων, ενώ με το τελευταίο εδάφιο της ίδιας παραγράφου επιβάλλεται ευθέως ο κανόνας απαγόρευσης μεταβολής του προορισμού τους, παρέχεται δε στο νομοθέτη η δυνατότητα να επιτρέψει μόνον κατ' εξαίρεση την αλλοίωση της μορφής των δασών και των δασικών εκτάσεων για λόγους δημόσιας ωφέλειας, αφού εκτιμηθούν οι επιπτώσεις της αλλοιώσεως στο φυσικό περιβάλλον, η σημασία της διαφυλάξεως των εκτάσεων με δασική βλάστηση συγκριτικά με τη σημασία που έχει ο σκοπός για τον οποίο αυτή επιβάλλεται καθώς και με τον τρόπο, με το οποίο ο σκοπός αυτός θα μπορούσε ενδεχομένως να επιτευχθεί χωρίς αλλοίωση, και μόνον αν ο σκοπός δεν μπορεί να εκπληρωθεί με άλλον τρόπο που, έστω και δαπανηρότερος, δεν θα έθιγε την υπάρχουσα στην έκταση δασική βλάστηση. Εξ άλλου, κατά το άρθρο 4 του ν. 998/1979 (Α' 289): «1. Τα δάση και αι δασικά εκτάσεις, διά την αποτελεσματικήν και διαρκήν προστασίαν των, διακρίνονται αναλόγως προς την ωφελιμότητα και τας λειτουργίας τας οποίας εξυπηρετούν ως ακολούθως: α) Δάση και δασικές εκτάσεις που παρουσιάζουν ιδιαίτερο επιστημονικό, αισθητικό, οικολογικό και γεωμορφολογικό ενδιαφέρον ή περιλαμβάνονται σε ειδικές ζώνες διατήρησης και ζώνες ειδικής προστασίας εθνικοί δρυμοί, αισθητικά δάση, υγροβιότοποι, διατηρητέα μνημεία της φύσης, δίκτυα και περιοχές προστατευόμενα από τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, αρχαιολογικοί χώροι, το άμεσο περιβάλλον μνημείων και ιστορικοί τόποι) (όπως η περ. αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 3208/2003, ΦΕΚ 303 Α'). β) Δάση και δασικά εκτάσεις, αι οποία ασκούν ιδιαίτεράν προστατευτικήν επίδρασιν επί των εδαφών και των υπογείων υδάτων, ως αι κείμεναι εντός λεκανών απορροής χειμάρρων, αι υπερκείμεναι πόλεων, χωρίων ή οικισμών, αι ασκούσαι

προστασίαν επί παρακειμένων φυσικών ή πολιτιστικών μνημείων ή σημαντικών τεχνικών έργων (προστατευτικά δάση και δασικά εκτάσεις). γ) ...». Στο άρθρο 56 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι: «1. Εις τα δάση και τας δασικάς εκτάσεις των κατηγοριών γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 4 και αι οποίαι δεν εμπίπτουν εις τας περιπτώσεις α', δ', ε' και ζ' της παραγράφου 2 του αυτού άρθρου, επιτρέπεται η εγκατάστασις βιομηχανιών κοπής και επεξεργασίας ξύλου ή βιομηχανιών εχουσών ως πρώτην ύλην το ξύλον ή άλλα προϊόντα του δάσους, ως και βιομηχανιών γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων. Η εγκατάστασις γίνεται κατόπιν αδείας του νομάρχου, χορηγουμένης μετά σύμφωνον γνώμην του συμβουλίου δασών του νομού και πάντοτε υπό τον όρον της τηρήσεως των υπό των δασικών κανονισμών προβλεπόμενων μέτρων ασφαλείας. 2. ... 3. Ναυπηγεία ή διυλιστήρια ή άλλα μεγάλα βιομηχανικά συγκροτήματα επιτρέπεται να εγκατασταθούν και καταλάβουν δάση και δασικές εκτάσεις περιλαμβανομένας εις την υπό στοιχείον β' κατηγορίαν της παραγράφου 2 του άρθρου 4 του παρόντος, μη περιλαμβανομένας δε εις τας υπό στοιχεία α' και ε' της αυτής παραγράφου περιπτώσεις ουδέ εις τας κατηγορίας α' και β' της παραγράφου 1 του αυτού άρθρου 4, εφ' όσον τούτο επιβάλλεται εκ της φύσεως των ως άνω επιχειρήσεων και εκ της θέσεως εις ην κείνται τα δάση ή αι δασικά εκτάσεις. Η σχετική έγκρισις παρέχεται υπό του Υπουργικού Συμβουλίου διά πράξεως αυτού. Η εκχέρσωσις της αναγκαιούσης εκτάσεως γίνεται πάντοτε υπό τον όρον της αναλήψεως της υποχρεώσεως προς αναδάσωσιν περιβαλλούσης τας εγκαταστάσεις η εγγύς προς αυτάς κειμένας περιοχής εις έκτασιν μείζονα μέχρι και του διπλασίου της καταλαμβανομένης υπό των εν λόγω εγκαταστάσεων. 4 ... 5». Περαιτέρω, στο άρθρο 57 προβλέπεται ότι: «1.... 2. Εκμετάλλευσις μεταλλείων και λατομείων διά της εξορύξεως, διαλογής, επεξεργασίας και αποκομιδής μεταλλευτικών ή λατομικών ορυκτών, διάνοιξις οδών προσπελάσεως και ανεγέρσεως εγκαταστάσεων εξυπηρετουσών τας ανάγκας εκμεταλλεύσεως τούτων εντός δασών ή δασικών εκτάσεων επιτρέπονται ελευθέρως, εφ' όσον εχορηγήθη η κατά την προηγουμένην παράγραφον έγκρισις ερεύνης. Εάν δεν εχορηγήθη η ως είρηται έγκρισις ερεύνης, απαιτείται ειδική έγκρισις της εκμεταλλεύσεως, χορηγουμένη δι' αποφάσεως του νομάρχου, εκδιδομένης μετά γνώμην του νομαρχιακού συμβουλίου δασών και εφ' όσον την εκμετάλλευσιν τούτων θεωρεί ιδιαίτερος συμφέρουσαν διά την εθνικήν οικονομίαν το Υπουργείον Βιομηχανίας. ... Εις πάσαν περίπτωσιν απαιτείται έγκρισις διά την εκμετάλλευσιν μεταλλείων ή λατομείων εντός δασών ή δασικών εκτάσεων των κατηγοριών α' και β' παραγράφου 1 του άρθρου 4, ως και των κατηγοριών δ', ε' και ζ' της παραγράφου 2 του αυτού άρθρου, ανεξαρτήτως του αν εχορηγήθη ή μη κατά την προηγουμένην παράγραφον έγκρισις. ... 3. Η εκμετάλλευσις των μεταλλευτικών και λατομικών ορυκτών ενεργείται υποχρεωτικώς κατά τρόπον μη καταστρέφοντα την δασικήν βλάστησιν ει μη εις το απολύτως απαραίτητον μέτρον. Η εναπόθεσις ή μεταφορά των στείρων ή καταλοίπων εκ των εξορυσσομένων μεταλλευμάτων ή λατομικών ορυκτών ενεργείται εις ειδικούς προς τούτο χώρους κατά τους όρους της εν άρθρω 45 παρ. 4 μελέτης». Ως έχει κριθεί, κατά την ερμηνεία των

διατάξεων του ν. 998/1979 που ρυθμίζουν, μεταξύ άλλων, την άσκηση μεταλλευτικών δραστηριοτήτων εντός δασών και δασικών εκτάσεων υπό το φως του άρθρου 24 παρ. 1 του Συντάγματος που επιτάσσει την προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων, είναι ανεκτή η μεταβολή της μορφής εκτάσεως με δασική βλάστηση για την άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών, προκειμένου να ικανοποιηθούν ανάγκες οι οποίες δεν θα μπορούσαν να ικανοποιηθούν διαφορετικά, εφ' όσον, όμως, κριθεί ότι η συγκεκριμένη ανάγκη υπερτερεί της διαφυλάξεως εκτάσεως με δασική βλάστηση και ότι δεν υφίσταται τρόπος ικανοποίησής της με άλλο τρόπο. Κριτήριο της ανάγκης είναι ότι η ικανοποίησή της έχει για την εθνική οικονομία ζωτική σημασία, εκτιμώμενη, μεταξύ άλλων, εν όψει της σπανιότητας και του βαθμού επάρκειας των ορυκτών και των υφισταμένων δυνατοτήτων καλύψεως της σχετικής ζήτησης. Στα πλαίσια αυτά η μεταλλευτική δραστηριότητα αποτελεί επιτρεπτή, υπό όρους, δραστηριότητα εκμετάλλευσης πλουτοπαραγωγικών πόρων, η οποία, κατά το αντίστοιχο νομοθετικό πλαίσιο, έχει συγκεκριμένη χρονική διάρκεια και συνδέεται με υποχρέωση ανάπλασης του μεταλλευτικού χώρου μετά τη λήξη της δραστηριότητας αυτής και πάντως δεν συνεπάγεται μεταβολή του νομικού χαρακτήρα των εκτάσεων, αλλά μόνο προσωρινή δυνατότητα επεμβάσεως σε αυτές (πρβλ. ΣτΕ 293/2009, 1990/2007 7μ., 3297/2007, 2763/2006, 2268/2004 κ.ά.). Περαιτέρω, όπως συνάγεται από τη διάταξη του άρθρου 57, προ της αντικαταστάσεώς του από το ν. 4001/2011 (Α' 179), η οποία αναφέρεται όχι μόνο στην εξορυκτική δραστηριότητα αλλά και στις συναφείς υποστηρικτικές εγκαταστάσεις, υποδομές και μονάδες διαλογής, επεξεργασίας και αποκομιδής των ορυκτών, οι όροι και οι προϋποθέσεις υπό τους οποίους επιτρέπεται όχι μόνο η ανάπτυξη της εξορυκτικής δραστηριότητας εντός δασών και δασικών εκτάσεων, αλλά και η χωροθέτηση των μονάδων επεξεργασίας των ορυκτών μετά των αναγκαίων υποστηρικτικών υποδομών, διέπονται αποκλειστικά από τις ρυθμίσεις του άρθρου 57 του ν. 998/1979, οι οποίες είναι ειδικότερες σε σχέση με τις διατάξεις του άρθρου 56 του ίδιου νόμου που ρυθμίζουν την εγκατάσταση βιομηχανικών μονάδων εν γένει εντός δασών και δασικών εκτάσεων. Η ερμηνεία αυτή, εξ άλλου, είναι σύμφωνη και προς τα άρθρα 24 και 106 του Συντάγματος, καθ' όσον ο νομοθέτης διά των διατάξεων αυτών αναγνωρίζει την ανάγκη αξιοποίησης των ορυκτών πρώτων υλών της χώρας, αλλά και την ιδιαιτερότητα της εξορυκτικής δραστηριότητας, η οποία περιορίζεται σε περιοχές όπου εντοπίζονται βιώσιμα κοιτάσματα προς εκμετάλλευση και ως εκ τούτου θέτει ειδικές προϋποθέσεις για τη δραστηριότητα αυτή κατά τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται τόσο η προστασία του ευαίσθητου οικοσυστήματος όσο και η τεχνικοοικονομική βιωσιμότητα της εκμετάλλευσης, η οποία κρίνεται ιδιαιτέρως συμφέρουσα για την εθνική οικονομία. Ως εκ τούτου, η χωροθέτηση των αναγκαίων υποστηρικτικών υποδομών και βιομηχανικών μονάδων σχετικών με την εξορυκτική δραστηριότητα διέπεται αποκλειστικά από τις διατάξεις του άρθρου 57, οι οποίες δεν απαγορεύουν τη χωροθέτηση των μονάδων αυτών σε περιοχές που εμπίπτουν στις περ. α' και β' της παραγράφου

1 του άρθρου 4, εφ' όσον βέβαια πληρούνται οι προϋποθέσεις που θέτει η διάταξη αυτή για το επιτρεπτό της επέμβασης σε δάση και δασικές εκτάσεις, ήτοι να αιτιολογείται η ανάγκη χωροθέτησης των μονάδων αυτών πλησίον των περιοχών εξόρυξης, κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται διάχυση των οχληρών επιπτώσεων σε ευρύτερη έκταση του οικοσυστήματος, κατόπιν εξετάσεως εναλλακτικών λύσεων, διερεύνησης των επιπτώσεων που θα προκληθούν στο οικοσύστημα και υιοθέτησης των απαραίτητων μέτρων που θα εξασφαλίζουν αφ' ενός την αποτελεσματική προστασία των περιβαλλοντικών μέσων, ήτοι των αβιοτικών παραγόντων που είναι απαραίτητα για την αναγέννηση του οικοσυστήματος, και αφ' ετέρου την αποκατάσταση του πληγέντος οικοσυστήματος κατά το πέρας της εκμετάλλευσης και, τέλος, στάθμισης του δημοσίου συμφέροντος που εξυπηρετείται από την αξιοποίηση του συγκεκριμένου κοιτάσματος. Εξ άλλου, υπό τους αυτούς όρους και προϋποθέσεις του άρθρου 57 εγκρίνονται και οι χώροι απόθεσης των εξορυκτικών αποβλήτων, οι οποίοι δύνανται να χωροθετούνται και εντός δασών και δασικών εκτάσεων των ανωτέρω κατηγοριών υπό τους ειδικότερους όρους που τίθενται με τις οικείες εγκρίσεις περιβαλλοντικών όρων και εφ' όσον πληρούν τις απαιτήσεις και προδιαγραφές της υπ' αριθμ. 39624/2209/Ε103/2009 Κ.Υ.Α. περί διαχείρισης των αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας, εκδοθείσας σε συμμόρφωση με την οδηγία 2006/21/ΕΚ.

17. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τη Μ.Π.Ε. και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, η εκμετάλλευση των εντοπισθέντων κοιτασμάτων και η χωροθέτηση των υποστηρικτικών δραστηριοτήτων στις θέσεις Σκουριές και Μαντέμ Λάκκο λαμβάνουν χώρα σε δάση και δασικές εκτάσεις. Η επιλογή των θέσεων των αναγκαίων συνοδών μονάδων και δομών έγινε, κατόπιν εξετάσεως εναλλακτικών λύσεων, με βάση περιβαλλοντικά κριτήρια, κατά τρόπο ώστε να προκρίνονται οι λύσεις που έχουν τις μικρότερες δυνατές επιπτώσεις τόσο στη βλάστηση και τα οικοσυστήματα, όσο και στα περιβαλλοντικά μέσα της περιοχής. Ειδικότερα, όσον αφορά στο υποέργο Σκουριών, η μέθοδος της κατά βάση υπόγειας εκμετάλλευσης με ενοποιημένο επιφανειακό όρυγμα επελέγη, διότι απαιτεί τη μικρότερη δυνατή έκταση κατάληψης και έχει τις λιγότερες επιπτώσεις στη χλωρίδα, την πανίδα και τα ύδατα, το εργοστάσιο επεξεργασίας του μεταλλεύματος χωροθετείται σε κεντροβαρική θέση σε σχέση με τις προτεινόμενες εγκαταστάσεις απόθεσης και εξόρυξης με αποτέλεσμα τη μείωση της μεταφοράς των προϊόντων και αποβλήτων και τη μικρότερη δυνατή όχληση των οικοσυστημάτων, οι χώροι απόθεσης αποβλήτων εγκαθίστανται στις λεκάνες των ρεμάτων Καρατζά Λάκκου και Λοτσάνικου, θέση που εξασφαλίζει τη μικρότερη δυνατή κατάληψη εδάφους και οικοσυστημάτων, μικρή απόσταση μεταφοράς των αποβλήτων εξόρυξης από τον τόπο παραγωγής τους και μη σημαντικές επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα, ενώ οι προκριθείσες χαράξεις της οδού μεταφοράς των προϊόντων στις εγκαταστάσεις Μαύρων Πετρών και της όδευσης της γραμμής μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας έγινε με γνώμονα τη μικρότερη δυνατή επιβάρυνση τόσο του φυσικού περιβάλλοντος (χρήση

υφισταμένων οδών, απόσταση από τα κύρια ρέματα, ελαχιστοποίηση χωματοουργικών, ελαχιστοποίηση γεφυρώσεων ρεμάτων) όσο και των οικισμών και λοιπών χρήσεων γης και δραστηριοτήτων (βλ. σελ. 4.2-1 επ. της Μ.Π.Ε.). Όσον αφορά στις εγκαταστάσεις Μαντέμ Λάκκου, εναλλακτικές θέσεις έχουν εξετασθεί για τα εργοστάσια εμπλουτισμού και μεταλλουργίας, καθώς και για τον χώρο απόθεσης αποβλήτων στον Κοκκινόλακκα, επελέγη δε η χωρική συγκέντρωση των μονάδων αυτών σε περιοχή ήδη επιβαρυνμένη από την προγενέστερη εκμετάλλευση με σημαντικό ποσοστό άγονων εκτάσεων και διάσπαρτους παλαιούς χώρους απόθεσης αποβλήτων, η οποία εμπίπτει κατά το μεγαλύτερο μέρος της εντός της ζώνης βιομηχανικών εγκαταστάσεων του από 18.10.1979 π.δ., κατά τρόπο ώστε να περιορίζεται στο ελάχιστο δυνατό η κατάληψη δασικών οικοσυστημάτων και να επιτυγχάνεται ο γεωγραφικός περιορισμός των περιβαλλοντικών οχλήσεων (βλ. σελ. 4.3-1 επ., 4.4-18 και 4.5-1 επ.). Ειδικώς όσον αφορά στο εργοστάσιο μεταλλουργίας, η χωροθέτησή του γίνεται εξ ολοκλήρου εντός της βιομηχανικής ζώνης, συνεπάγεται δε κατάληψη βλαστήσεως που υπάγεται εξ ολοκλήρου στη ζώνη αειφύλλων πλατυφύλλων και οικοτόπων χωρίς υψηλή οικολογική αξία (βλ. σελ. 7.5-5 και 7.5-8). Συνολικά το ποσοστό των εκτάσεων που πρόκειται να αποψιλωθούν (3.238,28 στρέμματα) αντιστοιχεί στο 0,44% της ευρύτερης περιοχής μελέτης (740.000 στρέμματα), τα είδη δε που πρόκειται να θιγούν είναι κατά βάση δρυοδάση, σε ποσοστό 0,01% του συνόλου της έκτασης που καταλαμβάνουν στην ευρύτερη περιοχή μελέτης, δάση οξιάς, σε ποσοστό 2,2% και εκτάσεις αειφυλλης πλατύφυλλης και σκληροφυλλικής βλάστησης, σε ποσοστό 0,29%, ενώ ουδεμία επέμβαση προβλέπεται στα δάση καστανιάς. Στην περιοχή του Στρατωνίου δεν πλήττονται οικοτόποι με υψηλή οικολογική αξία, ενώ οι αναδασώσεις με ξενικά κωνοφόρα και τα δάση αριάς με χαρακτηριστικά μακκίας βλάστησης μπορούν να επαναδημιουργηθούν χωρίς δυσκολία. Στην Ολυμπιάδα τα νέα έργα που προβλέπονται λαμβάνουν χώρα σε άγονα εδάφη (βλ. σελ. 7.5-7 επ.). Αντίθετα, στις Σκουριές οι τύποι οικοτόπων, μέρος των οποίων πρόκειται να αποψιλωθεί, παρουσιάζουν μεγαλύτερη οικολογική αξία, δεδομένου ότι τρεις τύποι (Δάση οξιάς και δρυός) περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, χωρίς όμως οι περιοχές που εμφανίζονται αυτοί οι οικοτόποι να έχουν ενταχθεί σε κάποιο καθεστώς προστασίας, δεδομένου ότι δεν αποτελούν οικοτόπους προτεραιότητας, πέραν δε τούτου στην περιοχή κατάληψης των έργων καταγράφηκαν ορισμένα σπάνια είδη χλωρίδας, τα οποία είτε περιλαμβάνονται στο Παράρτημα V της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, είτε περιέχονται στο Κόκκινο Βιβλίο των απειλούμενων φυτών της Ελλάδας. Ωστόσο, σύμφωνα με τη μελέτη οι θιγόντες τύποι οικοτόπων, όσο και τα σημαντικά είδη χλωρίδας παρατηρούνται και στην ευρύτερη περιοχή μελέτης ως εκ τούτου οι επιπτώσεις που θα προκληθούν θα είναι μετρίως σημαντικές (βλ. 7.5-10 επ.). Η Διεύθυνση Δασών Ν. Χαλκιδικής και το Δασαρχείο Αρναίας γνωμοδότησαν αρνητικά επί της μελέτης, κυρίως λόγω των επεμβάσεων που το έργο συνεπάγεται σε “αρχέγονο” δάσος στη θέση Σκουριές, αλλά και των επιπτώσεων που εμφανίζουν οι εξορυκτικές δραστηριότητες εν γένει

στα δασικά οικοσυστήματα λόγω των αποψιλώσεων, της διατάραξης των υδάτων, της αύξησης των πλημμυρικών φαινομένων και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ενώ η Διεύθυνση Αισθητικών Δασών, Δρυμών και Θήρας του Υ.Π.Ε.Κ.Α. τάχθηκε υπέρ της υλοποίησης του έργου, αφού έλαβε υπ' όψιν την έκταση και το σχεδιασμό των έργων, την πρόβλεψη σταδιακής αποκατάστασης των θιγόντων χώρων, τα μέτρα που προτάθηκαν, καθώς και το γεγονός ότι οι περιοχές με δασικό χαρακτήρα που καταλαμβάνονται από τις εγκαταστάσεις στις περιοχές Σκουριές και Στρατώνι δεν τελούν υπό οποιοδήποτε καθεστώς προστασίας, οι δε εγκαταστάσεις στην περιοχή της Ολυμπιάδας δεν θίγουν και βρίσκονται εκτός των οικοτόπων ειδικής προστασίας του δικτύου Natura 2000. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι κατά την έκδοση της προσβαλλόμενης αποφάσεως ελήφθησαν υπ' όψιν τόσο η σπανιότητα και η ποιότητα του μεταλλεύματος, η εξόρυξή του χάριν του δημοσίου συμφέροντος και ειδικότερα της εθνικής οικονομίας και της ανάπτυξης της απασχόλησης, όσο και η επέμβαση στο ευαίσθητο δασικό οικοσύστημα της περιοχής, εξετάστηκαν οι δυνατές εναλλακτικές λύσεις ως προς τη χωροθέτηση των επιμέρους μονάδων και δραστηριοτήτων, συνεκτιμήθηκε η σημασία του κοιτάσματος Σκουριών, βάσει του οποίου και μόνο καθίσταται δυνατή η χρήση της μεθόδου της ακαριαίας τήξης που παρουσιάζει τα μέγιστα συγκριτικά πλεονεκτήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και, κατόπιν αξιολογήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ελήφθησαν τα απαραίτητα, κατά την ουσιαστική κρίση της Διοίκησης, μέτρα για τη μείωση ή την εξάλειψη των επιπτώσεων αυτών, τα οποία διασφαλίζουν τη μη διατάραξη του ευρύτερου δασικού οικοσυστήματος, μικρό μέρος του οποίου θίγεται με την επίμαχη δραστηριότητα, τη μη επέμβαση σε οικοτόπους προτεραιότητας, τη διατήρηση των σπάνιων και ενδημικών ειδών χλωρίδας, την προστασία των περιβαλλοντικών μέσων (έδαφος, ύδατα, αέρας), την ανάπτυξη των εργασιών κατά τρόπο που να επιτρέπει τη σταδιακή αποκατάσταση των χώρων και, τέλος, την αποκατάσταση των δασικών οικοσυστημάτων μέσω επιστημονικών προσεγγίσεων και κατόπιν εκπονήσεως ειδικών φυτοτεχνικών και δασοτεχνικών μελετών, έτσι ώστε το περιβαλλοντικό ισοζύγιο να αποβεί θετικό υπέρ των αποκατεστημένων επιφανειών και να επανέλθει, κατά το δυνατόν, η βιοποικιλότητα των περιοχών επέμβασης σε επίπεδα που προσομοιάζουν στην πρότερη κατάσταση. Ως εκ τούτου, η κρίση αυτή της Διοίκησης, η οποία αντιμετωπίζει όλα τα ζητήματα που τέθηκαν με τις προαναφερθείσες αρνητικές γνωμοδοτήσεις του Δασαρχείου Αρναίας, αιτιολογείται νομίμως, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα θα πρέπει να απορριφθούν. Εξ άλλου, ο ειδικότερος λόγος, με τον οποίο προβάλλεται ότι κατά παράβαση των άρθρων 56 και 57 του ν. 998/1979 χωροθετούνται βιομηχανικές μονάδες και χώροι απόθεσης εξορυκτικών αποβλήτων σε δάση και δασικές εκτάσεις που εμπίπτουν στις κατηγορίες των περ. α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 998/1979, θα πρέπει να απορριφθεί ως νόμω αβάσιμος, καθ' όσον, σύμφωνα με την προπαρατεθείσα ερμηνεία των εφαρμοστέων διατάξεων, επιτρεπτός κατά νόμο χωροθετούνται αφ' ενός οι υποστηρικτικές μονάδες επεξεργασίας, στις οποίες γίνεται,

κατόπιν μηχανικής προπαρασκευής, ο εμπλουτισμός του μεταλλεύματος, ήτοι η ανάκτηση με επίπλευση συμπυκνώματος χαλκού-χρυσού και ο βαρυτομετρικός διαχωρισμός του χρυσού, όπως αναλυτικά περιγράφεται στο Κεφάλαιο 5.3.3 της μελέτης και, αφ' ετέρου, οι χώροι απόθεσης αποβλήτων σε δάση και δασικές εκτάσεις στις περιοχές Σκουριών και Μαντέμ Λάκκου, εφ' όσον έχουν τηρηθεί, κατά τα διαλαμβανόμενα ανωτέρω, οι όροι και οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 57 του ν. 998/1978, η δε μονάδα μεταλλουργίας χωροθετείται εξ ολοκλήρου εντός της υφιστάμενης από το έτος 1979 βιομηχανικής ζώνης. Περαιτέρω, απορριπτέος ως ερειδόμενος επί εσφαλμένης προϋποθέσεως είναι ο λόγος περί παραβίασεως του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου της Βιομηχανίας περί δασώσεως άλλης εκτάσεως ισοδύναμης με την θιγείσα από την εξορυκτική δραστηριότητα, καθ' όσον ο όρος αυτός προβλέπεται στην περίπτωση που δεν γίνεται δεκτή σε πρώτο στάδιο η χωροθέτηση της δραστηριότητας σε δασική έκταση, γεγονός που δεν συντρέχει εν προκειμένω, εν πάση δε περιπτώσει ο προτεινόμενος σχεδιασμός προβλέπει ευρύτατες αποκαταστάσεις περιοχών που έχουν θιγεί από ιστορικές εκμεταλλεύσεις, ώστε να πληρούται ο όρος αυτός.

18. Επειδή, με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» συστήθηκε ένα συνεκτικό ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο ειδικών ζωνών (Natura 2000) που αποσκοπεί στην προστασία της βιοποικιλότητας στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 3 της οδηγίας: «3. Κάθε σχέδιο, μη άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο, καθεαυτό ή από κοινού με άλλα σχέδια, εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησής του. Βάσει των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων στον τόπο και εξαιρουμένης της περίπτωσης των διατάξεων της παραγράφου 4, οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο μόνον αφού βεβαιωθούν ότι δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα του τόπου περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη». Παρόμοιες ρυθμίσεις περιέχονται στο άρθρο 6 παρ. 1 περ. η' της Κ.Υ.Α. 33318/30281/1998 (Β' 1289), η οποία εκδόθηκε σε συμμόρφωση προς την οδηγία 92/43. Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται ότι η κατ' άρθρο 6 παρ. 3 της οδηγίας για τους οικοτόπους δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων του σχεδίου ή του έργου στον προστατευόμενο τόπο προϋποθέτει ότι, προ της εγκρίσεως του σχεδίου ή του έργου, προσδιορίζονται, λαμβανομένων υπ' όψιν των βέλτιστων επιστημονικών γνώσεων επί του θέματος, όλες οι πτυχές του σχεδίου ή του έργου που θα μπορούσαν, είτε η καθεμία από μόνη της είτε σε συνδυασμό με άλλα σχέδια ή έργα, να επηρεάσουν τους στόχους διατηρήσεως του τόπου αυτού. Η αρμόδια αρχή επιτρέπει την άσκηση δραστηριότητας στον οικείο τόπο μόνον εφ' όσον δεν υφίσταται, από επιστημονικής απόψεως, καμία εύλογη αμφιβολία ως προς την απουσία επιβλαβών συνεπειών για την ακεραιότητά του (βλ. μεταξύ άλλων C-127/2002, Waddenvereniging και

Vogelbeschermingsvereniging, C-6/2004, Επιτροπή/Ηνωμένου Βασιλείου, C-304/05 Επιτροπή/Ιταλικής Δημοκρατίας, C-241/08 Επιτροπή/Γαλλικής Δημοκρατίας, C-404/09, Alto Sil). Η δέουσα εκτίμηση θα πρέπει να διενεργείται και σε σχέδια ή έργα χωροθετημένα εκτός του προστατευόμενου τόπου, εφ' όσον ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις σε αυτόν (βλ. C-98/03 Επιτροπή/Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, C-404/09, Alto Sil). Εξ άλλου, ως έχει κριθεί, οι διατάξεις του άρθρου 6 της οδηγίας για τους οικοτόπους δεν απαγορεύουν, κατ' αρχήν, την άσκηση εξορυκτικών δραστηριοτήτων εντός ή πλησίον των προστατευόμενων τόπων, εφ' όσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου αυτού, ήτοι διασφαλίζεται, κατόπιν δέουσας εκτιμήσεως και πέραν κάθε εύλογης αμφιβολίας, ότι η εν λόγω δραστηριότητα έχει σχεδιασθεί κατά τρόπο ώστε να μην παραβλάπτεται η ακεραιότητα του τόπου (πρβλ. ΣτΕ 1990/2007 7μ., C-404/09, Alto Sil).

19. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη εκδόθηκε κατά παράβαση των ως άνω διατάξεων της οδηγίας για τους οικοτόπους, διότι αφ' ενός βασίζεται σε ανεπαρκή επιστημονική εκτίμηση της επίδρασης του έργου στους παρακείμενους οικοτόπους, αφού δεν ελήφθησαν υπ' όψιν τα πορίσματα της ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης που εκπονήθηκε για τον προστατευόμενο τόπο «Όρος Χολομώντας» και αφ' ετέρου στερείται σφαιρικής εκτίμησης των σωρευτικών επιπτώσεων που ενδέχεται να έχει το έργο αυτό ως σύνολο στις προστατευόμενες περιοχές, αφού οι επιπτώσεις εκτιμήθηκαν μόνο σε συνάρτηση με τις νέες εγκαταστάσεις που θα κατασκευασθούν. Όπως όμως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, στο Κεφάλαιο 3 της Μ.Π.Ε. γίνεται καταγραφή των οικολογικών χαρακτηριστικών, κύριων οικοσυστημάτων, τύπων οικοτόπων και ειδών χλωρίδας και πανίδας της περιοχής μελέτης, ενώ καταγράφονται τα οικολογικά χαρακτηριστικά και των προστατευόμενων περιοχών που βρίσκονται μεν εκτός της περιοχής κατάληψης των έργων, αλλά στην άμεση και ευρύτερη περιοχή αυτών, προκειμένου να εκτιμηθούν ενδεχόμενες επιπτώσεις τους σε αυτές. Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται ειδική αναφορά και στην εκπονηθείσα περιβαλλοντική μελέτη του Τ.Κ.Σ. «Όρος Χολομώντας» που είχε υποβληθεί προς έγκριση στην αρμόδια υπηρεσία του Υ.Π.Ε.Κ.Α. (βλ. σελ. 3.3-53 της Μ.Π.Ε.). Περαιτέρω, στο ειδικό Παράρτημα ΙΙΙ-Μέρος Δ' «Οικολογική μελέτη βάσης» της Μ.Π.Ε. αναλύονται τα οικολογικά χαρακτηριστικά (οικοσυστήματα-χλωρίδα-πανίδα) των περιοχών μελέτης «Ολυμπιάδα», «Στρατώνι», «Σκουριές», οι οποίες προσδιορίστηκαν με εύρος 3 χλμ. περίξ του ορίου περιοχής κατάληψης των επιμέρους συνιστωσών της δραστηριότητας, λαμβανομένων υπ' όψιν και αξιολογούμενων και των περιοχών του δικτύου Natura που εμπίπτουν ή βρίσκονται πλησίον της ευρύτερης περιοχής μελέτης, ήτοι του Τ.Κ.Σ. «Όρος Στρατωνικό-Κορυφή Σκαμνί» (GR 1270005) και της Ζ.Ε.Π. «Λίμνες Κορώνεια-Βόλβη, Στενά Ρεντίνας και ευρύτερη περιοχή» (GR 1220009), αλλά και όσων βρίσκονται σε μεγαλύτερη απόσταση από την ευρύτερη περιοχή μελέτης, ήτοι των Τ.Κ.Σ. «Όρος Χολομώντας» (GR 1270001) και «Στενά Ρεντίνας-ευρύτερη περιοχή» (GR 1220003)

και της ΖΕΠ «Ταξιάρχης-Πολύγυρος» (GR 1270012), με ιδιαίτερη βαρύτητα στους στόχους διατήρησής τους. Στο εν λόγω Παράρτημα γίνεται αναφορά όλων των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν για την άντληση των πληροφοριών τόσο σχετικά με τις προστατευόμενες περιοχές (τυποποιημένα έντυπα δεδομένων, διαχειριστικά σχέδια, μελέτες κ.λπ.), όσο και στις περιοχές των υποέργων, για τις οποίες εκπονήθηκαν ειδικές Οικολογικές Μελέτες Βάσης ετών 1998 και 2010, βάσει των πορισμάτων των εργασιών πεδίου που διενεργήθηκαν σε βάθος δωδεκαετίας. Σύμφωνα δε με την εκτίμηση των μελετητών, η οποία υιοθετήθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση, τα στοιχεία αυτά θεωρήθηκαν πλήρη και επικαιροποιημένα για τη διαμόρφωση πλήρους εικόνας των οικολογικών χαρακτηριστικών και της υφιστάμενης κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής (βλ. σελ. 7.5-1 της Μ.Π.Ε.), ως εκ τούτου τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα. Εξ άλλου, στη μελέτη υπάρχει αναλυτική περιγραφή της γεωγραφικής εμβέλειας του έργου και των χαρακτηριστικών του ως προς όλες τις επιμέρους συνιστώσες του, προσδιορισμός όλων των προστατευόμενων τόπων που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή και καταγραφή των οικολογικών χαρακτηριστικών τους με έμφαση στους στόχους διατήρησης, βάσει δε αυτών διενεργήθηκε η εκτίμηση των επιπτώσεων του έργου στις προστατευόμενες περιοχές, λαμβανομένων υπ' όψιν τόσο των νέων εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, όσο και των υφιστάμενων (μεταλλευτικές εγκαταστάσεις και λιμένας Στρατωνίου, υποδομές Ολυμπιάδας, παλαιοί χώροι απόθεσης- εκμετάλλευσης), οι οποίες ενσωματώνονται στο σχεδιασμό του έργου είτε προς χρήση είτε προς αποκατάσταση. Ειδικότερα, όσον αφορά στον Τ.Κ.Σ. «Όρος Στρατωνικό-Κορυφή Σκαμνί», ο οποίος βρίσκεται εγγύτερα, σε σχέση με τις λοιπές προστατευόμενες περιοχές, στις μεταλλευτικές δραστηριότητες Στρατωνίου προς νότο και Ολυμπιάδας προς Βορρά, σύμφωνα με τη Μ.Π.Ε., εντός αυτού δημιουργείται χώρος προσωρινής απόθεσης εξορυκτικών αποβλήτων 2,4 στρ. στο βόρειο όριο του, ενώ τόσο το κοίτασμα Ολυμπιάδας όσο και η νέα στοά προσπέλασης «Ολυμπιάδα-Μαντέμ Λάκκος» διέρχονται υπογείως εντός των ορίων του τόπου αυτού. Εξ άλλου, σύμφωνα με τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στο επιστημονικό δελτίο του εν λόγω Τ.Κ.Σ. και παρατίθενται στην Οικολογική Μελέτη Βάσης, μέρος των υφιστάμενων εγκαταστάσεων Ολυμπιάδας, που είχαν κατασκευασθεί προ της εντάξεως του προστατευόμενου τόπου στο δίκτυο Natura, κείνται εντός των ορίων του και καταλαμβάνουν περίπου 3% της έκτασής του. Ωστόσο, όπως προκύπτει από τη Μ.Π.Ε., ο ως άνω χώρος απόθεσης θα καταλάβει άγονες εκτάσεις και θα έχει προσωρινό χαρακτήρα, αφού με την κατασκευή της νέας στοάς Ολυμπιάδας-Μαντέμ Λάκκου, κατά τον 6ο χρόνο λειτουργίας του έργου, ο χώρος αυτός θα αποκατασταθεί πλήρως (βλ. σελ. 7.5-10 και 7.5-23). Περαιτέρω, η εξόρυξη του κοιτάσματος Ολυμπιάδας θα γίνει με υπόγεια μέθοδο εκμετάλλευσης, όπως δε προκύπτει από τη μελέτη καμία επέμβαση στην επιφάνεια του Τ.Κ.Σ. δεν θα γίνει για τις ανάγκες της εξόρυξης (το στόμιο της στοάς κατασκευάζεται εκτός Τ.Κ.Σ.). Η στοά προσπέλασης είναι

επίσης υπόγεια και δεν οδηγεί σε καμία εδαφική κατάληψη εντός του Τ.Κ.Σ. Εξ άλλου, τόσο οι υφιστάμενες όσο και οι νέες εγκαταστάσεις Στρατωνίου-Μαντέμ Λάκκου κείνται εκτός των ορίων του εν λόγω Τ.Κ.Σ. Εν όψει των ανωτέρω, οι επιπτώσεις στους οικοτόπους και τα είδη χλωρίδας του εν λόγω Τ.Κ.Σ. δεν εκτιμώνται ως σημαντικές, αφού ουδεμία κατάληψη οικοτόπου θα υπάρξει από τα νέα έργα. Όσον αφορά στις οχλήσεις που ενδέχεται να προκληθούν στην πανίδα του προστατευόμενου τόπου από την κατασκευή και λειτουργία των έργων, κατά την αξιολόγηση των μελετητών, οι σημαντικές επιπτώσεις περιορίζονται στην άμεση περιοχή των έργων και δεν εκτείνονται στον προστατευόμενο τόπο. Οι μόνες επιπτώσεις που ενδέχεται να προκληθούν είναι η απομάκρυνση των ειδών σε όμορα ενδιαιτήματα, των οποίων τα οικοσυστημικά χαρακτηριστικά καλύπτουν τις ανάγκες διαβίωσής τους. Πάντως, όπως προκύπτει από τη σχετική αξιολόγηση, ακόμη και για τα είδη πανίδας που βρίσκονται εντός των άμεσων περιοχών μελέτης δεν αναμένονται σημαντικές επιπτώσεις, καθ' όσον τα επίπεδα εκπομπών και τα επίπεδα θορύβου είναι εντός των επιτρεπομένων ορίων και μειώνονται αισθητά κατά την απομάκρυνση από τους χώρους επέμβασης (βλ. σχετικώς και τον χάρτη 15 «Εκτίμηση Ποιότητας του Ακουστικού Περιβάλλοντος»), τόσο στην Ολυμπιάδα όσο και στις Μαύρες Πέτρες η εξορυκτική δραστηριότητα είναι υπόγεια με πολύ περιορισμένα επίπεδα θορύβου και εκπομπών, όπως επίσης και οι εργασίες στη νέα στοά προσπέλασης Ολυμπιάδας-Μαντέμ Λάκκου, δεν θα υπάρξει διατάραξη υδροτοπικών οικοσυστημάτων, δεν αναμένονται σημαντικές επιπτώσεις στην ποιότητα και ποσότητα των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, καθ' όσον οι όποιες επιπτώσεις αντιμετωπίζονται με τα προτεινόμενα μέτρα. Επίσης, όπως προκύπτει από τον σχεδιασμό του έργου, στην περιοχή Ολυμπιάδας η περιβαλλοντική επιβάρυνση από τις επιφανειακές εργασίες είναι προσωρινή και εντοπίζεται στα πρώτα χρόνια λειτουργίας των εγκαταστάσεων. Μετά τον 8ο χρόνο λειτουργίας με την κατασκευή της νέας στοάς προσπέλασης, θα ολοκληρωθεί η αποκατάσταση όλων των θιγόμενων επιφανειών και όλες οι οχλούσες δραστηριότητες θα γίνονται πλέον υπογείως, θα διατηρηθούν δε μόνο οι απολύτως αναγκαίες επιφανειακές εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης του μεταλλείου έκτασης 70 στρεμμάτων. Εν όψει των ανωτέρω, εκτιμάται ότι το επίμαχο έργο δεν αναμένεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στους στόχους διατήρησης του εν λόγω προστατευόμενου τόπου, αλλά ούτε και των λοιπών που βρίσκονται σε μεγαλύτερη απόσταση από τις περιοχές των έργων (άνω των 3 χλμ.), και δεν αναμένεται να παραβιάσει την ακεραιότητα των τόπων αυτών, η σχετική δε κρίση της Διοίκησης που υιοθετεί τις αξιολογήσεις των μελετητών, παρίσταται νομίμως αιτιολογημένη κατά τούτο και διεξήχθη, βάσει πλήρων και επικαιροποιημένων στοιχείων και αφού ελήφθη υπ' όψιν το σύνολο των δραστηριοτήτων που εντάσσονται στο επίμαχο έργο, υφισταμένων και νέων. Ως εκ τούτου, τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα. Όσα δε ειδικότερα προβάλλονται ότι η προσβαλλόμενη αντίκειται στο άρθρο 9 παρ. 5 του ν. 3937/2011 που εισάγει απόλυτη απαγόρευση ως προς την πραγματοποίηση

έργων μέσα σε οικοτόπους προτεραιότητας και ενδιαιτήματα ειδών προτεραιότητας και ότι εν προκειμένω στις προστατευόμενες περιοχές που επηρεάζονται από το επίμαχο έργο απαντώνται σπάνια ή απειλούμενα είδη χλωρίδας και πανίδας που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα των οδηγιών 92/43 και 2009/147, θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα, δεδομένου ότι, όπως προεκτέθηκε, εντός των προστατευόμενων περιοχών ουδεμία κατάληψη οικοτόπου ή επέμβαση σε είδη χλωρίδας θα λάβει χώρα, οι δε επιπτώσεις στα είδη πανίδας δεν αναμένονται σημαντικές, θα οδηγήσουν δε σε απομάκρυνση των πιο ευαίσθητων εξ αυτών σε όμορα ενδιαιτήματα τα οποία αφθονούν στην ευρύτερη περιοχή. Τέλος, και τα προβαλλόμενα ότι η προσβαλλόμενη παραβιάζει το άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 3937/2011 που απαγορεύει εντός των περιοχών του Δικτύου Natura την εγκατάσταση βιομηχανικών εγκαταστάσεων υψηλής όχλησης και ιδιαιτέρως οχλουσών και επικίνδυνων βιομηχανικών εγκαταστάσεων, όπως η μεταλλουργία, είναι απορριπτέα, καθ' όσον, όπως προαναφέρθηκε η μόνη επέμβαση που θα πραγματοποιηθεί εντός προστατευόμενης περιοχής είναι η διαμόρφωση άγονης έκτασης 2,4 στρ. σε χώρο απόθεσης εξορυκτικών αποβλήτων με προσωρινό χαρακτήρα.

20. Επειδή, εξ άλλου, με την οδηγία 2006/12/EK σχετικά με τη διαχείριση των αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας (EE L 102) καθορίστηκαν οι ελάχιστες απαιτήσεις για την πρόληψη ή μείωση τυχόν δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον και τη δημόσια υγεία από τη διαχείριση των εν λόγω αποβλήτων μέσω διαδικασιών και μηχανισμών που θέτουν ως προτεραιότητα τη μείωση, ανάκτηση και ανακύκλωση των αποβλήτων, την ασφαλή απόθεση σε χώρους με ειδικές προδιαγραφές κατόπιν ελέγχου της επικινδυνότητας των αποτιθέμενων υλικών, τη χρήση βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, τον συνεχή έλεγχο των εγκαταστάσεων, την εκπόνηση κατάλληλων σχεδίων διαχείρισης τακτικά αναθεωρούμενων, καθώς και την εφαρμογή πολιτικής πρόληψης σοβαρών ατυχημάτων μέσω συστήματος διαχείριση ασφάλειας και σχεδίων έκτακτης ανάγκης. Οι απαιτήσεις αυτές ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη με την Κ.Υ.Α. 39624/2209/Ε103/25.9.2009 (Β' 2076), με την οποία θεσπίστηκε η υποχρέωση εκπόνησης ειδικού σχεδίου διαχείρισης που υποβάλλεται μαζί με τη Μ.Π.Ε. της δραστηριότητας και τεκμηριώνει την πλήρωση των προϋποθέσεων που τίθενται για την ολοκληρωμένη περιβαλλοντική διαχείριση των εξορυκτικών αποβλήτων. Σε συμφωνία προς τις κοινοτικές και εθνικές απαιτήσεις, στο πλαίσιο του επίμαχου έργου εκπονήθηκαν δύο διακριτά σχέδια διαχείρισης αποβλήτων, το μεν πρώτο για την εγκατάσταση απόθεσης Κοκκινόλακκα που θα υποδέχεται τα εξορυκτικά απόβλητα των υποέργων Στρατωνίου και Ολυμπιάδας, τα απόβλητα της μεταλλουργίας και τα υλικά που θα απομακρυνθούν κατά την αποκατάσταση των παλαιών χώρων απόθεσης Στρατωνίου-Ολυμπιάδας-Μαντέμ Λάκκου, το δε δεύτερο για τις εγκαταστάσεις απόθεσης Καρατζά Λάκκου και Λοτσάνικου, όπου θα αποτίθενται τα εξορυκτικά απόβλητα του υποέργου Σκουριών. Τα σχέδια περιέχουν τα μέτρα μείωσης, αξιοποίησης, ανακύκλωσης των αποβλήτων, αιτιολόγηση της προκριθείσας χωροθέτησης,

περιγραφή του τεχνικού σχεδιασμού της εγκατάστασης, χαρακτηρισμό των αποβλήτων και των ουσιών που χρησιμοποιούνται στην επεξεργασία των ορυκτών και στοιχεία των ποσοτήτων τους, ταξινόμηση των εγκαταστάσεων και αιτιολόγησή της, περιγραφή της πολιτικής πρόληψης ατυχημάτων και του συστήματος διαχείρισης ασφάλειας, καταγραφή των δυνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των απαραίτητων προληπτικών μέτρων προστασίας, πρόγραμμα παρακολούθησης και ελέγχου των εγκαταστάσεων, προτεινόμενο σχέδιο κλεισίματος και τα αναγκαία μέτρα για την ικανοποίηση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων και την προστασία της δημόσιας υγείας. Έχουν ακολουθηθεί οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές που έχουν αναπτυχθεί στον συγκεκριμένο τομέα, όπως αυτές υιοθετήθηκαν με το 2009/C81/06 έγγραφο της ΕΕ στο πλαίσιο της οδηγίας 2006/21/ΕΚ (βλ. Παράρτημα XII), ενώ έχει διασφαλισθεί, μέσω του περιβαλλοντικού χαρακτηρισμού των αποβλήτων και της τήρησης των προδιαγραφών της Κ.Υ.Α. 24944/1159/2006 περί εγκρίσεως γενικών τεχνικών προδιαγραφών για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων (Β' 791) για την εγκατάσταση Κοκκινόλακα, η ασφαλής περιβαλλοντικά απόθεση και των επικίνδυνων αποβλήτων. Η Διοίκηση, αξιολογώντας την επάρκεια και αρτιότητα του σχεδιασμού διαχείρισης των αποβλήτων, τον ενσωμάτωσε στην ήδη προσβαλλόμενη απόφασή της μέσω πληθώρας περιβαλλοντικών όρων που καλύπτουν όλο το φάσμα της διαχείρισης, από τη μείωση της παραγωγής τους μέχρι την ασφαλή διάθεσή τους σε κατάλληλα σχεδιασμένους χώρους και το κλείσιμο και την μετέπειτα παρακολούθηση των χώρων αυτών, σύμφωνα με τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές. Ειδικότερα, περιλαμβάνονται λεπτομερή στοιχεία για την ποσότητα και σύνθεση των παραγόμενων αποβλήτων, την επικινδυνότητά τους, τον τρόπο αξιοποίησης, ανακύκλωσης, επαναχρησιμοποίησης ή διάθεσής τους, τόσο συγκεντρωτικά όσο και για κάθε υποέργο ξεχωριστά, τίθενται οι τεχνικές προδιαγραφές κατασκευής και λειτουργίας των χώρων απόθεσης και οι όροι που διασφαλίζουν την αποτελεσματική προστασία του εδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας και τη γεωτεχνική ευστάθεια και ασφάλεια των χώρων, επιβάλλονται ειδικοί όροι για τη διαχείριση των νερών των εγκαταστάσεων κάθε υποέργου και την εφαρμογή της μεθόδου της λιθογόμωσης, οργανώνεται πρόγραμμα παρακολούθησης και σχέδιο κλεισίματος και αποκατάστασης των χώρων, επιβάλλεται στον φορέα εκμετάλλευσης η υποχρέωση να αναθεωρεί τα σχέδια διαχείρισης αποβλήτων ανά πενταετία και να μεριμνά για τη συντήρηση, παρακολούθηση, έλεγχο και λήψη διορθωτικών μέτρων και μετά το κλείσιμο των εγκαταστάσεων για 10 έτη τουλάχιστον, χρονικό διάστημα που μπορεί να παραταθεί με απόφαση της αδειοδοτούσας αρχής, ενώ κατ' εφαρμογή του όρου δ6.4, για την εγκατάσταση Κοκκινόλακκα, η οποία ταξινομείται στην κατηγορία Α, κατατίθεται ασφαλιστήριο συμβόλαιο 1,5 εκ. ευρώ ετησίως, καθώς και 15% της συνολικής εγγυητικής επιστολής που αφορά το έργο (συνολικού ύψους 50 εκ. ευρώ). Από τα ανωτέρω εκτιθέμενα προκύπτει ότι η διαχείριση των αποβλήτων του προτεινόμενου έργου σχεδιάστηκε σε πλήρη συμφωνία με τις κοινοτικές και εθνικές απαιτήσεις, υιοθετώντας τις

βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές και διασφαλίζοντας, με τους περιβαλλοντικούς όρους που έχουν τεθεί, υψηλή προστασία των περιβαλλοντικών μέσων, ήτοι των υδάτων, του εδάφους και του αέρα, και της δημόσιας υγείας και υψηλές προδιαγραφές γεωτεχνικής ευστάθειας και ασφάλειας, κατά την αιτιολογημένη, σχετικώς, κρίση της Διοίκησης, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα. Εξ άλλου, βασική συνιστώσα του σχεδιασμού αποτέλεσε ο επιστημονικά τεκμηριωμένος περιβαλλοντικός χαρακτηρισμός των αποβλήτων που διενεργήθηκε από δημόσιους ερευνητικούς φορείς (Ε.Μ.Π., Α.Π.Θ.), και η, βάσει αυτού, απόφαση για την ασφαλή αξιοποίηση και διάθεσή τους είτε μέσω επαναχρησιμοποίησης, αξιοποίησης και ανακύκλωσης είτε μέσω απόθεσης σε κατάλληλους προς τούτο χώρους, ήτοι με προδιαγραφές χώρου υγειονομικής διάθεσης επικίνδυνων αποβλήτων για τα επικίνδυνα ή εν δυνάμει επικίνδυνα απόβλητα και χώρου υγειονομικής διάθεσης αδρανών αποβλήτων για τα απόβλητα που πληρούν τις οικείες προϋποθέσεις. Η επικινδυνότητα των αποβλήτων, του υλικού λιθογομώσεως και των ουσιών που χρησιμοποιούνται κατά την παραγωγή τους διερευνήθηκε και αξιολογήθηκε επισταμένως, όπως προκύπτει από τις σχετικές μελέτες που εκπονήθηκαν και αποτελούν μέρος της Μ.Π.Ε. (βλ. Παράρτημα IV), οι δε ενστάσεις που διατυπώθηκαν ως προς την επικινδυνότητα των αποβλήτων (ιλύος σκοροδίτη-γύψου, σκωρίας, υπολειμμάτων κατεργασίας σιδηροαρσενοπυριτών, ποιότητας υλικού λιθογόμωσης, αντιδραστηρίων) από τους επιστημονικούς και τεχνικούς φορείς που μετείχαν της διαβούλευσης (Τ.Ε.Ε., Α.Π.Θ.) απαντήθηκαν από την ομάδα μελετητών της παρεμβαίνουσας κατά τρόπο ειδικό και εξαντλητικό με σχετικά υπομνήματα, στα οποία επισημάνθηκαν, μεταξύ άλλων, ότι η ασφαλής διάθεση του αρσενικού που περιέχεται στα απόβλητα της μεταλλουργίας θα γίνεται με την περιβαλλοντικά αποδεκτή μορφή του σκοροδίτη, η σταθερότητα και διαχρονική συμπεριφορά του οποίου τεκμηριώνεται από τις πρότυπες δοκιμές εκχυλισιμότητας που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο του περιβαλλοντικού χαρακτηρισμού των αποβλήτων, σε χώρο ο οποίος έχει κατασκευασθεί ειδικά για την υποδοχή επικίνδυνων αποβλήτων, στον οποίο θα διατίθενται με ασφάλεια και τα απόβλητα που προέρχονται από την επεξεργασία των σιδηροαρσενοπυριτών. Ως εκ τούτου, οι ειδικότεροι ισχυρισμοί που προβάλλονται και αμφισβητούν την ασφαλή για τη δημόσια υγεία απόθεση του σκοροδίτη και των σιδηροαρσενοπυριτών, οι οποίοι κατ' ουσίαν επαναλαμβάνουν τις ενστάσεις που υποβλήθηκαν στο στάδιο της διαβούλευσης και αντιμετωπίστηκαν από τη Διοίκηση, θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι, δεδομένου και του ότι με ειδικό περιβαλλοντικό όρο (δ2. 266) ορίστηκε ότι η διάθεση των μεταλλευτικών και μεταλλουργικών αποβλήτων θα γίνεται εντός του χώρου διάθεσης αποβλήτων Κοκκινόλακκα, σε διακριτές κυψέλες, ανάλογα με την επικινδυνότητα των αποβλήτων, οι δε λεπτομέρειες αυτού θα συγκεκριμενοποιηθούν στο στάδιο εγκρίσεως της τεχνικής μελέτης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην οικεία απόφαση έγκρισης της τεχνικής μελέτης.

21. Επειδή, εξ άλλου, τα ρέματα ως στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος αποτελούν

αντικείμενα συνταγματικής προστασίας που αποβλέπει στη διατήρηση της φυσικής τους κατάστασης και στη διασφάλιση της επιτελούμενης από αυτά λειτουργίας της απορροής των υδάτων και συνεπώς, η εκτέλεση τεχνικών έργων πλησίον ρέματος επιτρέπεται μόνο εφ' όσον διασφαλίζεται η ανεμπόδιστη εκτέλεση της φυσικής τους λειτουργίας. Για να εξασφαλισθεί ο σκοπός αυτός απαιτείται, πριν την εκτέλεση των τεχνικών έργων πλησίον ρέματος, ο καθορισμός της οριογραμμής τους σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 6 του ν. 880/1979 (Α' 58) (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 του ν. 3010/2002, Α' 91), έτσι ώστε η μελετώμενη επέμβαση να γίνεται εν όψει της υπάρξεως του ρέματος (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 462-3/2010, 1990/2007 7μ.). Εξ άλλου, ως έχει κριθεί (Π.Ε. 262/2003 Ολομ., ΣτΕ 4494/2009 7μ.), η οριοθέτηση υδατορεμάτων, τα οποία ευρίσκονται σε οικισμούς ή περιοχές εντός ή εκτός σχεδίου που λόγω του χαρακτήρα τους χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας, όπως είναι οι αρχαιολογικοί χώροι, τα αρχιτεκτονικά ή παραδοσιακά σύνολα, οι παραδοσιακοί οικισμοί, οι παραλιακές περιοχές ή οικισμοί, οι τουριστικοί τόποι, τα δάση, οι δασικές εκτάσεις, τα τοπία ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους, τα ευαίσθητα οικοσυστήματα, οι περιοχές ιδιαίτερου περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και οι υπαγόμενες σε ειδικό καθεστώς προστασίας περιοχές, πρέπει να γίνεται με προεδρικό διάταγμα.

22. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τη Μ.Π.Ε. προκύπτει ότι ο σχεδιασμός της επίμαχης δραστηριότητας προβλέπει επεμβάσεις στη λεκάνη του ρέματος Κοκκινόλακκα (περιοχή Στρατωνίου) για την κατασκευή του χώρου απόθεσης επικίνδυνων αποβλήτων και μέρους των εργοστασίων εμπλουτισμού και μεταλλουργίας, καθώς και στα ρέματα Καρατζά Λάκκο και Λοτσάνικο, υποκλάδων του ρέματος Καρόλακκα, για την εγκατάσταση των χώρων απόθεσης αδρανών αποβλήτων του υποέργου των Σκουριών. Οι επεμβάσεις αυτές συνίστανται στην μεν περίπτωση του Κοκκινόλακκα σε μόνιμη κατάληψη τμήματος της κοίτης μήκους 1 χλμ., στη δε περίπτωση των κλάδων Καρατζά Λάκκου και Λοτσάνικου σε μόνιμη κατάληψη τμήματος της λεκάνης απορροής και της κοίτης των δύο ρεμάτων έκτασης 1.269 στρεμμάτων. Η επιλογή των χωροθετήσεων αυτών έγινε κατόπιν εξετάσεως πλειόνων εναλλακτικών λύσεων, προκρίθηκαν δε οι συγκεκριμένες θέσεις διότι επιτυγχάνουν τη μικρότερη δυνατή κατάληψη εδάφους και οικοσυστημάτων, μικρή απόσταση μεταφοράς των αποβλήτων εξόρυξης από τον τόπο παραγωγής τους και συνακόλουθο γεωγραφικό περιορισμό των επιπτώσεων, μη σημαντικές επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα και απουσία οχλήσεων στους οικισμούς λόγω της αποστάσεως (βλ. σελ. 4.2-1 επ., σελ. 4.4-18). Ειδικότερα όσον αφορά στην επιλογή του άνω ρου του ρέματος Κοκκινόλακκα για την εγκατάσταση του χώρου απόθεσης επικίνδυνων αποβλήτων, ελήφθη περαιτέρω υπ' όψιν ότι η θέση αυτή διασφαλίζει τη χωρική συγκέντρωση των μεταλλευτικών εγκαταστάσεων και τον περιορισμό της μεταφοράς αποβλήτων, βρίσκεται σε περιοχή το μεγαλύτερο τμήμα της οποίας καταλαμβάνεται από άγονες εκτάσεις με διάσπαρτους παλαιούς χώρους απόθεσης αποβλήτων από την προγενέστερη δραστηριότητα, εμπίπτει εντός της ζώνης

βιομηχανικών εγκαταστάσεων του από 18.10.1979 π.δ., απέχει 2,3 km από την πλησιέστερη περιοχή «Όρος Στρατωνικό» που είναι ενταγμένη στο δίκτυο Natura, καταλαμβάνει μόλις το 2% της υδρολογικής υπολεκάνης του Κοκκινόλακα και δεν θα έχει επιπτώσεις στα ύδατα της περιοχής εν όψει του σχεδιασμού της, ενώ στο τμήμα της επέμβασης το ρέμα είναι ήδη υδρομορφολογικά τροποποιημένο λόγω κατασκευής παλαιών εγκαταστάσεων και αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα ρύπανσης εξαιτίας της ύπαρξης παλαιών χώρων αποθέσεων (λίμνες Σεβαλιέ, ανάχωμα Καρακόλι) που παρίσταται ανάγκη να αποκατασταθούν άμεσα (βλ. Μ.Π.Ε. σελ. 4.5-1 επ. και το από 24.5.2011 υπόμνημα της παρεμβαίνουσας στο στάδιο της διαβούλευσης). Εξ άλλου, σύμφωνα με τη Μ.Π.Ε. και τα σχέδια διαχείρισης αποβλήτων, οι επιπτώσεις στα ποτάμια οικοσυστήματα από τις εν λόγω επεμβάσεις, είναι μεν μόνιμες και μη αναστρέψιμες, καθ' όσον οδηγούν σε δημιουργία τροποποιημένων υδάτινων οικοσυστημάτων, ωστόσο δεν αναμένεται να επηρεάσουν ουσιαστικά, εν όψει και των προτεινόμενων μέτρων, την ποσότητα και ποιότητα των υδάτων και την οικολογική λειτουργία και υδρομορφολογία των κύριων υδατικών συστημάτων, δεδομένου ότι προβλέπεται, μεταξύ άλλων, εκτροπή των υδάτων κατόπιν των θέσεων κατάληψης και διευθέτησης των πλημμυρικών παροχών με περίοδο επαναφοράς 1 προς 200 έτη, πλήρης στεγάνωση των χώρων και ολοκληρωμένο υδραυλικό σύστημα ώστε να αποφεύγονται η ρύπανση των υδάτων και φαινόμενα διάβρωσης, αστάθειας και πλημμύρας, ειδικές προδιαγραφές κατασκευής και φυτεύσεων ώστε να αποκατασταθεί σταδιακά το υδρολογικό καθεστώς και ενίσχυση με δάνεια ύδατα όπου παρατηρείται ποσοτική υποβάθμιση. Εν όψει των ανωτέρω και δεδομένου ότι οι επίμαχες επεμβάσεις στηρίζονται στα δεδομένα των μελετών οριοθέτησης των ως άνω ρεμάτων, οι οποίες για μεν το ρέμα Κοκκινόλακα είχαν εγκριθεί με την υπ' αριθμ. 6708/2006 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Δ' 944), για δε τα ρέματα Καρατζά Λάκκο και Λοτσάνικο είχαν μεν υποβληθεί χωρίς να έχουν εισέτι εγκριθεί μέχρι την έκδοση της προσβαλλόμενης, αιτιολογείται νομίμως η κρίση της Διοίκησης τόσο ως προς την αναγκαιότητα των επεμβάσεων, όσο και ως προς τον περιορισμό των επιπτώσεων στα υδάτινα οικοσυστήματα από τις επεμβάσεις αυτές, εν όψει των μέτρων που υιοθετούνται και διασφαλίζουν, κατά την ανέλεγκτη ακυρωτικά, κρίση της Διοίκησης τη συνέχιση της φυσικής λειτουργίας των ποτάμιων οικοσυστημάτων μέσω της εκτροπής και την αποφυγή τόσο της ποσοτικής όσο και της ποιοτικής υποβάθμισής τους. Συνεπώς, όσα περί του αντιθέτου προβάλλονται ότι τα επίμαχα έργα εγκυμονούν σοβαρούς κινδύνους για την υδρολογική λειτουργία των ρεμάτων και ότι θα προκαλέσουν ρύπανση του υδροφορέα, ποσοτική υποβάθμιση των υδάτων και σημαντική μεταβολή των συστημάτων επιφανειακής απορροής, θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα. Ομοίως απορριπτέα ως αβάσιμα είναι και τα προβαλλόμενα ότι η προσβαλλόμενη είναι ακυρωτέα, διότι δεν στηρίζεται σε προηγούμενη οριοθέτηση των ρεμάτων Καρατζάς Λάκκος και Λοτσάνικο και ότι μόνο βάσει αυτής θα μπορούσε να αξιολογηθεί η δυνατότητα ή μη αξιοποίησής τους στο

πλαίσιο του έργου, διότι, ως προεκτέθηκε, η Μ.Π.Ε. και κατ' επέκταση και η σχετική κρίση της Διοίκησης στηρίζεται επαρκώς στα δεδομένα των μελετών οριοθέτησης που είχαν ήδη εκπονηθεί και υποβληθεί προς έγκριση, η επιστημονική αρτιότητα και εγκυρότητα των οποίων δεν αμφισβητείται, πάντως, από τους αιτούντες. Εξ άλλου, από τον περιβαλλοντικό όρο δ2.129, με τον οποίο ορίζεται ότι θα επανεξετασθεί η δυνατότητα μείωσης της έκτασης του δεύτερου χώρου απόθεσης στο Λοτσάνικο ή ακόμα και η μη δημιουργία του, καθώς επίσης και από τον τρόπο διαμόρφωσης των χώρων αυτών βάσει σταδιακής απόθεσης και αποκατάστασης προκύπτει ότι στο στάδιο εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων δεν έχουν εισέτι οριστικοποιηθεί οι χώροι απόθεσης που τελικώς θα απαιτηθούν και οι διαστάσεις τους και συνακολούθως, η έκταση των επεμβάσεων στα ρέματα Καρατζάς Λάκκος και Λοτσάνικο, ως εκ τούτου νομίμως εκδίδεται η προσβαλλόμενη απόφαση χωρίς την προηγούμενη οριοθέτηση των ρεμάτων. Οίκοθεν νοείται ότι κατά το στάδιο οριστικοποίησεως του σχετικού σχεδιασμού και πριν από τη διενέργεια οιασδήποτε επεμβάσεως στα ρέματα Καρατζάς Λάκκος και Λοτσάνικο, θα πρέπει να εγκριθεί ο καθορισμός των οριογραμμών τους από το αρμόδιο, κατά περίπτωση, όργανο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην κείμενη νομοθεσία, όπως αυτή έχει ερμηνευθεί από την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, σε περίπτωση δε που από την οριοθέτηση προκύψουν νέα δεδομένα που δεν αντιμετωπίστηκαν, θα πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως και η έγκριση περιβαλλοντικών όρων (πρβλ. ΣτΕ 1990/2007 7μ., 2059/2007 7μ.). Τέλος, προβάλλεται ότι οι αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας 6708/2006 για την επικύρωση των οριογραμμών δώδεκα ρεμάτων στη λεκάνη Κοκκινόλακκα και 3891/2008 για την επικύρωση οριογραμμών των ρεμάτων Μπασδέκη, Μαυρόλακκα και Ξυρόλακκα, με τις οποίες γίνεται καθορισμός των οριογραμμών υδατορεμάτων που διέρχονται εν όλω ή εν μέρει μέσα από ευαίσθητες και προστατευόμενες περιοχές (δάση, τοπία φυσικού κάλλους, αρχαιολογικούς χώρους κ.λπ.), έχουν εκδοθεί αναρμοδίως και, ως εκ τούτου, η προσβαλλόμενη απόφαση που στηρίζεται σε αυτές για την πραγματοποίηση συγκεκριμένων έργων (π.χ. εγκαταστάσεις απόθεσης αποβλήτων στην άνω λεκάνη του ρεματος Κοκκινόλακα), είναι παράνομη και ακυρωτέα. Ωστόσο, ο λόγος αυτός θα πρέπει να απορριφθεί προεχόντως ως αόριστος, καθ' όσον δεν εξειδικεύει, εν όψει της ιδιαίτερα μεγάλης έκτασης που καταλαμβάνει το έργο, ποια συγκεκριμένη πλημμέλεια αποδίδεται σε σχέση με ποια συγκεκριμένη περιοχή και σε ποιο καθεστώς προστασίας υπάγεται, ώστε να κριθεί κατά πόσο συνέτρεχε, στην προκειμένη περίπτωση, υποχρέωση καθορισμού της οριογραμμής διά προεδρικού διατάγματος.

23. Επειδή, περαιτέρω, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη είναι ακυρωτέα, διότι δεν βασίζεται σε σχέδια διαχείρισης των λεκανών απορροής της Κεντρικής Μακεδονίας, αφού αυτά δεν έχουν ακόμη εκπονηθεί, καίτοι έληξε η προθεσμία προσαρμογής που έχει τεθεί με την οδηγία 2000/60. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι η άντληση και χρήση νερού κατά την εξόρυξη και τις συνοδές της δραστηριότητες, η οποία συμβαίνει ανεξαιρέτως σε κάθε εξορυκτική

δραστηριότητα, δεν συνιστά έργο διαχείρισης και αξιοποίησης των υδατικών πόρων, ώστε να απαιτείται η προηγούμενη εκπόνηση των σχεδίων διαχείρισης των λεκανών απορροής (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 462/2010). Εξ άλλου, σύμφωνα με ρητό όρο της προσβαλλόμενης (δ1.26), άμα τη εγκρίσει του οικείου σχεδίου διαχείρισης υφίσταται υποχρέωση επανεξέτασης και τροποποίησης των σχετικών περιβαλλοντικών όρων, κατά τρόπο ώστε να συνάδουν με τα προγράμματα μέτρων, παρακολούθησης υδάτων και ειδικών μέτρων κατά της ρύπανσης που θα οριστούν με το εν λόγω σχέδιο. Περαιτέρω, προβάλλεται ότι το επίμαχο σχέδιο αντίκειται στην αρχή της βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών πόρων, διότι απουσιάζει ο προγραμματισμός των υδατικών αποθεμάτων ανά υδρογεωλογική λεκάνη που απαιτεί το οικείο Περιφερειακό Πλαίσιο, όπως δε συνομολογείται στη Μ.Π.Ε., οι επιπτώσεις στο υδατικό περιβάλλον λόγω της σημαντικής επέμβασης στο ποτάμιο σύστημα της περιοχής (διακοπή ποτάμιου συστήματος Χαβρία, εκτροπές ρεμάτων, χρήση τους ως χώρων εναπόθεσης τεμάτων εμπλουτισμού), θα είναι μόνιμες και μη αναστρέψιμες, ενώ η άντληση σημαντικών ποσοτήτων ύδατος για τις ανάγκες της δραστηριότητας υπερβαίνουν τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής, η οποία έχει ήδη αρνητικό υδατικό ισοζύγιο. Ωστόσο, και οι ισχυρισμοί αυτοί προβάλλονται αβασίμως, καθ' όσον στη συγκεκριμένη περίπτωση έχει εκπονηθεί ειδική μελέτη με τίτλο «Προκαταρκτική Εφαρμογή Άρθρων 5 & 6 Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα» (βλ. Παράρτημα ΙΙΒ της Μ.Π.Ε.), αφού ελήφθη υπ' όψιν το σύνολο των μελετών που έχουν εκπονηθεί για την περιοχή (ειδική διαχειριστική μελέτη λεκανών απορροής Χαβρία, Ολύνθιου και Πετρενίων, 2009, σύστημα παρακολούθησης υδάτων Ν.Α. Χαλκιδικής, μελέτη απογραφής κατάστασης περιβάλλοντος στην περιοχή του έργου, 2005, μελέτες οριοθέτησης Κοκκινόλακκα, Καρόλακκα και Μαυρόλακκα, ειδική υδρογεωλογική μελέτη Σκουριών, ΙΓΜΕ, 2010, μελέτη «Εφαρμογή του άρθρου 5 της Οδηγίας-Πλαίσιο 2000/60/ΕΕ», 2008). Στην ειδική αυτή μελέτη γίνεται ανάλυση και αξιολόγηση των υδρολογικών δεδομένων με βάση τις απαιτήσεις της οδηγίας για τα ύδατα, κατόπιν καθορισμού των υδατικών συστημάτων, ποτάμιων, υπόγειων και παράκτιων υδάτων, ανάλυση των πιέσεων και αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην προστασία και διαχείριση των υδατικών πόρων της περιοχής μελέτης, όπως αναλυτικά παρατίθεται στο Κεφάλαιο 7 της Μ.Π.Ε. Και ναι μεν οι επιπτώσεις αξιολογούνται από τους μελετητές συνολικά ως σημαντικές και μόνιμες λόγω της επέμβασης στο ποτάμιο σύστημα της περιοχής, η αξιολόγηση όμως αυτή αφορά μόνο την περιοχή Στρατωνίου και όχι τις περιοχές Ολυμπιάδας και Σκουριών (βλ. σελ. 7.10-37). Ειδικότερα, όσον αφορά στην περιοχή των Σκουριών, στη μελέτη αναφέρεται ότι η ποιότητα των επιφανειακών υδάτων δεν αναμένεται να επηρεαστεί λόγω της περιμετρικής υδραυλικής προστασίας όλων των εγκαταστάσεων. Τα συλλεγόμενα ύδατα θα διοχετεύονται στα πλησιέστερα υδατορρεύματα, ενώ η κατάληψη τμήματος της λεκάνης απορροής του Καρόλακκα (4,6%) θα έχει μετρίως σημαντικές επιπτώσεις στα επιφανειακά ύδατα της περιοχής, καθ' όσον το ποτάμιο υδατικό σύστημα θα στερείται μόνο πλημμυρικών νερών και όχι βασικής απορροής, ενώ είναι πλήρως

αναστρέψιμη στη φάση αποκατάστασης. Περαιτέρω, η μόνιμη κατάληψη των κλάδων του Καρόλακκα, Καρατζά Λάκκου και Λοτσάνικου από τους χώρους απόθεσης αποβλήτων (η οποία θα είναι διαδοχική) δεν αξιολογείται ως σημαντική, αφού το υδατικό σύστημα του Καρόλακκα δεν θα επηρεαστεί ουσιαστικά είτε ως προς την υδρομορφολογική του κατάσταση είτε ως προς το σκέλος της οικολογικής του ποιότητας που εξαρτάται από την υδρομορφολογία, από τα δε νερά που θα αντληθούν για τον καταβιβασμό στάθμης στο μεταλλείο Σκουριών θα υπάρχει περίσσεια που θα «επανεισπιάζεται» στον υδροφόρο ορίζοντα με θετικές επιπτώσεις στο σύστημα υπογείων υδάτων της προσχωματικής λεκάνης Ασπρόλακκα. Περαιτέρω, η επίδραση του κώνου στα επιφανειακά νερά αξιολογείται μεν ως αρνητική, καθώς αναμένεται μείωση των πηγαίων εκφορτίσεων στα ρέματα Καρατζά Λάκκου και Λοτσάνικου και σε μικρότερους συμβάλλοντες κλάδους του Καρόλακκα και Ασπρόλακκα, ενώ ελαφρά μείωση αναμένεται να υποστούν οι συμβάλλοντες του ποταμού Χαβρία (ρέμα Παναγιάς και ρέμα Ξινονέρι), οι οποίοι βρίσκονται οριακά εντός της επιρροής του κώνου. Ωστόσο, ο καταβιβασμός της στάθμης του υπόγειου νερού δεν αξιολογείται ως σημαντική επίπτωση, δεδομένου του σημαντικού αποθέματος νερών που υπάρχουν στην περιοχή και της εφαρμογής της βέλτιστης διαθέσιμης τεχνικής της «εισπίεσης», με την οποία επιτυγχάνεται η επαναδιάθεση στον υδροφόρο ύδατος με τα ίδια χαρακτηριστικά ποιότητας. Όσον δε αφορά στις υφιστάμενες γεωτρήσεις ύδρευσης των περιοχών Παλαιοχωρίου και Μεγάλης Παναγιάς, οι οποίες αναμένεται να επηρεαστούν από τον κώνο και να υποστούν πτώση 20-40 μ., η μελέτη προτείνει επανορθωτικά μέτρα είτε μέσω εκβαθύνσεως είτε με χρήση εισπιεζόμενου νερού. Τέλος, η ροή και η ποιότητα των υπογείων υδάτων δεν αναμένεται να επηρεαστούν ούτε από τους χώρους απόθεσης αποβλήτων ούτε από τη λειτουργία του μεταλλείου, καθ' όσον τα απόβλητα είναι αδρανή με μηδενικό βαθμό παραγωγής οξύτητας και έχουν ληφθεί όλα τα μέτρα ώστε να αποφεύγεται η επαφή τους με τα ύδατα (βλ. Κεφάλαιο 7.10.3). Οι επιπτώσεις δε αυτές στα υδατικά συστήματα της περιοχής αντιμετωπίζονται, κατά την ανέλεγκτη ακυρωτικά σχετική κρίση της Διοίκησης, αποτελεσματικά με τους περιβαλλοντικούς όρους που τίθενται στην προσβαλλόμενη απόφαση, καθώς διασφαλίζουν την καλή κατάσταση διατήρησης, ποσοτική και ποιοτική, των υδάτων κατά τη διάρκεια του έργου, τη μη διατάραξη του υδρολογικού ισοζυγίου, την κάλυψη των υφιστάμενων αναγκών υδροδότησης, αλλά και την αποκατάσταση των υδάτινων οικοσυστημάτων της περιοχής που έχουν ρυπανθεί από προγενέστερες εκμεταλλεύσεις. Ειδικότερα, προβλέπεται η κατασκευή αποστραγγιστικών έργων περιμετρικά όλων των περιοχών επέμβασης για την ελαχιστοποίηση των επιφανειακών απορροών και την απόδοση καθαρού νερού στους φυσικούς αποδέκτες, υδραυλικά τεχνικά έργα είτε εκτροπής είτε συλλογής υδάτων στα ανάντη όλων των εγκαταστάσεων, καθώς και συλλογή των ομβρίων υδάτων και ανακύκλωσή τους στην παραγωγική διαδικασία. Επίσης επιβάλλεται στον φορέα η υποχρέωση λήψης όλων των απαραίτητων μέτρων ώστε να μην επηρεαστούν οι πηγές και οι νόμιμα υφιστάμενες υδροληψίες, άλλως οφείλει να

αναλάβει το κόστος δράσεων αποκατάστασης ή την αντικατάσταση της τροφοδοσίας με νερό ίδιας τουλάχιστον ποσότητας και ποιότητας που συμφωνεί με τις προδιαγραφές της κείμενης νομοθεσίας. Περαιτέρω, ο φορέας εκμετάλλευσης υποχρεούται να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποφυγή διαρροών στερεών ή υγρών ανεπεξέργαστων αποβλήτων και όξινων απορροών σε υδάτινους αποδέκτες και αποστραγγιστικά αυλάκια. Επεξεργασμένα ύδατα που διατίθενται σε επιφανειακό αποδέκτη θα πρέπει να πληρούν τα θεσμοθετημένα πρότυπα ποιότητας περιβάλλοντος με τη χρήση βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, ώστε τα τελικά χαρακτηριστικά τους να συμμορφώνονται με τις τιμές που έχουν θεσπισθεί. Έως την έκδοση του σχεδίου διαχείρισης λεκανών απορροής θα πρέπει να τηρείται η υφιστάμενη νομοθεσία που καθορίζει μέτρα και όρους για την προστασία και διαχείριση επιφανειακών και υπόγειων υδάτων Ν. Χαλκιδικής, ενώ με την ολοκλήρωση του σχεδίου διαχείρισης οι περιβαλλοντικοί όροι θα αναπροσαρμοσθούν, ώστε να συνάδουν με τα προγράμματα που προβλέπει το εν λόγω σχέδιο. Επίσης, προβλέπεται η έγκριση ειδικής τεχνικής μελέτης για οποιοδήποτε αντιπλημμυρικό έργο ή έργο διαχείρισης επιφανειακών υδάτων, θα πρέπει δε κατά τη φάση αποκατάστασης να εξετάζεται η δυνατότητα άρσης των επεμβάσεων εκτροπής των επιφανειακών υδάτων και κάθε άλλης σημαντικής σε αυτά επέμβασης (βλ. όρους δ1.17-δ1.26). Σειρά περιβαλλοντικών όρων έχουν τεθεί ειδικότερα ανά υποέργο προκειμένου να προληφθούν ή να αντιμετωπισθούν επιπτώσεις στην ποσοτική και ποιοτική κατάσταση των επιφανειακών και υπογείων υδάτων και οι οποίοι αφορούν, μεταξύ άλλων, στη διατήρηση του υδρολογικού ισοζυγίου, την παρακολούθηση του κώνου αποστράγγισης των μεταλλείων, την επανεισπίεση της περίσσειας νερού στον υδροφόρο σε ειδικά σημεία που θα επιλεγούν κατόπιν μελέτης και τη δυνατότητα διάθεσης μέρους της ποσότητας του αντλούμενου ύδατος στην τοπική κοινωνία (βλ. όρους δ2.31-32, δ2.50, δ2.122-125), ενώ προβλέπεται ειδικό σύστημα παρακολούθησης, ώστε να καθίσταται δυνατή η άμεση λήψη πρόσθετων είτε προληπτικών είτε κατασταλτικών μέτρων, συντρεχούσης της περιπτώσεως (βλ. δ4.31-39). Ειδικότερα, όσον αφορά στο υποέργο των Σκουριών, δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στη διατήρηση του υδρολογικού ισοζυγίου της περιοχής με τη μέθοδο της εισπίεσης, η οποία θα γίνεται βάσει ειδικής μελέτης, εγκριθείσης από την αρμόδια Δ/ση Υδάτων, που θα αναλύει τα ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία των εισπιεζόμενων υδάτων, θα τεκμηριώνει την καταλληλότητα των θέσεων επανατροφοδότησης, θα περιλαμβάνει μελέτη δίαιτας των νερών που επανεισπιέζονται και θα προτείνει τα κατάλληλα μέτρα (βλ. όρο δ2.123). Με την ίδια μελέτη θα τεκμηριώνεται και η δυνατότητα διάθεσης μέρους της ποσότητας του αντλούμενου ύδατος για ύδρευση, άρδευση κ.λπ. στην τοπική κοινωνία (βλ. όρο δ2. 124). Εξ άλλου, απορριπτέος είναι και ο ειδικότερος ισχυρισμός, σύμφωνα με τον οποίο δεν διασφαλίζεται η προστασία των υπογείων υδάτων, καθ' όσον δεν υιοθετήθηκαν οι υποδείξεις της γνωμοδοτήσεως της Δ/σης Μεταλλευτικών & Βιομηχανικών Ορυκτών του Υ.Π.Ε.Κ.Α., ώστε να καταστεί περιβαλλοντικά ασφαλέστερη η μέθοδος της

λιθογόμωσης των υπόγειων κενών της εξόρυξης. Και τούτο διότι, ανεξαρτήτως του ότι οι υποδείξεις της εν λόγω Διεύθυνσης, έχουν ήδη τεθεί ως όροι στην, μεταγενέστερη της προσβαλλόμενης, απόφαση Δ 8-Α/Φ.7.49.13/30258 ΠΕ/10.2.2012 του Υφυπουργού Ανάπτυξης περί εγκρίσεως της τεχνικής μελέτης, πάντως η περιβαλλοντικά ασφαλής σύνθεση και χρήση του υλικού λιθογόμωσης έχει τεκμηριωθεί μέσω του περιβαλλοντικού χαρακτηρισμού των αποβλήτων που διενεργήθηκε στο πλαίσιο εκπονήσεως των Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων, όπως εκτέθηκε ανωτέρω, παρόμοιες δε ενστάσεις απαντήθηκαν ειδικώς με τα προαναφερθέντα υπομνήματα της παρεμβαίνουσας κατά το στάδιο της διαβούλευσης.

24. Επειδή, για την εκτίμηση των επιπτώσεων που αναμένονται να προκληθούν από την κατασκευή και λειτουργία του έργου στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον εκπονήθηκε ειδική μελέτη, η οποία παρατίθεται στο Παράρτημα XI της Μ.Π.Ε. Η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε περιλαμβάνει την καταγραφή όλων των πηγών ατμοσφαιρικών εκπομπών από όλες τις δραστηριότητες, λαμβανομένων υπ' όψιν και των υφιστάμενων πηγών ρύπανσης, ανά χρονική περίοδο του έργου, την ανάλυση των επικρατουσών μετεωρολογικών συνθηκών και ορισμού των μετεωρολογικών σεναρίων με προσθήκη και δυσμενούς σεναρίου ανέμου ισχυρής εντάσεως και την εφαρμογή μοντέλου εκτίμησης της διασποράς-διάχυσης των ατμοσφαιρικών ρύπων τόσο σε επίπεδο της κάθε περιοχής επέμβασης όσο και της συνδυαστικής επίδρασης όλων των δραστηριοτήτων στην ευρύτερη περιοχή του έργου. Σύμφωνα με την αξιολόγηση των πορισμάτων ως προς τις σωρευτικές επιπτώσεις του έργου κατά τη φάση μέγιστης ανάπτυξης των δραστηριοτήτων (6-13ος χρόνος λειτουργίας), οι συνολικές εκπομπές των αέριων και σωματιδιακών ρύπων δεν υπερβαίνουν τα θεσμοθετημένα όρια, ενώ δεν προέκυψε μεταφορά αξιοσημείωτων συγκεντρώσεων πάνω από κατοικημένες περιοχές και τον λιμένα Στρατωνίου (βλ. Κεφάλαιο 7.11), προτείνεται δε πληθώρα μέτρων τόσο κατά τη φάση ανάπτυξης όσο και κατά τη λειτουργία των έργων, τα οποία θα αναστρέψουν μερικώς τις επιπτώσεις αυτές (βλ. Κεφάλαιο 8). Περαιτέρω, όπως προκύπτει από τη Μ.Π.Ε. και επισημαίνεται και στις απόψεις της Δ/σης Μεταλλευτικών & Βιομηχανικών Ορυκτών, η πυρομεταλλουργική διεργασία βασίζεται στην τήξη των συμπτυκνωμάτων και όχι σε καύση, στη δε μελέτη περιγράφονται οι εφαρμοζόμενες από τον προτεινόμενο σχεδιασμό του έργου βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές που επιτυγχάνουν ελαχιστοποίηση των εκλυόμενων ρύπων τόσο στο εργοστάσιο μεταλλουργίας όσο και στη μονάδα θειικού οξέως. Εξ άλλου, στις σχετικές ενστάσεις που διατυπώθηκαν κατά το στάδιο της διαβούλευσης η παρεμβαίνουσα επεσήμανε, μεταξύ άλλων, ότι οι επιπτώσεις από την έκλυση διοξειδίου του θείου (SO₂) έχουν αναλυθεί διεξοδικά με την κατάρτιση μοντέλου ατμοσφαιρικής ρύπανσης για διάφορα σενάρια εκπομπών και πνοής ανέμου, από τα αποτελέσματα δε της εκτίμησης προκύπτει ότι οι τιμές που αναμένεται να προκύψουν θα είναι τάξεις μεγέθους χαμηλότερες από τις οριακές τιμές που τίθενται από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία, ενώ ως

προς τον ισχυρισμό περί δημιουργίας όξινης βροχής παρατήρησε ότι αυτός δεν έχει καμία επιστημονική τεκμηρίωση και ότι σε καμία περιοχή της χώρας δεν έχει παρατηρηθεί ποτέ αυτό το φαινόμενο, ακόμα και σε περιοχές με υψηλές εκπομπές SO₂ από καύση π.χ. θερμικές μονάδες ενέργειας. Ως προς τη διαπίστωση υψηλών τιμών αρσενικού (As) στην περιοχή, η παρεμβαίνουσα επεσήμανε ότι αυτές μετρήθηκαν σε περιοχές παλαιών διάσπαρτων αποθέσεων, οι οποίοι θα αποκατασταθούν στο πλαίσιο του έργου, ενώ παράλληλα ο προτεινόμενος σχεδιασμός ενσωματώνει μεθόδους ασφαλούς αποθήκευσης του As προκειμένου τα φαινόμενα αυτά να μην διαιωνιστούν. Ως εκ τούτου, η προσβαλλόμενη απόφαση, στηριζόμενη στα επιστημονικά δεδομένα της Μ.Π.Ε. κατόπιν εκτιμήσεως των σωρευτικών επιπτώσεων από τη συνολική λειτουργία όλων των έργων σε όλες τις περιοχές κατά τη φάση της μέγιστης ανάπτυξης της δραστηριότητας και υπό το δυσμενέστερο μετεωρολογικό σενάριο, και ενσωματώνοντας τα μέτρα μείωσης ή απάλειψης των αέριων ρύπων που προτείνονται και καλύπτουν όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων που θα λάβουν χώρα στο πλαίσιο της επίμαχης εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένου και ειδικού προγράμματος παρακολούθησης των αέριων ρύπων, παρίσταται επαρκώς αιτιολογημένη ως προς την αντιμετώπιση, με τα μέτρα που υιοθετούνται, των επιπτώσεων της επίμαχης δραστηριότητας στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής των έργων, περιλαμβανομένων και των πλησιέστερων οικισμών. Συνεπώς, τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα περί πλημμελούς εκτιμήσεως των επιπτώσεων, καθώς και οι ειδικότεροι ισχυρισμοί που επαναλαμβάνουν ως επί το πλείστον τις αντιρρήσεις που διατυπώθηκαν στο στάδιο της διαβούλευσης και απαντήθηκαν από την παρεμβαίνουσα και αναφέρονται στη δημιουργία όξινης βροχής, στις αυξημένες εκπομπές θειικού οξέος, στην υποτίμηση των εκπεμπόμενων ρύπων και την επιβάρυνση σε βαρέα μέταλλα και κυρίως As, θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα. Εξ άλλου, η επιλογή των μετεωρολογικών σεναρίων έγινε αφού διευρενήθηκαν στατιστικώς οι επικρατούσες μετεωρολογικές συνθήκες της περιοχής, πέραν δε τούτου προστέθηκε και δυσμενές σενάριο με άνεμο ισχυρής εντάσεως, ώστε να αξιολογηθεί η διασπορά των εκπεμπόμενων ρύπων, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα και κατά το μέρος που πλήττουν την επιστημονική μεθοδολογία που ακολουθήθηκε ως απαράδεκτα.

25. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 282 παρ. 15 του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α' 87): «15. Μέχρι την εγκατάσταση των αιρετών οργάνων που θα αναδειχθούν από τις εκλογές του Νοεμβρίου του 2010, οι υφιστάμενοι δήμοι, κοινότητες και νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις εξακολουθούν να λειτουργούν και να ασκούν τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους». Με τις διατάξεις αυτές, οι οποίες είναι ειδικές και κατισχύουν της γενικής διάταξης του άρθρου 93 παρ. 6 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα που επικαλούνται οι αιτούντες, εισάγεται μεταβατική διάταξη με την οποία σκοπείται η διασφάλιση της συνέχειας των υπηρεσιών και άσκησης των αρμοδιοτήτων των

υφιστάμενων δήμων και νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων έως την εγκατάσταση των νέων αιρετών οργάνων. Ως εκ τούτου, ορθώς εν προκειμένω η αρμοδιότητα γνωμοδότησης επί των μελετών του επίμαχου επενδυτικού σχεδίου ασκήθηκε από τους υφιστάμενους κατά τη λήξη της ταχθείσης προθεσμίας των 35 ημερών δήμους, κοινότητες και νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα ότι αρμόδια προς γνωμοδότηση ήταν τα όργανα των νέων αρχών που θα αναδεικνύονταν από τις επικείμενες εκλογές είναι απορριπτέα ως νόμω αβάσιμα.

26. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, η Μ.Π.Ε. του επίμαχου επενδυτικού σχεδίου μετά του Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων και της Μελέτης Αποκατάστασης Ολυμπιάδας διαβιβάστηκε, με το με αρ. πρωτ. 131835/27.10.2010 έγγραφο της Ε.Υ.Π.Ε., στους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες προς γνωμοδότηση, καθώς και στο Νομαρχιακό Συμβούλιο Χαλκιδικής προς τήρηση της προβλεπόμενης στην Κ.Υ.Α. 37111/2021/2003 διαδικασίας δημοσιοποίησης. Κατά τη διαδικασία αυτή ανταποκρίθηκαν, πέραν των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης, πλείστοι πολίτες, σύλλογοι, επαγγελματικοί και επιστημονικοί φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις όπως αναλυτικά καταγράφονται στο προοίμιο της προσβαλλόμενης αποφάσεως. Εξ άλλου, η διαδικασία διήρκησε πέραν των 35 ημερών που θέτει η ισχύουσα νομοθεσία για τη διάρκεια της διαβούλευσης, λήξασα περί τον Ιούνιο του 2011, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, η δε παρεμβαίνουσα τοποθετήθηκε με σχετικά υπομνήματα επί των εκφρασμένων απόψεων και γνωμοδοτήσεων τόσο των συναρμόδιων υπηρεσιών, όσο και των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησης. Συνεπώς, θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα περί της πλημμελούς τηρήσεως της διαδικασίας ενημέρωσης και συμμετοχής του κοινού. Εξ άλλου, τα με αρ. πρωτ. 26/13.1.2011 και 572/24.2.2011 έγγραφα της Ειδικής Γραμματείας Επιθεώρησης Περιβάλλοντος και Ενέργειας που επικαλούνται οι αιτούντες, δεν αναφέρονται στη θεσμοθετημένη στην κείμενη νομοθεσία διαδικασία ενημέρωσης και συμμετοχής του κοινού, αλλά σε διαδικασία διαβούλευσης βάσει ημερίδων ενημέρωσης της τοπικής κοινωνίας για το επίμαχο επενδυτικό σχέδιο, την οποία αυτοβούλως ξεκίνησε η Ειδική Γραμματεία Επιθεώρησης Περιβάλλοντος και Ενέργειας του Υ.Π.Ε.Κ.Α. χωρίς όμως να ολοκληρωθεί.

27. Επειδή, όπως σαφώς συνάγεται από τα άρθρα 3 και 11 της οδηγίας 2001/42/ΕΚ σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων (ΕΕ L 197), καθώς και από τις αντίστοιχες ρυθμίσεις των άρθρων 3 και 11 της Κ.Υ.Α. 107017/2006 (Β' 1225), η οποία ενσωμάτωσε την οδηγία αυτή στην ελληνική έννομη τάξη, η διαδικασία της στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης ή του περιβαλλοντικού προελέγχου εισάγεται για σχέδια και προγράμματα, η εκπόνηση των οποίων σκοπεί στο σχεδιασμό και προγραμματισμό δράσεων, δραστηριοτήτων και χρήσεων γης, και όχι για μεμονωμένα έργα και δραστηριότητες που επιχειρούνται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου ή από δημόσιες αρχές,

όπως το επίδικο (πρβλ. ΣτΕ 4357/2011 7μ.). Ως εκ τούτου, τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα θα πρέπει να απορριφθούν ως νόμω αβάσιμα. Εν πάση περιπτώσει, στη συγκεκριμένη περίπτωση έχει τηρηθεί η διαδικασία διαβούλευσης με τις δημόσιες αρχές και το ενδιαφερόμενο κοινό, η δε Μ.Π.Ε. περιέχει όλες τις πληροφορίες και αξιολογήσεις που απαιτούνται, σύμφωνα με το Παράρτημα ΙΙΙ της Κ.Υ.Α. 107017/2006, ως ελάχιστο περιεχόμενο της Σ.Μ.Π.Ε., κατά τρόπο ώστε η διαδικασία και η αξιολόγηση που διενεργήθηκε στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης του επίμαχου έργου να πληροί τόσο τις διαδικαστικές όσο και τις ουσιαστικές απαιτήσεις της στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης.

28. Επειδή, στο Κεφάλαιο 5.10 της Μ.Π.Ε. παρατίθεται συγκεντρωτικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου και αντίστοιχος πίνακας, ο οποίος περιλαμβάνει κάθε νέα εγκατάσταση και δραστηριότητα ανά υποέργο και για όλες τις φάσεις, καθώς και τη συγκεκριμένη ημερομηνία έναρξης και τη διάρκεια αυτής. Ομοίως για τις εργασίες αποκατάστασης, στο Κεφάλαιο 6 της Μ.Π.Ε. παρατίθεται πίνακας όπου εμφανίζεται το πρόγραμμα εργασιών κλεισίματος και αποκατάστασης τόσο των παλαιών όσο και των νέων εγκαταστάσεων σε χρονοκλίμακα έτους και με την επισήμανση ότι ο σχεδιασμός του έργου περιλαμβάνει αφ' ενός την άμεση αποκατάσταση όλων των μη λειτουργικών παλαιών μεταλλευτικών χώρων και αφ' ετέρου τη σταδιακή αποκατάσταση όλων των χώρων που αποδεδειγμένα από τη χρήση τους, υποχρεώσεις οι οποίες έχουν αποτυπωθεί σε ειδικούς περιβαλλοντικούς όρους της προσβαλλόμενης απόφασης. Τα ανωτέρω στοιχεία για τον χρονικό ορίζοντα της κατασκευής και λειτουργίας των έργων της αδειοδοτούμενης εκμετάλλευσης παρατίθενται με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια που θα μπορούσε να απαιτηθεί στο επίπεδο του περιβαλλοντικού σχεδιασμού, η περαιτέρω δε εξειδίκευσή τους εναπόκειται στα επόμενα στάδια αδειοδότησης (τεχνική μελέτη, άδειες λειτουργίας, διάθεσης αποβλήτων κ.λπ.), ως εκ τούτου τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα.

29. Επειδή, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 2, 4 παρ. 1 και 2 και 11 παρ. 4 του π.δ. 148/2009, που αποδίδουν τις ρυθμίσεις της ενσωματωθείσας με το διάταγμα αυτό οδηγίας 2004/35 περί περιβαλλοντικής ευθύνης, συνάγεται ότι η ευθύνη για τη λήψη των απαραίτητων μέτρων πρόληψης ή/και αποκατάστασης της περιβαλλοντικής ζημίας βαρύνει τον φορέα εκμετάλλευσης της δραστηριότητας που την προκάλεσε, ανεξαρτήτως υπαιτιότητάς του, αλλά υπό την προϋπόθεση ότι υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της εν λόγω δραστηριότητας και της ζημίας. Αντίστοιχες ρυθμίσεις που εξειδικεύουν την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» περιέχονται τόσο στο γενικό νομοθετικό καθεστώς περί διαχείρισεως των αποβλήτων (αστικών, επικινδύνων κ.λπ.), όσο και στο νομοθετικό καθεστώς που διέπει τα εξορυκτικά απόβλητα. Σε συμφωνία προς τις ανωτέρω διατάξεις, με την προσβαλλόμενη απόφαση τίθενται οι αναγκαίοι όροι προς διασφάλιση της λειτουργίας του μηχανισμού της περιβαλλοντικής ευθύνης, κατά τρόπο ώστε να δίδεται έμφαση

στην πρόληψη των περιβαλλοντικών ζημιών. Ειδικότερα, όπως προεκτέθηκε, έχει προβλεφθεί η σύσταση ειδικής επιτροπής παρακολούθησης τήρησης των περιβαλλοντικών όρων και αξιολόγησης της προόδου των αποκαταστάσεων, στην οποία υποβάλλονται όλες οι τεχνικές μελέτες και τα αποτελέσματα των αναλύσεων, καθώς και οι ετήσιες εκθέσεις που συντάσσει ο κύριος του έργου (βλ. όρο δ1.39), η εγκατάσταση ολοκληρωμένου προγράμματος παρακολούθησης του έργου και των περιβαλλοντικών μέσων, τα πορίσματα του οποίου θα αξιολογούνται και θα αποστέλλονται στις αρμόδιες υπηρεσίες και θα δημοσιοποιούνται στην τοπική κοινωνία (βλ. όρο δ4.2 και επ.), επί τη βάση δε αυτών θα επιβάλλεται η λήψη πρόσθετων περιβαλλοντικών όρων ή τροποποίηση των υφιστάμενων ή η λήψη μέτρων αποκατάστασης ενδεχόμενης περιβαλλοντικής ζημίας, συντρεχούσης της περιπτώσεως (βλ. στ.3). Εξ άλλου, με τους περιβαλλοντικούς όρους δ6.1-7 ρυθμίζονται τα ζητήματα των εγγυήσεων και ασφαλιστικών καλύψεων που εξασφαλίζουν διαθεσιμότητα οικονομικών μέσων για την άμεση και πλήρη κάλυψη της αποκατάστασης των περιβαλλοντικών ζημιών που ενδέχεται να προκύψουν. Οι όροι αυτοί είναι δεσμευτικοί και επαρκείς, κατά την αιτιολογημένη κρίση της Διοίκησης, καλύπτουν δε τις απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας και οι αντίθετοι ισχυρισμοί θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι. Περαιτέρω, τα προβαλλόμενα ότι οι διατάξεις της σύμβασης μεταβίβασης, που ορίζουν ότι σε περίπτωση αναστροφής της πώλησης η παρεμβαίνουσα δεν έχει καμία υποχρέωση και ευθύνη για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, καταργούν την περιβαλλοντική ευθύνη του φορέα της εκμετάλλευσης είναι απορριπτέα, προεχόντως, ως απαράδεκτα, διότι δεν αναφέρονται σε πλημμέλειες της προσβαλλόμενης αποφάσεως, αλλά σε διατάξεις συμβάσεως που δεν εντάσσεται στη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 258/2004). Εν πάση δε περίπτωση, προβάλλονται και αβασίμως, καθ' όσον η περιβαλλοντική ευθύνη του φορέα της εκμετάλλευσης, με τις ειδικότερες προϋποθέσεις που προβλέπονται στο νόμο, ουδόλως καταργείται με τους συμβατικούς όρους που επικαλούνται οι αιτούντες και οι οποίοι απλώς διασφαλίζουν ότι η περιβαλλοντική ευθύνη μπορεί να καταλογιστεί στην παρεμβαίνουσα μόνο για δικές της δραστηριότητες που τελούν σε αιτιώδη συνάφεια με προκληθείσα ζημία ή κίνδυνο ζημίας και όχι για ιστορική περιβαλλοντική ζημία, η οποία δεν προκλήθηκε από δραστηριότητές της, καθώς και ότι σε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεως δεν υφίσταται υποχρέωση της παρεμβαίνουσας προς προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, παραμένει, ωστόσο, ακέραια η περιβαλλοντική της ευθύνη προς αποκατάσταση των ζημιών που ενδεχομένως έχουν προκληθεί από τις δραστηριότητές της, σύμφωνα με τους προπαρατεθέντες περιβαλλοντικούς όρους.

30. Επειδή, σύμφωνα με τη Μ.Π.Ε. (Κεφάλαιο 2.3), το έργο, σε εθνική και διεθνή κλίμακα, αποτελεί μία σημαντική δραστηριότητα, καθώς επαναπροσδιορίζει για την περιοχή εν όλω ή εν μέρει τα οικονομικά χαρακτηριστικά και το αναπτυξιακό πρότυπο μέσω πλήρους αξιοποίησης των

καταγεγραμμένων κοιτασμάτων και την παράλληλη έρευνα για την επέκταση των γνωστών κοιτασμάτων και τον προσδιορισμό νέων. Ο σχεδιασμός του έργου στηρίχθηκε στη συσσωρευμένη εμπειρία από τη μακρόχρονη λειτουργία των μεταλλείων σε συνδυασμό με το περιβαλλοντικό και κοινωνικό υπόβαθρο που έχει διαμορφωθεί στην ευρύτερη περιοχή, στις αρχές της ορθολογικής αξιοποίησης των εθνικών πόρων και της αειφόρου ανάπτυξης, στην αξιολόγηση των προσπαθειών αξιοποίησης εν όλω ή εν μέρει που έγιναν στο παρελθόν, στη σημαντική εξέλιξη της τεχνολογίας σε συνδυασμό με τις προοπτικές και δυνατότητες ανάπτυξης ερευνητικού πεδίου στην Ελλάδα, στην αναγκαιότητα στάθμισης και αποδεκτής εξισορρόπησης του κοινωνικοοικονομικού οφέλους και περιβαλλοντικού κόστους στο πλαίσιο της επιδιωκόμενης αειφόρου ανάπτυξης της χώρας, στην ευρωπαϊκή πρακτική, καθώς και στην αναγκαιότητα οικονομικής ευρωστίας υπό την έννοια της διευκόλυνσης εισροής κεφαλαίων στη χώρα, αλλά και της ανάπτυξης της περιφέρειας. Η υλοποίηση του σχεδιασμού αυτού επιτυγχάνει σταδιακά αφ' ενός μεν την περιβαλλοντική αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής και δη της παράκτιας ζώνης μεταξύ Σταυρού και Ιερισσού, αφ' ετέρου δε την περαιτέρω τουριστική αξιοποίησή της, η οποία υποβοηθείται σημαντικά από τη διεύρυνση των εισοδημάτων που θα επιφέρει η αύξηση της απασχόλησης σαν συνέπεια της αξιοποίησης του μεταλλευτικού δυναμικού (βλ. σελ. 2.3-1). Περαιτέρω διαλαμβάνεται ότι το συνολικό κόστος της επένδυσης είναι τέτοιο (2.843,7 εκ. ευρώ) ώστε θα επηρεάσει το κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον της περιοχής. Η άμεση επίπτωση στην εθνική και τοπική οικονομία συνίσταται στη δημιουργία 1.300 άμεσων θέσεων απασχόλησης σε μία περιοχή με αυξημένη ανεργία (περίπου 20% στην περιοχή της Β.Α. Χαλκιδικής βάσει εκτιμήσεων του έτους 2010) και όπου ο μέσος όρος εισοδήματος ανά κάτοικο είναι μικρότερος του αντίστοιχου εθνικού μέσου όρου, θέσεις που θα καλυφθούν κατά προτεραιότητα από την τοπική κοινωνία σε ποσοστό μεγαλύτερο του 90%, ενώ μικρό ποσοστό εξειδικευμένων επιστημόνων θα προέλθει από μεγάλα αστικά κέντρα. Επιπροσθέτως, οφέλη στην εθνική οικονομία θα προκύψουν από τη διάθεση σημαντικού τμήματος του κεφαλαίου της επένδυσης σε ελληνικές επιχειρήσεις (εταιρείες συμβούλων κ.ά.), την αξιοποίηση τμήματος του ορυκτού πλούτου της χώρας κατά τρόπο βιώσιμο και ορθολογικό, την εξαγωγή των τελικών προϊόντων της επένδυσης, ήτοι πλακών καθαρού χρυσού, αργύρου και χαλκού με θετικές επιδράσεις στο ισοζύγιο συναλλαγών και αύξηση του συναλλαγματικού οφέλους, την ανάδειξη της Ελλάδας σε πρώτη κύρια χώρα παραγωγής πρωτογενούς χρυσού στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σε κέντρο ανάπτυξης σύγχρονης μεταλλουργικής τεχνολογίας στο χώρο των Βαλκανίων και στην αύξηση του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος της χώρας μέσω της φορολογίας του φορέα εκμετάλλευσης και των επιχειρήσεων που σχετίζονται με την επένδυση. Περαιτέρω, αναμένονται ιδιαίτερα θετικές έμμεσες και δευτερογενείς επιπτώσεις που θα τονώσουν την τοπική και περιφερειακή οικονομία και συνίστανται στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων εμπορίου, παροχής υπηρεσιών, αλλά και μεταποιητικών δραστηριοτήτων

συνδεδεμένων με το στάδιο κατασκευής και λειτουργίας του έργου (οικοδομικά υλικά, χωματουργικές εργασίες, μεταφορές, συνεργεία επισκευών, συντήρησης κ.λπ.), ενώ βραχυπρόθεσμα αναμένεται προσέλκυση και άλλων δραστηριοτήτων του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα στην ευρύτερη περιοχή, οι οποίες θα λειτουργούν συμπληρωματικά και υποστηρικτικά προς τη μεταλλευτική δραστηριότητα. Εξ άλλου, η παρεμβαίνουσα προτίθεται να υποστηρίξει εμπράκτως δραστηριότητες που στοχεύουν στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση της Β.Α. Χαλκιδικής μέσω της συστάσεως ειδικού φορέα, όπου θα έχει ουσιαστική συμμετοχή η τοπική κοινωνία με εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, κατά τρόπο ώστε να προωθηθεί η ανάπτυξη και άλλων τομέων παράλληλα με τον μεταλλευτικό, όπως ο συνεδριακός, πολιτιστικός, μεταλλευτικός τουρισμός και ο αγροτουρισμός. Επίσης, σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση και τους τοπικούς φορείς, θα δραστηριοποιηθεί σε δράσεις και ενέργειες κοινωνικής προσφοράς και ανάδειξης της φυσιογνωμίας της περιοχής. Οφέλη στην τοπική κοινωνία θα προκύψουν και από τα συστήματα τεχνικών υποδομών που θα δημιουργηθούν (τηλεπικοινωνίες, ενέργεια, οδικό δίκτυο, λιμενικές υποδομές κ.λπ.) (βλ. σελ. 4.1-17 επ. και 7.8-1 επ.). Η κοινωνική διάσταση της επένδυσης υλοποιείται με δεσμευτικούς περιβαλλοντικούς όρους που έχουν τεθεί με την προσβαλλόμενη απόφαση. Ειδικότερα, ο κύριος του έργου υποχρεούται να συνδράμει και να επικουρεί την τοπική κοινωνία για την ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής σε όλη την έκταση του Δήμου Αριστοτέλη (δ1.32), για την ομαλή ένταξη του έργου στο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον της περιοχής ο κύριος του έργου θα πρέπει να υιοθετήσει πολιτική κάλυψης των θέσεων εργασίας με προτεραιότητα προτίμησης από τον τοπικό πληθυσμό σε ποσοστό 90% περίπου από τον Δήμο Αριστοτέλη, εφ' όσον υπάρχουν σχετικά αιτήματα, οι δε εργαζόμενοι στο κατασκευαστικό στάδιο να ενσωματώνονται σταδιακά στην ομάδα παραγωγής, η οποία θα διαρκέσει τουλάχιστον 30 έτη (δ1.37), για τη δημιουργία ειδικών και έμπειρων τεχνικών ο κύριος του έργου οφείλει να συνδράμει τεχνικά και επιστημονικά το Ελληνικό Δημόσιο ή τον Δήμο Αριστοτέλη για τη δημιουργία και λειτουργία κατάλληλης και εξειδικευμένης σχολής μαθητείας του εργατικού δυναμικού της περιοχής, το οποίο θα προσλαμβάνεται κατά προτεραιότητα ανάλογα με τις ανάγκες του έργου (δ1.38). Τέλος, δε κατά την εκπόνηση του ρυθμιστικού σχεδίου των μετα-μεταλλευτικών χρήσεων γης των περιοχών επέμβασης του έργου θα εξετάζεται η δυνατότητα ένταξης ορισμένων εκ των εγκαταστάσεων και περιοχών σε πρόγραμμα αξιοποίησής τους από την τοπική κοινωνία, όπως για την ανάδειξη της μεταλλευτικής ιστορίας της περιοχής, κατόπιν εγκρίσεως του Υ.Π.Ε.Κ.Α. (δ3.4).

31. Επειδή, όπως προκύπτει από τα ως άνω δεδομένα της Μ.Π.Ε., τις γνωμοδοτήσεις της Διεύθυνσης Μεταλλευτικών και Βιομηχανικών Ορυκτών που χαρακτήρισαν τη δραστηριότητα ως ιδιαίτερος συμφέρουσα για την εθνική οικονομία και τους όρους της προσβαλλόμενης, που προπαρατέθησαν, το εν λόγω επενδυτικό σχέδιο, με το οποίο αξιοποιείται ο ορυκτός πλούτος στη

συγκεκριμένη περιοχή των μεταλλείων Κασσάνδρας με υπόγεια, κατά κύριο λόγο, εκμετάλλευση, μέσω της συνδυαστικής μεταλλουργικής καθετοποίησης του συνολικού μεταλλευτικού δυναμικού των ερευνηθέντων κοιτασμάτων και βάσει σχεδιασμού που αξιοποιεί τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές και αντιμετωπίζει κατά τρόπο ολοκληρωμένο την ορθολογική διαχείριση και προστασία των περιβαλλοντικών μέσων, αναμένεται να επιφέρει, κατά την κρίση της Διοίκησης που το ενέκρινε, πολλαπλά οφέλη τόσο στην εθνική όσο και στην τοπική οικονομία, τα οποία συνίστανται στην περιφερειακή ανάπτυξη και τη μείωση της ανεργίας, την αύξηση των εξαγωγών και του συναλλαγματικού οφέλους, την αύξηση του Α.Ε.Π. μέσω της φορολογίας του φορέα και των επιχειρήσεων που σχετίζονται με την επένδυση, τη δημιουργία άνω των 1.300 άμεσων θέσεων εργασίας, οι οποίες θα καλυφθούν κατά τον προμνημονευθέντα περιβαλλοντικό όρο κατά 90% από την τοπική κοινωνία, αλλά και την ενίσχυση και άλλων δραστηριοτήτων του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα που συνδέονται αμέσως ή εμμέσως με την μεταλλευτική δραστηριότητα. Κατά συνέπεια, κατά την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης ελήφθησαν υπ' όψιν η σπανιότητα και η ανάγκη εξόρυξης των συγκεκριμένων μεταλλευμάτων, σύμφωνα με τις ρητές προβλέψεις του υφιστάμενου χωροταξικού σχεδιασμού (εθνικό-ειδικό-περιφερειακό), αξιολογήθηκαν όλες οι επιπτώσεις στο περιβάλλον της περιοχής και προβλέπονται μέτρα για την αποτροπή ή το μετριασμό τους, ενώ δόθηκε έμφαση α) στην αποκατάσταση της περιοχής από παλαιές μεταλλευτικές δραστηριότητες, αλλά και από την επίδικη μετά το πέρας της, β) στην παρακολούθηση της ορθής τήρησης των περιβαλλοντικών όρων και επιβολής πρόσθετων, αν κριθεί αναγκαίο, από ειδική επιτροπή στην οποία μετέχει, όπως προεκτέθηκε, και εκπρόσωπος της τοπικής αυτοδιοίκησης και γ) στην ανάληψη κοινωνικών δράσεων προς όφελος της τοπικής κοινωνίας, πέραν της δέσμευσης πρόσληψης προσωπικού από τον τοπικό πληθυσμό. Υπό τα δεδομένα αυτά το έργο δεν αντίκειται στη βιώσιμη μεταλλεία, όπως αυτή κατοχυρώνεται στα άρθρα 24, 106 και 22 παρ. 1 του Συντάγματος, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα. Εξ άλλου, ο προβαλλόμενος ισχυρισμός ότι το τίμημα των 11.000.000 ευρώ που συμφωνήθηκε για τη μεταβίβαση των μεταλλείων, χωρίς να έχει διενεργηθεί διαγωνισμός και με απαλλαγή της παρεμβαίνουσας από τους φόρους μεταβίβασης είναι ανεπαρκές οικονομικό αντιστάθμισμα και συνιστά παράνομη κρατική ενίσχυση, ως έχει κριθεί με την 48/2008 απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ανεξαρτήτως εάν ο συγκεκριμένος ισχυρισμός προβάλλεται παραδεκτώς στο πλαίσιο της παρούσης δίκης, είναι, πάντως, απορριπτέος και κατ' ουσίαν. Και τούτο διότι η δημόσια ωφέλεια που προκύπτει από το επίμαχο έργο δεν εξαντλείται στο χρηματικό τίμημα που κατεβλήθη για την κατά το άρθρο 144 παρ. 3 του Μεταλλευτικού Κώδικα (ν.δ. 210/1973, Α' 295) απευθείας μεταβίβαση των μεταλλείων, διότι όπως προκύπτει από τα στοιχεία που προεκτέθησαν, η παρεμβαίνουσα ανέλαβε άμεσα τη διαχείριση των έντονων περιβαλλοντικών προβλημάτων που ανέκυψαν από την προγενέστερη εκμετάλλευση της περιοχής από τις προηγούμενες δικαιούχους

εταιρείες, προκειμένου να αποτρέπεται ρύπανση των περιβαλλοντικών μέσων (αντλήσεις υδάτων, συντήρηση υπογείων έργων, λιμνών και τελμάτων, αντιμετώπιση καθιζήσεων και φαινομένου όξινης απορροής) με δικό της κόστος για όλο το χρονικό διάστημα από την υπογραφή της συμβάσεως έως και σήμερα. Περαιτέρω, στον περιβαλλοντικό σχεδιασμό που προτάθηκε με τη Μ.Π.Ε. έχει ενσωματώσει όλους τους παλαιούς χώρους απόθεσης και όλες τις περιοχές που έχουν θιγεί από τις προγενέστερες εκμεταλλεύσεις, προτείνοντας ένα ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό σχέδιο συστηματικής αντιμετώπισης και αποκατάστασης των περιβαλλοντικών προβλημάτων, που περιλαμβάνει τη λιθογόμωση των παλαιών εξοφληθέντων κενών ώστε να αντιμετωπισθεί το φαινόμενο της όξινης απορροής, την ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων των παλαιών αποθέσεων μέσω της δημιουργίας εγκατάστασης κατάλληλων προδιαγραφών επικινδύνων αποβλήτων, την εξυγίανση των εδαφών των χώρων παλαιών αποθέσεως κατόπιν ειδικού σχεδίου, καθώς και μέτρα για την ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση υδάτων, επιφανειακών και υπόγειων, που έχουν υποβαθμισθεί. Και ναι μεν, όπως και οι αιτούντες ισχυρίζονται, η αποκατάσταση της λίμνης τελμάτων Ολυμπιάδας αναμένεται να επιφέρει σημαντικό οικονομικό όφελος στην παρεμβαίνουσα από την αξιοποίηση των αποτιθέμενων μεταλλευμάτων, πέραν όμως του κόστους αποκατάστασης των θιγισών περιοχών, της υλοποίησης, παρακολούθησης και συντήρησης του προτεινόμενου σχεδιασμού, της περιβαλλοντικής διαχείρισης του έργου, της σταδιακής αποκατάστασης των μη λειτουργικών χώρων και της καταβολής των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων και ασφαλειών, η παρεμβαίνουσα θα πρέπει να χρηματοδοτήσει και τις κοινωνικές παρεμβάσεις που είναι υποχρεωμένη ή προτίθεται να αναλάβει προς όφελος της τοπικής κοινωνίας, της οποίας το φυσικό και κοινωνικό κεφάλαιο χρησιμοποιεί και οι οποίες συνίστανται αφ' ενός στις οικονομικές επιβαρύνσεις που έχει αναλάβει στο πλαίσιο του αρχαιολογικού νόμου (ανασκαφικές έρευνες, ανάδειξη και αξιοποίηση αρχαιολογικών χώρων, λοιπά μέτρα προστασίας) και αφ' ετέρου στη συνεισφορά στην τοπική κοινωνία με διάφορα έργα και δράσεις, όπως αναφέρθηκε αναλυτικά ανωτέρω, συνεκτιμωμένης και της προβλεπόμενης στο άρθρο 84 του Μεταλλευτικού Κώδικα δυνατότητας επιβολής μεταλλευτικών δικαιωμάτων σε βάρος του φορέα εκμετάλλευσης. Τέλος, κατά το μέρος που, βάσει των προβαλλομένων, πλήττονται ευθέως όροι της υπογραφείσης συμβάσεως, καθώς και η διαδικασία της μεταβίβασης, ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος, καθ' όσον οι πράξεις αυτές δεν δύνανται να ελεγχθούν παρεμπιπτόντως επ' ευκαιρία προσβολής πράξεως εντασσομένης στη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργου ή δραστηριότητας (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 258/2004, 4150/2011).

31. Επειδή, τέλος, απαραδέκτως γίνεται επίκληση, το πρώτον με το υπόμνημα που κατατέθηκε μετά τη συζήτηση της υποθέσεως, τεχνικών εκθέσεων που δεν έχουν προσκομισθεί προαποδεικτικώς, κατά τα άρθρα 25 παρ. 2 και 33 του π.δ. 18/1989 (Α' 8), ενώ επίσης απαραδέκτως προσάγεται με το υπόμνημα αυτό έκθεση της Ειδικής Επιτροπής της Γεωπονικής

Σχολής του Α.Π.Θ. που έχει εκπονηθεί μετά τη συζήτηση της υποθέσεως (πρβλ. ΣτΕ 3664/1998, 3718/2010 κ.ά.).

32. Επειδή, κατόπιν τούτων, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της και να γίνουν δεκτές οι παρεμβάσεις.